

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

Prispevki k didaktiki zgodovine

LETNIK XXII

1 / 2024

DIDA
ODOVINE • D
ELEK ZA ZGO
DEPARTMENT
ISTORY • DID

*Letnik 22, številka 1
2024*

*Prispevki
k didaktiki zgodovine*

Vsi prispevki so avtorska dela in niso lektorirani.

ISSN: 1581-8721

*Oddelek za zgodovino
Filozofske fakultete*

Kazalo

<i>Predgovor</i>	4
GAŠPER HRIBERŠEK: KAKO JE SOVJETSKA ZVEZA OHRANIŁA NADZOR AND VZHODNO EVROPO?	6
POLONA MEGLIČ: KAKO SE JE ZAČELA HLADNA VOJNA?	41
TAMARA KLEPEC: KAKO SE JE SVET ZNAŠEL NA ROBU JEDRSKEGA SPOPADA?	79
LUCIJA LUNDER: KAKO SE JE KONČALA HLADNA VOJNA?	129
NIKA PLOHL: KAKO JE ARABSKO-IZRAELSKI SPOR ZAPLETEL RAZMERE NA BLIŽNJEM VZHODU?	178
<i>Avtorji prispevkov</i>	211

Predgovor

V študijskem letu 2023/24 so študentje 2. letnika magistrskega pedagoškega (eno in dvopredmetnega) študijskega programa zgodovine pripravili učne priprave za srednje šole.

Tako so v pričujoči reviji objavljene učne priprave z vsemi prilogami, ki se lahko uporabljajo gimnazijah pri zgodovini.

Vse učne priprave se nanašajo na učbenik: Režek, M., Antoličič, G., Frantar, Š., Popovič Lozar, G. (2021). Zgodovina 4: sodobnost. Učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij. 1. izdaja. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Učne priprave niso lektorirane.

Urednica: Danijela Trškan

UČNE PRIPRAVE

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

SEMINARSKA NALOGA

PISNA UČNA PRIPRAVA:

Kako je Sovjetska zveza ohranila nadzor nad vzhodno Evropo?

IME IN PRIIMEK: Gašper Hriberšek

DATUM: 14. 12. 2023

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	SŠ	
Razred:	4. letnik gimnazije	
Datum:	7. 12. 2023	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema – širša tema iz učnega načrta	Sodelovanje in konflikti v 20. stoletju	
Učna enota – naslov učne ure:	Kako je Sovjetska zveza ohranila nadzor nad vzhodno Evropo?	
Učne oblike:	Frontalna učna oblika, individualna učna oblika, skupinska učna oblika.	
Učne metode:	Metoda razlage, metoda razgovora, metoda slikovne demonstracije, metoda dela s slikovnimi viri, metoda besedne demonstracije, metoda dela z gibljivimi slikami.	
Učne tehnike:	Vislice.	
Cilji iz učnega načrta:	Dijaki /-nje: - »/.../ raziščejo in primerjajo različne konflikte, ki jih je povzročila hladna vojna; - raziščejo različne oblike političnega, gospodarske in kulturnega povezovanja sveta po drugi svetovni vojni; - /.../ ključne dogodke, pojave in procese umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor; - razvijajo spretnost zbiranja in izbiranja informacij iz različnih medijev, kritično presodijo njihovo uporabno vrednost; - oblikujejo svoje sklepe, mnenja, stališča, interpretacije; - /.../ razvijajo pozitiven odnos do pomena spoštovanja človekovih pravic, enakosti in demokracije; - razvijajo pozitiven odnos do pomena vzpostavljanja in ohranjanja medkulturnega dialoga in strpnosti.« (Učni načrt, 2008, str. 38 in 39)	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	Ob koncu učne ure učenec zna: - <i>pojasniti vzroke za dogodke na Poljskem leta 1956.</i> - <i>razložiti dogajanje pred, med in po Madžarski vstaji.</i> - <i>našteti reforme Praške pomladi ter povedati ime njihovega krovnega snovalca.</i> - <i>pojasniti posledice Praške pomladi in njenega zatrtja.</i> - <i>razložiti doktrino Brežnjeva in njen pomen za vzhodno Evropo.</i>
	Funkcionalni učni cilji	Ob koncu učne ure učenec zna: - <i>umestiti ključne dogodke, pojave in procese v ustrezen zgodovinski čas in prostor.</i>

		- oblikovati svoje sklepe, mnenja, stališča, interpretacije. - pozorno poslušati - upoštevati navodila - odgovarjati na vprašanja. - zbirati in izbirati informacije iz različnih medijev ter kritično presoditi njihovo uporabno vrednost.
	Vzgojni (odnosni) učni cilji	Ob koncu učne ure učenec zna: - pokazati pozitiven odnos do pomena spoštovanja človekovih pravic, enakosti in demokracije. - pokazati pozitiven odnos do pomena vzpostavljanja in ohranjanja medkulturnega dialoga in strpnosti. - pokazati ustrezen odnos do preteklosti.
Učne etape:	1. Uvajanje 2. Obravnava nove učne snovi 3. Ponavljanje 4. Preverjanje	
Vsebinski poudarki:	1. Destalinizacija na Poljskem in Madžarskem 2. Praška pomlad in njena zadušitev	
Učna sredstva:	Učila:	- PowerPoint predstavitev (z zapisom učne snovi), - Preverjalni list.
	Učni pripomočki:	- LCD projektor, - računalnik, - platno, - laser, - tabla, - kreda ali flomaster.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	Slovenščina – branje različnih besedil in virov, odgovarjanje na zastavljena vprašanja, slovnično pravilno izražanje idej in mnenj, zapisovanje snovi, reševanje nalog, tvorjenje ustreznih stavkov. Geografija – poznavanje sveta, poznavanje držav vzhodne Evrope, branje in interpretacija različnih tematskih zemljevidov. Sociologija – razumevanje delovanja družbenih gibanj, prepoznavanje delovanja političnih strank in različnih političnih režimov, razumevanje razrednih konfliktov in narodnostnih vprašanj.	
Novi pojmi s pojasnilom:	Politična rehabilitacija: proces v katerem dobi oseba, ki je bila politično preganjana, priprta ali diskreditirana, ponovno politično veljavo. Politični pluralizem: politična miselnost, ki zagovarja sprejemanje in soobstoj različnih in tudi nasprotujočih si političnih idej, mnenj in predlogov. V demokracijah se pod tem velikokrat razume večstrankarstvo, ki ne omejuje delovanja katerikoli stranki.	

	Doktrina: skupek teorij ali praks z določenega področja. Včasih je razumljena tudi kot togo neživiljenjsko mnenje.	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	- Učni načrt. Gimnazija; Splošna gimnazija, Zgodovina. (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi/2018/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (Citirano 14. 12. 2023).
	Učna priprava	- A. Gabrič, M. Režek. (2011). Zgodovina 4: sodobnost. Učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazije. Ljubljana: Mladinska knjiga - B. Repe. (2008). Sodobna zgodovina: zgodovina za 4. letnik gimnazij. Ljubljana: Modrijan. - E. Dolenc, A. Gabrič. (2009). Zgodovina 4 : učbenik za 4. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS. - Armstrong, K. et al. (2006). Velika družinska enciklopedija zgodovine. Ljubljana: Mladinska knjiga. - B. Pavliha. (2017). Zgodovina na maturi 2018. Mangeš: Ico. - Osebni zapiski Gašper Hriberšek, 4. letnik gimnazije, predmet: zgodovina (priprave na maturo) šolsko leto 2014/2015.
	Slikovno, avdiovizualno in/ali dodatno pisno gradivo na PowerPointu	<i>Drsnica 3:</i> - <i>Protest v Poznanju z napisom »Dajte nam kruha!«.</i> https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/8/8f/Poznan_1956.jpg/413px-Poznan_1956.jpg (dostopano 14. 12. 2023). <i>Drsnica 4:</i> - <i>Nagovor Władysława Gomułke.</i> https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/c/cd/Gomulka_speech.jpg/450px-Gomulka_speech.jpg (dostopano 14. 12. 2023). <i>Drsnica 5:</i> - <i>Imre Nagy</i> https://www.jeffersonflanders.com/wp-content/uploads/2016/10/imrenagy.jpg (dostopano 14. 12. 2023).

Drsnica 6:

- Glava porušenega Stalinovega kipa.
<https://www.historyonthenet.com/wp-content/uploads/2017/04/1956-Hungarian-Counter-revolution.jpg> (dostopano 14. 12. 2023).
- Protestniki.
<https://content.magnumphotos.com/wp-content/uploads/2017/08/cortex/par231505-teaser-story-big.jpg> (dostopano 14. 12. 2023).

Drsnica 7:

- Shod z zastavami.
https://www.boell.de/sites/default/files/styles/social_media/public/uploads/2016/10/budapest_1956_fortepan_23686_3_2.png.jpg?itok=0xWeOK6E (dostopano 14. 12. 2023).
- Sovjetski tanki v Budimpešti.
<https://static.independent.co.uk/s3fs-public/thumbnails/image/2011/03/07/15/572081.jpg?width=1200> (dostopano 14. 12. 2023).

Drsnica 9:

- Revolucionarna zastava Madžarske.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/6a/Flag_of_Hungary_%281956_revolution%2C_2-1%29.svg/1200px-Flag_of_Hungary_%281956_revolution%2C_2-1%29.svg.png (dostopano 14. 12. 2023).

Drsnica 10:

- Posnetek Praške pomladi.
<https://www.youtube.com/watch?v=3puP3iEN3dA> (dostopano 14. 12. 2023).

Drsnica 12:

- Aleksandr Dubček.
<https://cdn.britannica.com/09/62009-050-F80C06E5/Alexander-Dubcek-April-28-1969.jpg> (dostopano 14. 12. 2023).

Drsnica 14:

- Protest v podporo Praške pomladi.

	https://radicalteatowel.co.uk/product_images/uploaded_images/helsinki-demonstration-1968b.jpg (dostopano 14. 12. 2023). - Protstniki na trgu svetega Vavla. https://images.seattletimes.com/wp-content/uploads/2018/08/b3aeb5d6-a4e6-11e8-8c83-16a4f1bbb405.jpg?d=780x520 (dostopano 14. 12. 2023). Drsnica 16: - Invazija na Češkoslovaško. https://cdn.britannica.com/39/61239-050-2ECF086D/troops-Czechs-Soviet-Praque-forces-Czechoslovakia-reform-August-21-1968.jpg (dostopano 14. 12. 2023). Drsnica 17: - Jan Palach. https://suz.vse.cz/wp-content/uploads/palach_deska.jpg (dostopano 14. 12. 2023). - Tanki Varšavskega pakta v Pragi. https://64.media.tumblr.com/73c0a0dd3c6f549bfad04915876d9ee6/tumblr_mtozwxmKxL1rxcfmpo3_640.jpg (dostopano 14. 12. 2023). Drsnica 18: - Leonid Brežnjev. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e8/Staatshoofden%2C_portretten%2C_Bestanddeelnr_925-6564_%28cropped%29%28d%29.jpg (dostopano 14. 12. 2023). Drsnica 19: - Peščena ura. https://www.rawshorts.com/freeicons/wp-content/uploads/2017/01/red_prodpicthourglass_1484336238-1.png (dostopano 14. 12. 2023).
--	---

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 minut	<i>Današnjo učno uro zgodovine bomo začeli nekoliko drugače. Danes sem za vas pripravil igro vislice, ki nam bo služila kot uvod v tematiko današnje učne ure. Ugibali boste tri besede. Po vrsti bo vsak dijak povedal eno črko. Če je črka del katerekoli od teh treh besed jo bom zapisal, sicer pa vam bom počasi risal vislice. Pozorno poslušajte drug drugega, da se črke ne bodo ponavljale, ker lahko vsak pove samo eno črko. Ko nekdo v razredu ve katere tri besede iščemo, naj dvigne roko in jih pove, ko mu bom dal besedo. Če bodo besede pravilne, ste zmagali vi kot razred, sicer pa sem zmagal jaz.</i>	Dijaki poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
	Na tablo narišem črtice za vsako besedo in pričenmo z ugibanjem črk. Ne glede na izid, so na koncu na tabli zapisane besede: Poljska, Madžarska, Češkoslovaška.	Dijaki ugibajo ustrezne črke in pravilne besede.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora, vislice.	
	<i>Danes nadaljujemo z istim naslovom kot prejšnjo uro, vendar pa bomo danes pogledali, kaj se je dogajalo z zapisanimi državami po Stalínovi smrti.</i> <i>Pa na hitro ponovimo.</i> <i>Katerega leta je umrl Stalin?</i> <i>Kako je bilo ime njegovemu nasledniku?</i> <i>Katerega leta je imel Nikita Hruščev slaven govor ob 20. kongresu komunistične partije Sovjetske zveze?</i>	Dijaki poslušajo in odgovarjajo: <i>Leta 1953.</i> <i>Nikita Hruščov.</i> <i>Leta 1956.</i> <i>Destalinizacija</i>	Frontalna učna oblika, metoda razlage. Metoda razgovora.	Power Point: drsnič a 1

<i>Kako se je imenoval proces, ki se je pričel s tem govorom?</i> <i>Danes bomo torej pogledali, kako je proces destalinizacije vplival na vzhodno Evropo in posledično na moč Sovjetske zveze nad vzhodno Evropo. V prvem vsebinskem poudarku bomo pogledali, kako se je odražala destalinizacija na Poljskem in Madžarskem. V drugem vsebinskem poudarku pa bomo pogledali, kakšne so bile razmere na Češkoslovaškem in kako je destalinizacija potekala tam.</i>		Metoda razlage.	
<i>Kot v vseh urah doslej, pričakujem, da si boste sproti delali zapiske, za pomoč imate iztočnice na PowerPoint predstavitvi.</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 1
<i>Na koncu današnje učne ure boste znali:</i> - <i>pojasniti vzroke za dogodke na Poljskem leta 1956.</i> - <i>razložiti dogajanje pred, med in po Madžarski vstaji.</i> - <i>našteti reforme Praške pomladi ter povedati ime njihovega krovnega snovalca.</i> - <i>pojasniti posledice Praške pomladi in njenega zatrtja.</i> - <i>razložiti doktrino Brežnjeva in njen pomen za vzhodno Evropo.</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 2

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Destalinizacija na Poljskem in Madžarskem (14 minut)	<i>Naslov današnjega prvega vsebinskega poudarka je Destalinizacija na Poljskem in Madžarskem.</i>	Dijaki poslušajo in si zapišejo naslov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
	<i>Kot smo povedali že prejšnjo uro je prej omenjeni govor Nikite Hruščova šokiral vse prisotne. Odzivi tega govora so rezonirali po vseh državah vzhodnega bloka in popolnoma enako je bilo na Poljskem.</i> <i>Na Poljskem so postajale življenjske razmere v petdesetih letih 20. stoletja vse bolj nevzdržne, obljube, ki jih je dajala komunistična oblast, pa se niso uresničevale. To nezadovoljstvo nad razmerami v državi in vse večjim razočaranjem nad režimom je Hruščev govor razgrel do tega, da je junija leta 1956 v Poznanju na Poljskem prišlo do demonstracij delavcev.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 3
	<i>Čeprav je Poljska vlada demonstracije nasilno zatrla, je že oktobra istega leta prišlo do spremembe v samem političnem vrhu na poljskem. Za vodjo komunistične partije Poljske so izvolili reformistično naravnane Władysława Gomułko in s tem se je začelo dogajanje, ki ga imenujemo poljski oktober.</i> <i>Vso to dogajanje na Poljskem je sovjetski politični vrh opazoval s precejšnjo mero nezaupanja, vendar je Gomułka uspel Hruščeva prepričati, da Poljska ostaja zvesta Sovjetski zvezi in da bo v svojih</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 4

<i>reformah zmerna.</i>			
<i>Glas o izvolitvi reformističnega Gomutke na čelo poljske komunistične partije in o reformnih zahtevah Poljakov se je preko radija razširil do Madžarske.</i> <i>Razmere na Madžarskem so bile zelo podobne življenjskim razmeram na Poljskem, zato so madžarski študentje pričeli z demonstracijami v podporo Poljakom. Poleg slabih življenjskih razmer, je na Madžarskem še vedno vladala trda stalinistična struja, ki je vladala s cenzuro in hudo represijo. Demonstracije so kmalu prerasle v ljudsko vstajo in za predsednika madžarske vlade je bil postavljen reformama naklonjeni Imre Nagy, ki je podpiral demonstrante in jim obljubljal korenite spremembe.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 5
<i>Dogajanje na Madžarskem oktobra leta 1956 pa je bil za Sovjetske voditelje kaplja čez rob, zato so se odločili za vojaško posredovanje. Sovjetska vojska je vdrla v Budimpešto, a se je kmalu umaknila. V tem času pa so postajale zahteve protestnikov vse bolj radikalne in posledično se je zaostрила tudi madžarska vstaja. Imre Nagy je obljublja sestavo večstrankarske vladne koalicije, izstop iz Varšavskega pakta in vzpostavitev nevtralnosti. Pri zadnji obljubi se je zanesel tudi na pomoč zahodnih sil, a je ni dobil.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 6
<i>Razvoj dogodkov po umiku sovjetskih čet pa je prepričal Hruščeva, da je potrebna ponovna vojaška intervencija. Novembra leta 1956 je Rdeča armada že drugič v enem mesecu vdrla na Madžarsko in vstajo krvavo zadušila.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 7
<i>Sedaj pa imam za vas eno nalogo. Razdelil vas bom 4 enako velike</i>	Dijaki poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika,	Power Point:

<i>skupine. Ko boste sedeli po skupinah pa bomo odšli 67 let nazaj v leto 1956.</i> <i>Piše se 13. oktober leta 1956. Ste študentke in študenti univerze v Budimpešti in ravnokar ste izvedeli za dogodke na Poljskem. Novica vas je navdahnila, da sestavite letak s katerim poste navdušili vse državljane k vstaji proti opresivni oblasti na Madžarskem. Letak mora vsebovati kraj in datum ko bi se odvijala vstaja, vsaj 3 zahteve, ki jih boste zahtevali na shodu ter kaj vas je navdahnilo k pisanju letaka. Letak naj ima ustrezno obliko in mora narediti vtis.</i> <i>Za nalogo imate 5 minut. Na koncu bo vsaka skupina predstavila svoje delo.</i>		metoda razlage.	drsnica 8
Medtem ko dijaki ustvarjajo, hodim po učilnici in spremljam njihovo delo ter sem jim na voljo za morebitna vprašanja ali pomoč. Po petih minutah prekinem delo. <i>Ste vse skupine končale z delom?</i> Če je potrebno, počakam še nekaj časa.	Dijaki pišejo, rišejo in ustvarjajo. <i>Da/ne.</i>	Skupinska učna oblika. Frontalna, metoda razgovora.	Power Point: drsnica 8
Prosim vsako skupino posebej, da ena za drugo predstavijo svoj letak. Ko skupine končajo s poročanjem, pokažem še svoj primer pamfleta in izberem dijaka, ki ga na glas prebere. Na koncu dijake pohvalim za njihovo izvirnost, trud in opravljeno delo.	Dijaki po skupinah hodijo pred razred in predstavljajo svoj izdelek. Dijaki gledajo primer na drsnici.	Frontalna učna oblika, , metoda slikovne demonstracije, metoda besedne demonstracije in metoda razlage.	Power Point: drsnica 9

	SPROTNO PONAVLJANJE: <i>S pomočjo te avtentične naloge smo naše znanje o destalinizaciji na Poljskem in Madžarskem še utrdili, zato bomo sedaj na kratko ponovili o čem smo govorili.</i> <i>Kakšni so bili vzroki za poljski oktober?</i> <i>Kdo je postal vodja komunistične partije Poljske?</i> <i>Kako so dogodki na Poljskem vplivali na politično dogajanje na Madžarskem?</i> <i>Kdo vodi reforme na Madžarskem?</i> <i>Kako se konča Madžarska vstaja?</i>	Dijaki odgovarjajo: <i>Slabe življenjske razmere, politična opresija in destalinizacija.</i> <i>Władysław Gomułka.</i> <i>Demonstracije so navdahnile madžarske študente k protestom.</i> <i>Imre Nagy.</i> <i>Rdeča armada krvavo zaduši madžarsko vstajo.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	
--	---	---	---	--

2. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Praška pomlad in njena zadušitev (12 minut)	<i>Pozorno spremljajte naslednji videoposnetek, ki bo služil kot uvod v drugi vsebinski poudarek današnje ure. Po ogledu vam bom zastavil nekaj vprašanj o posnetku.</i>	Dijaki poslušajo navodila pozorno gledajo in poslušajo videoposnetek.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 10
	<i>Najprej me zanima, kako ste se počutili ob gledanju posnetkov?</i>	Dijaki pozorno gledajo in poslušajo videoposnetek in odgovarjajo na vprašanja: <i>Zaprepadeno, prestrašeno, šokirano,</i>	Frontalna učna oblika, metoda dela z gibljivimi slikami.	Power Point: drsnica 10

<i>Koga vse prikazuje videoposnetek?</i> <i>Kaj počnejo vojaki na posnetku?</i> <i>Kakšno je razpoloženje med civilisti?</i> <i>Zastavo katere države v obdobju hladne vojne je bilo mogoče videti na posnetku?</i> <i>Veste mogoče, katero je bilo glavno mesto te države?</i>	<i>optimistično, pogumno ...</i> <i>Vojake in civiliste.</i> <i>S tanki se vozijo med ljudi, uperjajo orožje proti ljudem, preprečujejo snemanje, ubijajo ljudi.</i> <i>Vzneseno, pogumno, borbeno, žalostno ...</i> <i>Češkoslovaške.</i> <i>Praga.</i>		
<i>Posnetek prikazuje dogodke krvave zadušitve Praške pomladi. Letos smo obeležili 55. obletnico krvave invazije vojske Varšavskega pakta na Češkoslovaško.</i>	<i>Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
<i>Proces destalinizacije je, tako kot Poljsko in Madžarsko, zajel tudi Češkoslovaško. Za razliko od Poljske in Madžarske pa se je Češkoslovaška komunistična partija lotila reform precej počasneje. Šele v šestdesetih letih 20. stoletja je pričela z rehabilitacijo žrtev stalinizma. V tem obdobju pa je nazadovalo tudi gospodarstvo, ki so se ga reforme po sovjetskem modelu industrializacije slabše dotaknile, saj je bila država industrializirana že pred drugo svetovno vojno.</i>	<i>Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 11
<i>Zaradi vsega naštetega se je znotraj komunistične partije pričela krepiti reformistična struja. Glavni na čelu te struje je bil Aleksander Dubček, ki</i>	<i>Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 12

<i>je 5. januarja leta 1968 prevzel vodenje partije.</i>			
<i>Z njegovim prihodom se je pričelo obdobje obsežnih družbenih reform. Program reform, ki ga je naznanila partija se je nanašal na decentralizacijo gospodarstva, dokončno rehabilitacijo žrtev stalinizma, liberalizacijo političnega področja in federalizacijo države na Češko in Slovaško, ki bi bili enakopravni. Na krilih kritike številnih pisateljev in drugih izobražencev je bila obljubljena odprava cenzure in rahljanje nadzora na javnim izražanjem in zbiranjem. Na krilih teh reform, se je pričela krepiti tudi težnja po političnem pluralizmu.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 13
<i>Zaradi optimističnega vzdušja, ki je spomladi leta 1968 prevevalo vse sloje prebivalstva na Češkoslovaškem, se je tega obdobja reform prijel ime Praška pomlad. Novi obliki socializma pa je Aleksander Dubček nadel ime: »Socializem s človeškim obrazom«.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 14
<i>Na podlagi vsega slišane v današnji uri in s pomočjo ogledanega posnetka pa mi lahko odgovorite na naslednji vprašanji: Kakšen pa je bil po vašem mnenju odziv Sovjetske zveze?</i> <i>Zakaj pa menite, da so tako odreagirali?</i>	Dijaki odgovarjajo: <i>Agresiven, napadalen, invaziven ...</i> <i>Strah jih je bilo, da se bodo ideje razširile.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
<i>Sovjetsko vodstvo je bilo zelo sumničavo do predstavljenih reform, saj se je zbal, da bi reforme lahko oslabile trdnost Varšavskega pakta in privedle do podobnih zahtev še v drugih državah vzhodnega bloka. Sprva so poskušale upočasniti reforme in jih omejiti in zaradi tega je prišlo do številnih sestankov, ki pa</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 15

<i>so se izkazali za premalo odločen odgovor na reformno vrenje na Češkoslovaškem. Ker so voditelji vzhodnega bloka ocenili, da so razmere na Češkoslovaškem preveč kaotične in nevarne, so Praško pomlad označili za kontrarevolucijo in se odločili za vojaški poseg.</i>			
<i>Invazija na Češkoslovaško se je pričela v noči iz 20. na 21. avgusta 1968, ko so vojske Varšavskega pakta iz vseh smeri prekoračile Češkoslovaško mejo. Do jutra je bila celotna Češkoslovaška okupirana, Aleksander Dubček in ostalo vodstvo pa je bilo poslano v Moskvo.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 16
<i>V Moskvi so bili prisiljeni podpisati Moskovski protokol, s katerim so se odpovedali vsem reformam. Edina izjema med reformami je bila federalizacija države, ki je preživela Praško pomlad in njeno nasilno zatrtje. Med povračilnimi ukrepi so bili tudi Dubčkova odstavitev, čistke v češkoslovaški komunistični partiji ter zaprtje in odstranitev številnih izobražencev iz javnega življenja. Praški pomladi je sledilo obdobje »normalizacije«, kakor so sovjetski voditelji poimenovali obdobje težke cenzure in političnih obračunavanj na Češkoslovaškem.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 17
<i>Ve mogoče kdo, kako se je imenoval politik na sliki?</i>	Dijaki odgovorijo na vprašanje: <i>Leonid Brežnjev.</i>	Frontalna učna oblika, metoda dela s slikovnimi viri.	Power Point: drsnica 18
<i>Tako je, na sliki lahko vidimo Sovjetskega voditelja Leonida Brežnjeva, ki je zamenjal Nikito Hruščeva. Doktrina Brežnjeva, ki je dobila po njem ime, označuje doktrino, s katero je Sovjetska zveza</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Metoda razlage.	

<i>omejevala poskuse reform v državah vzhodnega bloka in s tem omejevala njihovo suverenost ter utrjevala svojo dominacijo.</i>			
SPROTNO PONAVLJANJE: <i>Na koncu pa še na hitro ponovimo kaj je Praška pomlad?</i> <i>Kdo je vodil Praško pomlad?</i> <i>Katere reforme je obsegala?</i> <i>Kako se je Praška pomlad končala?</i> <i>Kako imenujemo doktrino omejevanja suverenosti držav vzhodnega bloka s strani Sovjetske zveze po letu 1968?</i>	Dijaki odgovarjajo: <i>Praška pomlad je ime za reformno dogajanje na Češkoslovaškem leta 1968.</i> <i>Aleksandr Dubček.</i> <i>Decentralizacijo gospodarstva, federalizacijo države, rehabilitacijo žrtev stalinizma, odpravo cenzure, politično liberalizacijo in rahljanje nadzora nad javnim zbiranjem in izražanjem.</i> <i>Z vojaškim vdorom vojske Varšavskega pakta.</i> <i>Doktrina Brežnjeva.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
14 minut	<i>Prišli smo do zadnjega dela ure, ko bomo preverjali vaše znanje o snovi današnje učne ure.</i> <i>Razdelil vam bom preverjalne liste. List ima 6 nalog, ki so točkovane. Na voljo vam dam 7 minut, da jih rešite. Po sedmih minutah bomo vse naloge pregledali.</i>	Dijaki poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 19
	Hodim po razredu in opazujem dijake.	Dijaki rešujejo naloge na preverjalnem listu.	Individualna učna oblika.	Preverjalni list.
	Po sedmih minutah. <i>Čas je potekel! Sedaj bomo pregledali vaše odgovore. Pri pregledovanju bodite pozorni, če karkoli niste znali ali ste karkoli rešili napačno, da si boste popravili, saj ta preverjalni list zaobjema celotno snov današnje učne ure. Pri vsaki nalogi imate tudi že zapisan sistem točkovanja, tako da lahko že sproti zapisujete tudi dobljene točke in tako preverite koliko točk bi z vašim znanjem dosegli.</i>	Dijaki poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list.
	Izbiram dijake, ki preberejo navodila nalog in njihove rešitve. Poslušam odgovore in jih po potrebi popravim ali dopolnim.	Dijaki berejo navodila nalog in njihove rešitve, ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list.
	Po preverjanju znanja dijake ocenim na dvostopenjski lestvici znajo/še ne znajo. <i>Preglejmo še, ali ste usvojili vse zastavljene učne cilje. Znate:</i> - <i>pojasniti vzroke za dogodke na Poljskem leta 1956.</i> - <i>razložiti dogajanje pred, med</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	

	<i>in po Madžarski vstaji.</i> - <i>našteti reforme Praške pomladi ter povedati ime njihovega krovnega snovalca.</i> - <i>pojasniti posledice Praške pomladi in njenega zatrtja.</i> - <i>razložiti doktrino Brežnjeva in njen pomen za vzhodno Evropo.</i> Če opazim, da določene snovi še ne znajo jim še enkrat snov ponovim in zastavim morebitna dodatna vprašanja.			
--	--	--	--	--

III. SEZNAM PRILOG

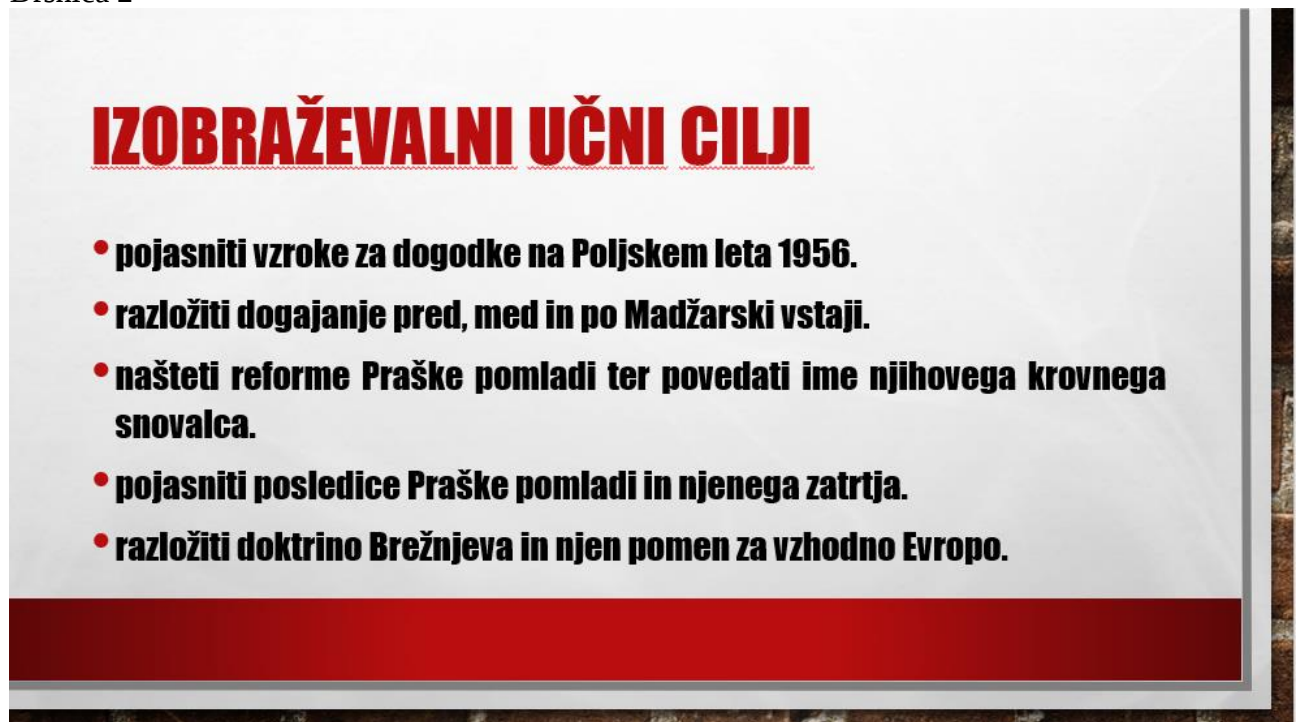
PRILOGA 1 :	PowerPoint z zapisom učne snovi
PRILOGA 2 :	Rešitve avtentične naloge
PRILOGA 3 :	Preverjalni list
PRILOGA 4 :	Rešitve preverjalnega lista
PRILOGA 5 :	Vsebinska priprava za učno uro

PRILOGA 1 : PowerPoint z zapisom učne snovi

Drsnica 1

Drsnica 2

RAZMERE NA POLJSKEM

- **Vse bolj nevzdržne življenjske razmere na Poljskem**
- **Vse večje razočaranje and režimom, ki ni izpolnil obljub**
- **Proces destalinizacije sproži demonstracije delavcev na Poznaniu**

POLJSKI OKTOBER

- **Vstaja je nasilno zadušena**
- **Na oblast pride reformator Władysław Gomułka**
- **Oblublja reforme sistema a pomiri Hruščova in prepreči vojaški poseg Sovjetske zveze**

MADŽARSKA LETA 1956

- **Podobne razmere kot na Poljskem**
- **Protesti v znak solidarnosti s Poljaki**
- **Študentske demonstracije se spremenijo v ljudsko vstajo**
- **Na oblast pride reformator Imre Nagy**

ZAHTEV MADŽAROV

- **Pluralizacijo vladne koalicije**
- **Izstop iz Varšavskega pakta**
- **Vzpostavitev nevtralnosti**
- **Poskušajo se opreti na zahod**

MADŽARSKA VSTAJA

- **SOVJETSKA ZVEZA VOJAŠKO ZADUŠI VSTAJO A SE KMALU UMAKNE**
- **RADIKALNEJŠI POZIVI IN OBLJUBE IMRE NAGY-A SPROŽIJO ŠE ENO INVAZIJ VOJSKE SOVJETSKE ZVEZE**

AVTENTIČNA NALOGA: LETAK

- **Ste študent v Budimpešti. Danes je 13. oktober leta 1956. Sestavite letak s katerim pozivate svoje sodržavljane k uporabi in vstaji. Glede na vaše znanje naj letak vsebuje kraj in datum vstaje, 3 zahteve in kaj vas je navdahnilo k pisanju letaka. Uporabite različne slogane in parole.**

TOVARIŠI NA PLAN ZA SVOBODO!

Naši Poljski bratje so nam odprli oči in pot do svobode! Kot klic solidarnosti zdaj vsi vstanimo in povejmo, da stojimo skupaj z našimi brati na Poljskem! Stopimo z njimi v korak in tudi mi složno in v en glas povejmo kaj zahtevamo:

- 1. Zahtevamo izstop Madžarske iz Varšavskega pakta!**
- 2. Zahtevamo liberalizacijo političnega prostora!**
- 3. Zahtevamo odpravo cenzure in represije!**

MI NISMO RUSI

ŽIVEL IMRE NAGY!

Ker nam NI vseeno se BOMO vsi zbrali:

23. 10. ob 10:00 na Glavnem Trgu

RAZMERE PRED PRAŠKO POMLADJO

- **Počasen potek reform destalinizacije v 60. letih 20. stoletja**
- **Nazadovanje češkoslovaškega gospodarstva zaradi neprilagojenih reform**
- **Posledična širitev reformistične struja znotraj češkoslovaške komunistične partije**

ALEKSANDER DUBČEK

- **Glavni na čelu reformistične struje v partiji**
- **5. januarja leta 1968 prevzame vodenje češkoslovaške komunistične partije**

PRAŠKA POMLAD

- **Dubček s sodelavci osnuje reforme takratnega režima:**
 - **Decentralizacija gospodarstva**
 - **Liberalizacija političnega prostora**
 - **Federalizacija države**
 - **Dokončanje rehabilitacije žrtev stalinizma**
 - **Odprava censure**
 - **Rahljanje nadzora and javnim izražanjem in zbiranjem**

PRAŠKA POMLAD

- **Obdobju reform in optimističnemu vzdušju spomladi leta 1968 se je prijeló ime Praška pomlad**
- **Novi režim pa je dubček poimnoval: "Socializem s človeškim obrazom"**

ODGOVOR NA REFORME

- **Sovjetske oblasti so sumničave do reform**
- **Strah pred širitvijo zahtev v drugih državah in slabljenjem Varšavskega pakta**
- **Sprva sestanki, kasneje pa se odločijo za ostrejši pristop**

INVAZIJA VARŠAVSKEGA PAKTA

- **V noči iz 20. Na 21. avgust leta 1968 so čete Varšavskega pakta prestopile meje Češkoslovaške in do jutra nadzorovale celotno državo.**

POVRAČILNI UKREPI

- **Podpis Moskovskega protokola**
- **Čistke v partiji**
- **Zapiranje intelektualcev**
- **Ostra cenzura**

LEONID BREZHNEV

- **Z zlomom Praške pomladi
Sovjetska zveza utrdi svojo
nadoblast v vzhodnem bloku**
- **Doktrina omejevanja suverenosti
in reform z vojaškim
posredovanjem se imenuje
Doktrina Brezhneva**

PREVERJALNI LIST

3 minute

TOVARIŠI NA PLAN ZA SVOBODO!

Naši Poljski bratje so nam odprli oči in pot do svobode! Kot klic solidarnosti zdaj vsi vstanimo in povejmo, da stojimo skupaj z našimi brati na Poljskem! Stopimo z njimi v korak in tudi mi složno in v en glas povejmo kaj zahtevamo:

- 1. Zahtevamo izstop Madžarske iz Varšavskega pakta!**
- 2. Zahtevamo liberalizacijo političnega prostora!**
- 3. Zahtevamo odpravo cenzure in represije!**

MI NISMO RUSI

ŽIVE! IMRE NAGY!

Ker nam NI vseeno se BOMO vsi zbrali:

23. 10. ob 10:00 na Glavnem Trgu

Priloga 3: Preverjalni list

Kako je Sovjetska zveza vzpostavila nadzor nad vzhodno Evropo?

Skupno število točk: ____/20

1. Val destalinizacije na Poljskem in Madžarskem ____/10

1. Obkroži črke pred tremi pravilnimi trditvami. Vsak pravilen odgovor je vreden 1 točko.

- a) Vzrok za demonstracije na Poljskem leta 1956 je bila aretacija Imre Nagy-a.
- b) Poljski oktober se je začel z demonstracijami delavcev v Poznanju.
- c) Władysław Gomułka je začel voditi Poljsko komunistično partijo oktobra 1956.
- d) Demonstracije v Poznanju so bile krvavo zatrte.
- e) Zaradi strahu pred kontrarevolucijo pride do invazije Rdeče armade na Poljsko.

____/3

2. Obkroži DA, če je trditev pravilna in NE, če je trditev napačna. Vsak pravilen odgovor je vreden 1 točko.

Na Madžarskem so leta 1956 vladale podobne razmere kot na Poljskem.	DA	NE
Madžarska se leta 1956 federalizira na dva enakopravna dela.	DA	NE
Imre Nagy obljublja izstop Madžarske iz NATO pakta.	DA	NE
Madžarska vstaja je krvavo zatrta.	DA	NE
Začetniki madžarske vstaje so bili študentje.	DA	NE

____/5

3. Napiši dva razloga za pričetek poljskega oktobra. Vsak pravilen odgovor je vreden 1 točko.

____/2

2. Praška pomlad in njena zadušitev

___/10

4. Imena in pojme v levem stolpcu poveži s pojmi v desnem, tako da pred pojme v desnem stolpcu čitljivo zapišeš veliko tiskano črko pred ustreznim pojmom v levem stolpcu. Vsak pravilen odgovor je vreden 1 točko.

A Leonid Brežnjev	___ Obdobje hude cenzure in represije leta 1968
B Praška pomlad	___ Doktrina omejevanja suverenosti držav
C Aleksander Dubček	___ Obdobje reform na Češkoslovaškem leta 1968
D Normalizacija	___ Vodja reformistične struje na Češkoslovaškem

___/4

5. Naštej štiri reforme na Češkoslovaškem v obdobju od 5. januarja 1968 do 21. avgusta 1968. Vsak pravilen odgovor je vreden 1 točko.

___/4

6. Dopolni prazna mesta z manjkajočimi besedami ali besednimi zvezami. Vsako pravilno izpolnjeno mesto je vredno 0,5 točke.

Sovjetsko vodstvo se je na reforme na Češkoslovaškem po številnih sestankih na koncu odločilo za _____ Češkoslovaške. Po hitri okupaciji so bili vodje reformistične struje prisiljeni podpisati sporazum, ki se je imenoval: _____. Na Češkoslovaškem je bila uvedena huda cenzura in pričele so se politične _____ znotraj češkoslovaške komunistične partije. Zaprti so bili številni mladi študentje, pisatelji, kulturniki in drugi _____.

___/2

Priloga 4: Rešitve preverjalnega lista

Kako je Sovjetska zveza vzpostavila nadzor nad vzhodno Evropo?

Skupno število točk: 20 /20

1. Val destalinizacije na Poljskem in Madžarskem 10 /10

- ☒ 1. Obkroži črke pred tremi pravilnimi trditvami. Vsak pravilen odgovor je vreden 1 točko.
- ☒ a) Vzrok za demonstracije na Poljskem leta 1956 je bila aretacija Imre Nagy-a.
- ☒ b) Poljski oktober se je začel z demonstracijami delavcev v Poznanju.
- c) Władysław Gomułka je začel voditi Poljsko komunistično partijo oktobra 1956.
- d) Demonstracije v Poznanju so bile krvavo zatrte.
- e) Zaradi strahu pred kontrarevolucijo pride do invazije Rdeče armade na Poljsko.

3 /3

2. Obkroži DA, če je trditev pravilna in NE, če je trditev napačna. Vsak pravilen odgovor je vreden 1 točko.

Na Madžarskem so leta 1956 vladale podobne razmere kot na Poljskem. DA ☒ NE ☒

Madžarska se leta 1956 federalizira na dva enakopravna dela. ☒ DA ☒ NE

Imre Nagy obljublja izstop Madžarske iz NATO pakta. ☒ DA ☒ NE

Madžarska vstaja je krvavo zatrta. DA ☒ NE ☒

Začetniki madžarske vstaje so bili študentje. DA ☒ NE ☒

5 /5

3. Napiši dva razloga za pričetek poljskega oktobra. Vsak pravilen odgovor je vreden 1 točko.

Slabi življenjski pogoji in destalinizacija Sovjetske zveze.

2 /2

2. Praška pomlad in njena zadušitev

10 /10

4. Imena in pojme v levem stolpcu poveži s pojmi v desnem, tako da pred pojme v desnem stolpcu čitljivo zapišeš veliko tiskano črko pred ustreznim pojmom v levem stolpcu. Vsak pravilen odgovor je vreden 1 točko.

A Leonid Brežnjev	<u>D</u> Obdobje hude cenzure in represije leta 1968
B Praška pomlad	<u>A</u> Doktrina omejevanja suverenosti držav
C Aleksander Dubček	<u>B</u> Obdobje reform na Češkoslovaškem leta 1968
D Normalizacija	<u>C</u> Vodja reformistične struje na Češkoslovaškem

4 /4

5. Naštej štiri reforme na Češkoslovaškem v obdobju od 5. januarja 1968 do 21. avgusta 1968. Vsak pravilen odgovor je vreden 1 točko.

decentralizacija gospodarstva, odprava cenzure, liberalizacija političnega prostora in

federalizacija

države

4 /4

6. Dopolni prazna mesta z manjkajočimi besedami ali besednimi zvezami. Vsako pravilno izpolnjeno mesto je vredno 0,5 točke.

Sovjetsko vodstvo se je na reforme na Češkoslovaškem po številnih sestankih na koncu odločilo za invazijo Češkoslovaške. Po hitri okupaciji so bili vodje reformistične struje prisiljeni podpisati sporazum, ki se je imenoval: Moskovski protokol. Na Češkoslovaškem je bila uvedena huda cenzura in pričele so se politične čistke znotraj češkoslovaške komunistične partije. Zaprti so bili številni mladi študentje, pisatelji, kulturniki in drugi izobraženci.

2 /2

Priloga 5: Vsebinska priprava na učno uro

Kako je Sovjetska zveza ohranila nadzor nad vzhodno Evropo?

1. Destalinizacija na Poljskem in Madžarskem

- Na poljskem so v 50. letih zelo slabi življenjski pogoji.
- Neuresničene politične obljube na Poljskem privedejo do še večjega vrenja med ljudmi.
- Vse te razmere so skupaj s procesom destalinizacije privedle do poljskega oktobra.
- Junija 1956 pride do delavskih demonstracij v Poznanju, ki jih oblast nasilno zaduši.
- V oktobru pride do spremembe v vodstvu poljske komunistične partije, na čelo katere pride Władysław Gomułka.
- Gomułki uspe z obljubami in priseganjem zvestobe prepričati Sovjetsko vojaško posredovanje in od Hruščova pridobiti dovoljenje za omejene reforme.
- Gospodarske in socialne razmere na Madžarskem so zelo podobne razmeram na Poljskem.
- Dogajanje med poljskim oktobrom doda zaleta madžarskim študentom, ki pripravijo demonstracije, ki se hitro spremenijo v ljudsko vstajo.
- Zaostrene razmere pripeljejo do tega, da Rdeča armada vkoraka v Budimpešto in pri tem padejo prvi streli.
- Po nekaj dneh se vojska umakne in premiersko mesto prevzame Imre Nagy, ki zelo simpatizira z protestniki.
- Imre Nagy napoveduje korenite družbene spremembe, med drugimi tudi izstop Madžarske iz Varšavskega pakta ter osnovanje pluralistične večstrankarske vlade.
- Zaradi teh revolucionarnih teženj in ker ni kazalo, da se bo madžarska vstaja umirila, Rdeča armada v celoti okupira Madžarsko in izvede številne povračilne ukrepe.
- Številni sodelujoči so zaprti, odstranjeni iz javnega življenja, Imre Nagy in številni drugi pa so kasneje ubiti.

2. Praška pomlad in njena zadušitev

- Češkoslovaška se v 50. letih 20. stoletja zelo počasi reformira, saj jo obvladujejo stari stalinistični kadri. V tem času pa je izrazito nazadovalo gospodarstvo, ki se ga reforme gospodarstva po Sovjetskem modelu niso uspešno dotaknile, saj ima že pred drugo svetovno vojno vzpostavljeno težko industrijo.
- Sočasno prihaja do vse večjih pozivov po pospešeni rehabilitaciji žrtev stalinizma.
- Ker se vse reforme odvijajo odločno prepočasi, se zamenja vrh komunistična partije na Češkoslovaškem in sicer 5. januarja leta 1968 vodenje partije prevzame član reformistične struje Aleksandr Dubček.
- Dubček s sodelavci zasnuje program reform s katerimi bi popolnoma reformiral Češkoslovaško družbo.
- Med njegove reforme sodijo: Decentralizacija gospodarstva, liberalizacija političnega prostora, dokončna rehabilitacija žrtev stalinizma, federalizacija

države na dva enakopravna dela, odprava cenzure in rahljanje nad nadzorom javnega izražanja in zbiranja.

- V duhu reformističnega zanosa, vseprisotnega optimizma in na krilih literatov in študentov, ki so zahtevali spremembe, se to obdobje reform imenuje Praška pomlad. Temu novemu režimu pa nadene Dubček ime: Socializem s človeškim obrazom.
- Na vso to dogajanje pa se Sovjetski vrh odzove z izrazitim nezaupanjem do reform in strahom, da bi lahko podobne reforme zahtevale tudi ostale države vzhodnega bloka, kar pa bi lahko pripeljalo do oslabitve Varšavskega pakta.
- Nasproti reformam sprva poskušajo s pritiski in različnimi sestanki, a ko se izkaže, da to ne o zaleglo, se odločijo za vojaški poseg.
- V noči z 20. na 21. oktober s skoraj na vseh mejah vojska Varšavskega pakta vdre v Češkoslovaško.
- Do jutra je celotna Češkoslovaška okupirana in takoj pride do povračilnih ukrepov.
- Dubček in njegovi sodelavci so prisiljeni podpisati Moskovski protokol, v katerem se odpovejo vsem reformam.
- Na češkoslovaškem pa prihaja do hudih političnih čistk in preganjanja izobražencev, študentov in literatov. Temu obdobju sovjetski politični vrh pravi normalizacija.
- Z vojaškim poseganjem v suverenost držav vzhodne Evrope se osnuje doktrina, ki dobi po takratnem Sovjetskem voditelju Leonidu Brežnjevju ime doktrina Brežnjeva.
- S tem si Sovjetska zveza zagotovi popolno nadoblast nad državami vzhodne Evrope.

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

SEMINARSKA NALOGA

PISNA UČNA PRIPRAVA:

1. Kako se je začela hladna vojna

IME IN PRIIMEK: Polona Meglič

DATUM: 7. 12. 2023

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Srednja šola	
Razred:	4. letnik	
Datum:	7. 12. 2023	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema – širša tema iz učnega načrta	Sodelovanja in konflikti v 20. stoletju	
Učna enota – naslov učne ure:	Kako se je začela hladna vojna?	
Učne oblike:	• frontalna učna oblika • individualna učna oblika	
Učne metode:	• metoda razlage • metoda razgovora • metoda slikovne demonstracije • metoda dela z gibljivimi slikami • metoda besedne demonstracije • metoda izkustvenega učenja	
Učne tehnike:	/	
Cilji iz učnega načrta:	Predpisani cilji: »Raziščejo korenine za pojav blokvske delitve sveta; /.../ ključne dogodke, pojave in procese umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor; razvijajo spretnost zbiranja in izbiranja informacij iz različnih medijev, kritično presodijo njihovo uporabno vrednost; oblikujejo svoje sklepe, mnenja, stališča, interpretacije; analizirajo večperspektivne zgodovinske vire in ob njih razvijajo sposobnost samostojnega izbiranja in odločanja; razvijajo sposobnost različnih oblik komunikacije; razvijajo socialne spretnosti pri različnih oblikah sodelovalnega učenja; razvijajo pozitiven odnos do pomena spoštovanja človekovih pravic, enakosti in demokracije; razvijajo pozitiven odnos do pomena vzpostavljanja in ohranjanja medkulturnega dialoga in strpnosti; /.../ analizirajo značilnosti obdobja hladne vojne in oblikujejo stališča do pomena in posledic hladne vojne za Evropo in svet; analizirajo in primerjajo različne oblike političnega, gospodarskega in kulturnega povezovanja sveta po drugi svetovni vojni.« (Sodelovanja in konflikti v 20. stoletju: Učni načrt, 38–39 in 53.)	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	Ob koncu učne ure učenec zna: • naštetih razloge, za nasprotovanja med zaveznici; • opisati razlike med politično in gospodarsko ureditvijo Sovjetske zveze in Združenih držav Amerike; • opisati, zakaj je bila po vojni potreba epuracija
	Funkcionalni učni cilji	Ob koncu učne ure učenec zna: • na zemljevidu pokazati, kako se je svet razcepil na dva nasprotujoča polja.
	Vzgojni (odnosni) učni cilji	Ob koncu učne ure učenec zna: • pokazati kritičen odnos do preteklosti.

Učne etape:	• Uvajanje • Obravnavanje nove učne snovi • Ponavljanje • Preverjanje	
Vsebinski poudarki:	1. Krhanje odnosov med Združenimi državami Amerike, Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo 2. Zmagovalci so obračunali s poraženci 3. Svet se je razdelil na vzhodni in zahodni bloke	
Učna sredstva:	Učila:	• Učbenik (<i>Režek, M., Antoličič, G., Frantar, Š., Popovič Lozar, G. (2021). dZgodovina 4: Sodobnost., 72–76.)</i>) • preverjalni list • PowerPoint predstavitev (<i>Kako se je začela hladna vojna</i>)
	Učni pripomočki:	• LCD projektor • računalnik • diaproyektor • zvočniki
Medpredmetne povezave z vsebinami:	Geografija – uporaba neme karte, na kateri pokažejo razmejitve med vzhodnim in zahodnim blokom. Angleščina – pri metodi dela z gibljivimi slika morajo razumeti angleško, saj posnetki nimajo slovenskih podnapisov.	
Novi pojmi s pojasnilom:	Hladna vojna: ostra neoborožena konfrontacija med dvema ali več državami, skupinami držav, zlasti med velesilami, ki vključuje gospodarski in vojaški pritisk, oblikovanje političnih zavezništev Kolaboracija: sodelovanje z okupatorjem. Epuracija: čiščenje kolaboracije.	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<i>Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija. (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo:</i> http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2016/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (1. 12. 2023).
	Učna priprava	- <i>Režek, M., Antoličič, G., Frantar, Š., Popovič Lozar, G. (2021). dZgodovina 4: Sodobnost. Digitalni učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga.</i> - <i>Cvirn, J., Studen, A. (2022). Zgodovina 4. Učbenik za četrti letnik gimnazije. Ljubljana: DZS.</i> - <i>Mlakar, Boris. 2013. Poglavitne oblike in razsežnosti represije v povojni Evropi, V: Prispevki za novejšo zgodovino. 18–31.</i>
	Slikovno, avdiovizualno in/ali dodatno pisno gradivo na PowerPointu	<i>Drsnica 1:</i> - <i>Monster Victory Parade Cheered By 2,500,000 In New York (1945). YouTube:</i> https://www.youtube.com/watch?v=SorZ7TL0fGc&ab_channel=NuclearVault, (28. 11. 2023).

Drsnica 3:

- *American Flag Waving, Wikipedija:*
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/2c/American_Flag_Waving.JPG, (1. 12. 2023).
- *Zastava SZ: Soviet flag, Deposit photos:*
<https://depositphotos.com/photos/soviet-flag.html>, (1. 12. 2023).
- *75 years later US, world war ii veterans go back To Europe, Army times.com:*
<https://www.armytimes.com/news/your-army/2019/08/24/75-years-later-us-world-war-ii-veterans-go-back-to-europe/>, (1. 12. 2023).
- *American soldiers arrive in United Kingdo, Natonal WW2 museum:*
<https://www.nationalww2museum.org/war/articles/american-soldiers-arrive-united-kingdom-1942>, (1. 12. 2023).
- *Potsdam conference reshaped Germany, DW. Com:* <https://www.dw.com/en/potsdam-conference-reshaped-germany/a-18591622>, (1. 12. 2023).
- *Nagasaki atomic bombing, USA today:*
<https://eu.usatoday.com/story/news/world/2023/08/09/nagasaki-atomic-bombing-photos/70557381007/>, (1. 12. 2023).
- *This is why the Soviet union lost the space race to the USA, Forbes:*
<https://www.forbes.com/sites/startswithabang/2019/07/11/this-is-why-the-soviet-union-lost-the-space-race-to-the-usa/>, (1. 12. 2023).
- *Child soldier in soviet union 1944, military used children, WW2 gravestone:*
<https://ww2gravestone.com/child-soldier-soviet-union-1944-military-use-children/>, (1. 12. 2023).
- *Steel rain army artillery. NY Times:*
<https://www.nytimes.com/2020/01/15/magazine/steel-rain-army-artillery.html>, (1. 12. 2023).

Drsnica 4:

- *Former president Truman Discusses the Potsdam Conferenc. YouTube:*
<https://www.youtube.com/watch?v=1CURyKYXNSs> (25. 11. 2023).

Drsnica 5:

- *Joseph Stalin, Wikipedija:*
https://en.wikipedia.org/wiki/Joseph_Stalin, (1. 12. 2023).
- *Harry S. Truman, Britannica:*
<https://www.britannica.com/biography/Harry->

S-Truman, (1. 12. 2023).

- *Franklin D. Roosevelt, Biography.com:
<https://www.biography.com/political-figures/franklin-d-roosevelt>, (1. 12. 2023).*
- *Churchill, BBC:
<https://www.bbc.com/news/magazine-30934629>, (1. 12. 2023).*
- *Clement Attlee. Wikipedija:
https://sl.wikipedia.org/wiki/Clement_Attlee
(28. 11. 2023).*

Drsnica 6:

- *Potsdam Conference, Wikipedija:
https://en.wikipedia.org/wiki/Potsdam_Conference#/media/File:Bundesarchiv_Bild_183-R67561,_Potsdamer_Konferenz,_Konferenztisch.jpg, (1. 12. 2023).*

Drsnica 7:

- *French female collaborators, Vintag.es:
<https://www.vintag.es/2018/07/french-female-collaborators.html>, (1. 12. 2023).*

Drsnica 8:

- *Former President Truman Discusses Problems Faced During the Potsdam Conference.
YouTube:
<https://www.youtube.com/watch?v=idfdfeJs8FQ>
(25. 11. 2023)*

Drsnica 9:

- *Philippe Pétain, Wikipedia:
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/22/Proc%C3%A8s_P%C3%A9tain.jpg,
(1. 12. 2023).*

Drsnica 10:

- *Revolucionarno nasilje na notranjskem,
Nova24tv:
<https://nova24tv.si/slovenija/orevolucionarno-nasilje-na-notranjskem-1-glavni-cilj-partizanov-je-bila-vseskozi-komunisticna-revolucija-zaradi-cesar-so-brez-dokazov-pobijali-vse-povprek/>, (1. 12. 2023).*

Drsnica 11:

- *The Nuremberg Trials, You Tube:
https://www.youtube.com/watch?v=szhpgDz5iC8&ab_channel=BritishPath%C3%A9 (28. 11. 2023).*

	<i>Drsnica 12:</i> - <i>Frane Milčinski, Wikipedija:</i> https://fr.m.wikipedia.org/wiki/Fichier:Frane_Mil%C4%8Dinski_1948_Radio_Ljubljana.jpg, (1. 12. 2023). <i>Drsnica 13:</i> - <i>The Berlin Airlift: View From the Cockpit, National WW2 museum, New Orleans:</i> https://www.nationalww2museum.org/war/articles/berlin-airlift-1948 (1. 12. 2023) - <i>The Berlin Wall, Photos.com by Getty Images:</i> https://photos.com/featured/the-berlin-wall-bettmann.html (1. 12. 2023) <i>Drsnica 14:</i> - <i>Evropa-drzave, Društvo učiteljev geografov Slovenije:</i> https://www.drustvo-dugs.si/zemljevidi/ (1. 12. 2023)
Slikovno in/ali dodatno pisno gradivo na preverjalnih listih	<i>3. naloga – pisni vir:</i> <i>Mlakar, Boris. 2013. Poglavitne oblike in razsežnosti represije v povojni Evropi, V: Prispevki za novejšo zgodovino. 18–31.</i> <i>5. naloga – karikatura:</i> <i>E-bay. https://www.ebay.com/itm/232498755668 (6. 12. 2023)</i>

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
4 minute	Na PowerPointu predvaja posnetek iz praznovanja v New Yorku po koncu 2. svetovne vojne. <i>Vihra druge svetovne vojne se je plegla in ljudje so se zbirali na ulicah, ter praznovali ta velik dan.</i> <i>Kdaj se je Nemčija predala?</i> <i>Kdaj so se končali zadnji spopadi v Sloveniji?</i> <i>Kdaj se preda Japonska?</i> <i>Ali je mir trajal dolgo časa? Zakaj?</i> <i>Kako imenujemo obdobje napetosti, ki je sledilo 2. svetovni vojni?</i>	Dijaki si pogledajo posnetek. Predvideni odgovori: <i>Nemčija se je predala 9. maja 1945.</i> <i>Zadnji boji so potekali še 15. maja 1945.</i> <i>Japonska se preda po posredovanju Rusije, 2. septembra 1945.</i> <i>Da, v Evropi ni bilo vojne do razpada Jugoslavije./Ne, po svetu se je kmalu začelo veliko vojn: Vietnam, Izrael ...</i> <i>Hladna vojna.</i>	Frontalna učna oblika, metoda demonstracije gibljivih slik Metoda razlage Metoda razgovora	Drsnica št. 1
	Učence seznanimo, kaj bomo pri uri počeli, kako bo ura potekala ter kašni so cilji te ure. <i>Pri uri se bomo pogovarjali o hladni</i>	Učenci poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika Metoda	

<i>vojni. Podrobneje si bomo pogledali tri vsebinske poudarke:</i> • <i>Krhanje odnosov med Združenimi državami Amerike, Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo</i> • <i>Obračun s poraženci in</i> • <i>Razdelitev na vzhodni in zahodni blok.</i> <i>To je snov, ki jo lahko ponovitev v vašem učbeniku od strani 72 do strani 76. Poglavje v učbeniku nosi naslov »Kako se je začela hladna vojna?«. Med uro bomo naše znanje oplemenitili s pomočjo virov. Po vsakem vsebinskem poudarku bo sledilo sprotno ponavljanje, na koncu pa še preverjali list. Ob koncu ure boste znali:</i> • <i>našteti razloge, za nasprotovanja med zaveznicami;</i> • <i>opisati razlike med politično in gospodarsko ureditvijo Sovjetske zveze in Združenih držav Amerike;</i> • <i>opisati, zakaj je bila po vojni potreba epuracija.</i> <i>Snov, ki jo boste slišali, si zapišite v zvezek. Nekateri poudarki, pa bodo zapisani tudi na prosojnici.</i> <i>In danes, se bomo torej pogovarjali o tem, kako se je začela hladna vojna.</i>		razlage	Drsnica št. 3
---	--	---------	---------------

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Krhanje odnosov med Združenimi državami Amerike, Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo 7 minut	Učitelj začne s prvim vsebinskim poudarkom: <i>Vojna je končana in potrebno je določiti nov red. Pogledali si bomo zanimiv posnetek v katerem Truman govori o dogajanju na eni izmed konferenc. Pozorno si pogledajte ta posnetek in razmislite, o kateri konferenci govori Truman.</i> Učitelj predvaja posnetek, v katerem Truman govori o odnosih med tremi najpomembnejšimi možmi na Potsdamski konferenci. Po ogledu posnetka sledi ponovljeno vprašanje: <i>O kateri katerem srečanju govori Truman in zakaj menite, da govori ravno o tem srečanju?</i>	Učenci si pogledajo posnetek in en odgovori na vprašanje. Predviden odgovor: <i>Govori o konferenci v Potsdamu, ker na tem srečanju ni več Roosevelta, ampak ga nadomesti Truman.</i>	Frontalna učna oblika Metoda dela z gibljivimi slikami	Drsnica št. 3 Drsnica št. 4
	Učitelj nadaljuje z razlago. Svojo razlago občasno prekini z vprašanji. Učencem postavi vprašanje: <i>Kaj vse se je spremenilo od konference v Jalti (februar 1945) do konference v Potsdamu?</i> Učitelj razlaga snov: <i>Bolj ko se je bližal konec vojne in zmaga zaveznikov, bolj se je njihovo zavezništvo krhalo. Delno so se nesoglasja pokazala že na februarški konferenci v Jalti leta 1945. Z vse bližjim porazom Nemcev pa je bilo razlogov za sodelovanje še manj, predvsem zato, ker so bile njihove predstave o povojni ureditvi sveta</i>	Učenci poslušajo, si zapisujejo snov in odgovarjajo na vprašanja. Predviden odgovor: <i>Umrli je Roosevelt, nova razdelitev Evrope, končala se je vojn ...</i>	Frontalna učna oblika Metoda razgovora Metoda razlage	Drsnica št. 5

	<i>različne. Zelo očitno so nesoglasja privrela na površje na konferenci v Potsdamu, ki je potekala julija in avgusta leta 1945. Osrednja tema potsdamske konference je bila Nemčija.</i> <i>Nesoglasja med donedavnimi zavezniki so se poglobila zlasti ob vprašanju poveljne politične ureditve v Evropi. Ozračje na konferenci so zaostrovali tudi Stalinove zahteve po visokih vojnih odškodninah, čemur so Združene države nasprotovali, saj niso želele ponoviti napake s konca prve svetovne vojne. Zavezniki so poudarjali, da njihov namen ni uničenje nemškega naroda, temveč doseči, da Nemčija nikoli več ne bo ogrožala svetovnega miru. Nemčijo so demilitarizirali in razdelili na štiri okupacijske cone: ameriško, britansko, francosko in sovjetsko. Hkrati so Nemčiji iztrgali pokrajine na vzhodu in jih dodelili Poljski, vzhodna Poljska, ki si jo je Sovjetska zveza prilastila po sporazumu z Nemčijo leta 1939, pa je ostala del sovjetskega ozemlja.</i> <i>Nasprotja med Sovjetsko zvezo na eni strani ter Združenimi državami Amerike in Veliko Britanijo na drugi so se poglobljala in nazadnje jih ni bilo mogoče več premostiti.</i> <i>Učitelj postavi vprašanje: Ali mislite, da so zaveznice vztrajale pri denacifikacijskih prizadevanjih? Zakaj?</i> <i>Z začetkom hladne vojne so zavezniki postopoma opustili denacifikacijska prizadevanja. Zaradi globoke prepojenosti nemške družbe z nacizmom je imela prevzgoja omejen učinek, vztrajanje pri denacifikaciji pa bi hkrati oviralo proces delitve sveta na dva bloka in vzpostavljanje ameriškega zavezništva z zahodno polovico razdeljene Nemčije. Zahodna Nemčija je že leta 1949</i>	Predvideni odgovori: <i>Ne, saj se je začela hladna vojna.</i>	Metoda razgovora Metoda razlage	Drsnica št. 6
--	---	---	---	----------------------

	<i>končala preiskave proti državnim uslužbencem in vojski. Veliko tistih, ki so bili zaradi svoje nacistične preteklosti po vojni odpuščeni iz služb, se je lahko vrnilo na prejšnja delovna mesta.</i>			
	SPROTNO PONAVLJANJE: Učitelj postavi tri vprašanja in določi učence, ki bodo odgovorili nanje. To ponavljanje poteka ustno. Učitelj postavi naslednja vprašanja: <i>Kdaj in kje so se srečali voditelji zmagovalnih velesil po drugi svetovni vojni?</i> <i>Kje je bil Roosevelt?</i> <i>Naštej vsaj tri razloge za krhanje odnosov med zaveznici.</i>	Predvideni odgovori: <i>Poleti 1945/ konec junija in začetek avgusta 1945/ Med 17. 7. in 2. 8. 1945 so se srečali na konferenci v Potsdamu.</i> <i>Roosevelt je umrl.</i> <i>V ZDA Roosevelta nasledi Truman, ki ni preveč naklonjen Sovjetski zvezi./ZDA izvede uspešne poskuse z jedrskim orožjem./Sovjetska zveza dobi precejšna ozemlja na vzhodu Evrope./Imajo različne predstave o tem, kako naj bi izgledala svetovna ureditev po vojni ...</i>	Frontalna učna oblika Metoda razgovora	

2. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Obračun s poraženci 15 minut	Pred dijaki so pojavi citat Borisa Mlakarja. Učitelj določi enega od učencev, ki ga prebere. <i>Citat se glasi: »"Tudi tako kulturna dežela, kot je Francija, je ob osvoboditvi brez usmiljenja in brez velikih formalnosti obračunala s svojimi izdajalci!" Ta navedba iz slovenskega tiska zadnjih let nas še zmeraj na svojevrsten način opozarja na dejstvo, da je imela krvava druga svetovna vojna tudi svoj manj znani epilog oziroma neke vrste nadaljevanje, ki je tudi zahtevalo svoje žrtve.«</i> Učitelj nadaljuje z razlago: <i>Po vsaki vojni pa poleg zmagovalcev ostanejo tudi poraženci. In tu se vedno znova postavlja vprašanje, kaj narediti z njimi. Veliki problemi so se pojavili ob vprašanju beguncev in o tem je med drugim govoril tudi Truman.</i> Učitelj zavrti posnetek, v katerem Truman govori o problemih z begunci. <i>Po vojni se je začel zgrinjati val beguncev, kjer so velik delež le teh predstavljale nemške manjšine. Mnogi so v njim videli katalizatorje nacionalističnih idej in razlago za tako hitro in uspešno širitev nacizma po svetu, zato so le-ti morali zapustiti svoje domov ali pa se odreči svoji identiteti. Podoben proces je stekel tudi v Jugoslaviji.</i> <i>Poleg beguncev, pa so posebno skupino, ki je bila preganjana ob koncu vojne predstavljali ujeti vojaki. Maja 1945 se je 7.745 .000 nemških vojakov znašlo v ujetništvu zaveznikov, 3 349 00 pa v sovjetskem ujetništvu. Slednji so se znašli v 4000</i>	Eden izmed učencev prebere citat. Učenci si pogledajo posnetek. Učenci poslušajo učiteljevo razlago.	Frontalna učna oblika Metoda besedne demonstracije Metoda razlage Metoda demonstracije gibljivih slik Metoda razlage	Drsnica št. 7 Drsnica št. 8

<i>sovjetskih taboriščih in so se domov začeli vračati šele leta 1948, preostali pa šele leta 1955. Zelo slabo se je godilo tudi 900 000 ujetnikom v francoskem ujetništvu, kjer jim celo leta 1945 niso priznali statusa vojnih ujetnikov, kar je pomenilo, da so jih slabše oskrbovali.</i> <i>Vojaške ujetniki so si izmenjale tudi zaveznice med seboj, a se je pojavil problem, da nekateri sovjetski vojak niso želeli nazaj domov, saj je tam veljalo načelo, da je tisti, ki se je pustil ujeti nacistom, izdajalec.</i>			
Učitelj nadaljuje z razlago: <i>Ta vojna se je od prejšnjih razlikovala tudi po tem, da je ob siceršnjih osvajanjih in nacionalističnih razsežnostih veliko vlogo igrala tudi ideološka ali celo rasistična komponenta. Prišlo je do drastičnih posledic znotraj narodov, ki so se znašli na usodnih razpotjih in pred nepričakovanimi dilemami. Prihajalo je do neenotnosti, razcepljenosti, kolaboracije s sovražnikom in celo do državljanskih vojn.</i> Postavi vprašanje: <i>Kaj pomeni kolaboracija s sovražnikom?</i> Učitelje nadaljuje z razlago: <i>Čiščenje kolaboracije, imenovano epuracija, je imelo pomembno politično in simbolno vlogo, odstranitev kolaboracionistov pa je bila ena ključnih točk obračuna s preteklostjo in preporoda nacionalnih držav. Za kazenski pregon kolaboracionistov so se zahodnoevropske oblasti odločile z utemeljitvijo, da mora biti pravici zadoščeno in da je vnovična vzpostavitev pravnega in pravičnega</i>	Učenci poslušajo in odgovarjajo na vprašanja. Sproti si zapisujejo snov. Predviden odgovor: <i>Tisti, ki so sodelovali z okupatorjem.</i> Učenci poslušajo razlago.	Frontalna učna oblika Metoda razlage Metoda razgovora Metoda razlage	Drsnic a št. 8

	<i>reda nujna za okrepitev zaupanja v demokracijo.</i> <i>Vzrok za poveljno represijo so v prvi vrsti korenili v medvojnem dogajanju, toda v veliki merilo bile njene razsežnosti in oblike odvisne od načrtov in postopkov vojnih zmagovalcev. Zgodovinar Boris Mlakar trdi, da je obračun s poraženci potekal na treh stopnjah:</i> <i>1. Spontano „ljudsko maščevanje“ ko je prihajalo do linčanja, izvensodnih pobojev, striženja in zasramovanja žensk ... Do izraza pride kompenzacija medvojnih frustracij, prihaja do osebnih obračunov.</i> <i>2. Represija nad kolaboranti, ki jo izvajajo organi odporniškega gibanja, ki je v tem pogledu tekmoval z morebitno že vzpostavljeno državno oblastjo. Gibanja so organizirala hitra vojaška sodišča, s svojo propagando usmerjalo represijo nasprotnikov in zločincev, zapiralo le-te v začasna taborišča in jih s tem morda reševalo zgoraj omenjeno divjo epuracijo.</i> <i>3. Državna oblast vzpostavi javni red in delovanje prava ter posledično izvede (vsaj navzven) pravno korektne sodne procese.</i> <i>Legalno epuracijo so torej izvajala civilna, vojaška ali izredna sodišča, ki so kolaboracioniste kaznovala z zapornimi kaznimi, nekatere tudi z usmrčitvijo, najpogosteje pa z izgubo državljanskih pravic. Marsikdaj so s kolaboracionisti na pol legalno ali nelegalno obračunala že odporniška gibanja, divjo epuracijo z linčem in javnim zasramovanjem pa so izvajale tudi neformalne skupine ljudi in posamezniki.</i> <i>V vzhodni Evropi je obračun s poraženci potekal drugače kot v zahodnoevropskih državah, zaradi neprimerno hujših vojnih strahot, ki so jo doletele, pa je bil tudi ostrejši. Sodna preiskava v vzhodnoevropskih</i>			Drsnica št. 9
--	---	--	--	----------------------

	<i>državah ni imela posebne teže. Obračun pa je marsikdaj temeljil na pripisovanju kolektivne krivde, ki je izhajala bodisi iz družbenega položaja bodisi iz etnične pripadnosti.</i>			
	Učitelj nadaljuje z razlago: <i>Eden izmed največjih uspehov Potsdamske konference je bila ustanovitev mednarodnega sodišča za vojne zločince v Nürnbergu. V sklopu delovanja tega sodišča so obravnavali najhujše vojne zločince. Nürnberg je nekoč predstavljal središče nacizma, saj so tam potekali nürnberški mitingi. Na prvem nürnberškem procesu, 20. novembra 1945, so na zatožno klop sedli najvidnejši preživeli nacisti na čelu z rajhsmaršalom Hermannom Göringom. 12 jih je bilo obsojenih na smrt, sedem na dolgoletne zaporne kazni, trije pa so bili oproščeni. Skupaj se je na tem sodišču zvrstilo 12 procesov. Sodišče je delovalo do leta 1949. Podobni sodni procesi so potekali tudi v Tokiu proti japonskim vojnim zločincem</i>	Učenci poslušajo razlago.	Frontalna učna oblika Metoda razlage	Drsnica št. 10
	Sledi avtentična naloga: <i>Preselimo se v čas po drugi svetovni vojni. Takrat je ponovno začel delovati radio Ljubljana. Tvoja naloga je, da napišeš kratek prispevek o konferenci v Potsdamu, ki ga bodo prebrali v radijskih novicah. Napiši kje in kdaj je konferenca potekala, kdo je bil tam prisoten, kaj so se dogovorili ... Radijsko poročilo naj obsega največ pet povedi. Zapiši ga v zvezek. Za to nalogo imate dve minuti časa.</i>	Učenci poslušajo navodila. Rešijo nalogo. (Primer rešene naloge je v prilogi.)	Frontalna učna oblika Metoda razlage Individualna učna oblika, metoda, metoda izkustvenega učenja	Drsnica št. 11
	SPROTNO PONAVLJANJE: Učitelj postavi vprašanja: <i>O težavah s kom je govoril Truman?</i>	Učenci odgovarjajo: <i>O težavah z</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora	Drsnica št. 15

	<i>Kaj se je zgodilo z nemško manjšino?</i> <i>Kaj pomeni epuracija?</i> <i>Katero sodišče je prvič zasedalo novembra 1945?</i>	<i>begunci.</i> <i>Velik del nemške manjšine je bilo izgnanih.</i> <i>Epuracija pomeni očiščenje.</i> <i>Obračun s kolaboranti.</i> <i>Sodišče za vonje zločince v Potsdamu.</i>		
--	--	---	--	--

3. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Razdelitev na vzhodni in zahodni blok 6 minut	Učitelj nadaljuje z razlago: <i>Vsa nasprotja med velesilami so svet pognala v stanje, ko ni bilo vojne, a tudi miru ni bilo. To je bil čas hladne vojne. Na nasprotnih bregovih sta stali Sovjetska zveza in Združene države Amerike.</i> <i>Nasprotja med državama so se izrazila v najrazličnejših oblikah: od oboroževalne tekme in vmešavanja v notranje zadeve šibkejših držav do zaostrene ideologizacije politike, gospodarstva, kulture, znanosti in celo športa. Na stičiščih njunih interesov je pogosto prihajalo do oboroženih spopadov med tretjimi državami, velesili pa sta ob njih rožljali z jedrskim orožjem ter svet nekajkrat pripeljali na sam prag tretje svetovne vojne. Ker sta bili z jedrskim orožjem sposobni nekajkrat uničiti druga drugo, sta se skušali tudi dogovarjati, predvsem pa sta se izogibali neposrednim posegom v nasprotni blok.</i> <i>Državna ustroja obeh držav sta bila popolnoma različna. Ameriški gospodarstvo je bilo kapitalistično usmerjeno, sovjetsko pa so verjeli v</i>	Učenci poslušajo učitelja.	Frontalna učna oblika Metoda razlage	Drsnica št. 12

<i>komunizem in z njim povezani socializem. V ZDA je vladala s pomočjo volitev demokracija, v sovjetski zvezi pa je bil strog enostrankarski sistem. V ZDA so bili prepričani, da bo sovjetski sistem sčasoma propadel in da bodo v svetu prevladale demokratične in kapitalistične vrednote, sovjetski voditelji pa so menili, da so kapitalistične države obsojene na medsebojne spore in da jih bo komunizem spodkopal. Hkrati sta obe velesili neomajno verjeli v svoj družbeni sistem kot edino pot k napredku.</i> Učitelj pokliče nega izmed učencev pred tablo in mu da navodila, naj na zemljevidu pokaže, kje naj bi potekala meja med vzhodnim in zahodnim blokom. <i>Na zemljevidu pokaži, kater države so pripadala vzhodnemu in katere zahodnemu bloku.</i> Učitelj postavi vprašanje za cel razred: <i>Kdaj mislite, da se je končala hladna vojna?</i>	Eden izmed učencev pride pred tablo in pokaže rešitev na zemljevidu. Predviden odgovor: <i>S propadom Sovjetske zveze/ padcem berlinskega zidu</i> ...	Metoda dela s slikovnimi viri Metoda razgovora	Drsnica št. 13
SPROTNO PONAVLJANJE: Učitelj postavlja vprašanja. <i>Sledi še zadnje sprotno ponavljanje. Vprašanja so:</i> <i>Katera država je bila vodilna na vzhodu?</i> <i>Katera na zahodu?</i> <i>Kakšen politični in gospodarski sistem je prevladoval v ZDA?</i> <i>Kakšen politični in gospodarski sistem je prevladoval v Sovjetski zvezi?</i>	Predvideni odgovori: <i>Sovjetska zveza.</i> <i>ZDA.</i> <i>Demokracija in kapitalistično usmerjeno gospodarstvo.</i> <i>Komunistična oblast, kjer je imela glavno besedo ena stranka,</i>	Frontalna učna oblika Metoda razgovora	Drsnica št. 17

		<i>gospodarstvo je bilo socialistično usmerjeno.</i>		
--	--	--	--	--

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
12 minut	Učitelj poda navodila, kako bo potekalo ponavljanje snovi: <i>Ob koncu ure bomo ponovili snov, ki smo jo danes prebrali. Razdelila vam bom ponavljalne liste. Pozorno preberite navodila in rešite naloge. Imate sedem minut časa. Po koncu boste liste zamenjali med seboj in jih popravili.</i>	Učenci poslušajo navodila. Rešijo ponavljalni list.	Frontalna učna oblika. Individualna učna oblika	Preverjalni list
	Po sedmih minutah učitelj ustavi njihovo delo in začne se ponavljanje. Naloge in pravilne rešitve se predvajaj na prosojnicah. Pri vsaki nalogi učitelj opozori koliko točk je vreden posamičen odgovor.	Učenci zamenjajo preverjalne liste med seboj in jih popravijo po navodilih učitelja.	Frontalna učna oblika, Metoda razlage.	Drsnice št. 18–23

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	Preverjalni list– prazen
PRILOGA 2 :	Preverjalni list – izpolnjen s pojasnilom točkovanja
PRILOGA 3 :	Power-Point (z zapisom učne snovi)
PRILOGA 4 :	Rešitev avtentične naloge
PRILOGA 5 :	Vsebinska priprava učitelja na učno uro

KAKO SE JE ZAČELA HLADNA VOJNA?

Zgodovina, 7. 12. 2023

Ime in priimek: _____

Skupno število točk: 25

Dosegel si ____ točk

1. Na kratko odgovori na vprašanja. (5 TOČK)

a) Kdo so bili udeleženci konference v Potsdamu? Lahko napišeš zgolj njihove priimke (pozor, bili so štirje). (2 TOČKI)

b) Kaj vse je spremenilo od konference na Jalti, februarja 1945? Zapiši vsaj dve stvari. (2 TOČKI)

c) Začetek katerega obdobja naznanjajo nasprotja med pogajalci na potsdamski konferenci? (1 TOČKA)

2. Ali je trditev pravilna ali ne? Preberi trditev, če trditev drži, obkroži DRŽI, če trditev ne drži, obkroži NE DRŽI. (5 TOČK)

Roosevelt se konference ni udeležil, ker se mu je ravno takrat rodil otrok. DRŽI / NE DRŽI

Churchill je izgubil na volitvah, zato ga je na zasedanju nadomestil Attlee. DRŽI / NE DRŽI

Velesile so bile enotne pri določitvi višini odškodnine, ki jo je morala plačati Nemčija. DRŽI / NE DRŽI

Nasprotja med zaveznici so poglobila testiranja jedrskega orožja ZDA. DRŽI / NE DRŽI

Denacifikacija je bila v celoti uspešno izvedena. DRŽI / NE DRŽI

3. Preberi vir in odgovori na vprašanja. (3 TOČKE)

Po svoje še bolj dramatično in tudi množično je bilo izganjanje nemškega prebivalstva iz srednje in vzhodnoevropskih dežel. Tudi ta odločitev je bila sprejeta na najvišji zavezniški ravni, pri čemer so v posameznih državah to dodatno utemeljili s posebnimi vladnimi sklepi oziroma dekreti. / ... / Zavezniki so z izgonom Nemcev hoteli zagotoviti večjo stabilnost evropskih meja ter hkrati s tem do neke mere kompenzirati veliko trpljenje srednjeevropskih narodov, povzročeno s strani nacistične okupacijske strahovlade. Tako je po vojni (na ozemlju Sovjetske zveze deloma že pred koncem vojne) z izgonom Nemcev nastopil tako rekoč največji premik prebivalstva v 20. stoletju.

(Vir: Mlakar, Boris. 2013. Poglavitne oblike in razsežnosti represije v povojni Evropi, V: Prispevki za novejšo zgodovino. 18–31.)

a) Poleg vojaških ujetnikov, so se med begunci po drugi svetovni vojni znašle tudi druge skupine prebivalstva. O katerih govori ta vir? (1 TOČKA)

b) Povojni je sledil tudi obračun s kolaboranti. Kako smo še z drugo besedo poimenovali to "čiščenje" narodov? (1 TOČKA)

c) Kaj vidi avtor vira, kot povod za tako hude obračune s kolaboranti? (1 TOČKA)

4. Vstavi manjkajoče besede. (4 TOČKE)

Na konferenci v Potsdamu so ustanovili mednarodno sodišče za _____. Sodišče je zasedalo v mestu _____, ki je bil pred tem zibelka _____. Prvi proces je potekal v mesecu _____, leta _____. Kazni so bile: dolgotrajna ječa, odvzem državljanских pravic in celo _____ kazen. Podobni procesi so potekali tudi v mestu _____ na Japonskem. Sodišče je delovalo do leta _____. Na sodišču se je zvrstilo _____ (število) procesov. Najbolj odmevno sojenje je bilo prvo, na katerem so med drugimi sodili maršalu _____ (priimek).

5. Kaj je značilno za Združene države Amerike in kaj za Sovjetsko zvezo? Trditve na desni strani pripiši k državi, za katere so značilne. Pred tiste, ki so značilne za ZDA, napišite črko A in pred tiste, ki so značilne za Sovjetsko zvezo, napišite črko B. Vsaka trditev drži za eno od držav. (3 TOČKE)

A Združene države Amerike

B Sovjetska zveza

Slika 1: <https://www.ebay.com/itm/232498755668> (6. 12. 2023)

_____ Gospodarstvo je kapitalistično usmerjeno in temelji na osebni lastnini.

_____ Na oblasti je le ena stranka, ne poznajo volitev in politične opozicije.

_____ Prevladuje komunistična ideologija.

_____ Do leta 1949 so bili edini, ki so uspeli izdelati atomsko bombo.

_____ Njeno gospodarstvo in industrija sta v času vojne ostala skoraj nedotaknjena.

_____ Pridobila je ozemlja na vzhodu Evrope.

6. Obkroži pravilno trditev. Vedno je možen le en pravilni odgovor. (4 TOČKE)

Konferenca v Potsdamu je:

- a) potekala brez prisotnosti Stalina,
- b) potekala leta 1944,
- c) potekala po konferenci na Jalti.

ZDA so:

- a) izgubile vojno,
- b) v času vojne doživele uničenje vse industrije,
- c) z nastopom Trumana poslabšale odnose s Sovjetsko zvezo.

Denacifikacija je:

- a) bila zelo uspešna,
- b) bila opuščena z začetkom hladne vojn,
- c) najbolj prizadela Avstrijo.

Hladna vojna je:

- a) potekala na prostranih ravninah Sibirije,
- b) potekala tudi na športnih igriščih,
- c) ugasnila s terorističnim napadom v New Yorku, leta 2001.

KAKO SE JE ZAČELA HLADNA VOJNA?

Zgodovina, 7. 12. 2023

Ime in priimek: _____

Skupno število točk: 25

Dosegel si ____ točk

7. Na kratko odgovori na vprašanja. (5 TOČK)

d) Kdo so bili udeleženci konference v Potsdamu? Lahko napišeš zgolj njihove priimke (pozor, bili so štirje). (2 TOČKI)

___ Stalin, Churchill, Attlee, Truman (Če zapiše vse štiri pravilne priimke, dobi dve točki, če zapiše tri pravilne priimke dobi točko in pol, če zapiše pravilno dve imeni dobi točko in če zapiše pravilno eno ime, dobi pol točke)

e) Kaj vse je spremenilo od konference na Jalti, februarja 1945? Zapiši vsaj dve stvari. (2 TOČKI)

___ Končala se je vojna, umrl je Roosevelt, Sovjetska zveza je zasedla velik del vzhodne Evrope, Amerika je izvedla uspešno testiranje atomske bombe. (Dijak mora navesti dva razloga, da dobi dve točki, za en pravilen razlog dobi eno točko.)

f) Začetek katerega obdobja naznanjajo nasprotja med pogajalci na potsdamski konferenci? (1 TOČKA)

___ Začetek hladne vojne. (Pravilen odgovor je vreden eno točko)

8. Ali je trditev pravilna ali ne? Preberi trditev, če trditev drži, obkroži DRŽI, če trditev ne drži, obkroži NE DRŽI. (5 TOČK) (za vsak pravilen odgovor dobi eno točko)

Roosevelt se konference ni udeležil, ker se mu je ravno takrat rodil otrok.

DRŽI / NE DRŽI

Churchill je izgubil na volitvah, zato ga je na zasedanju nadomestil Attlee.

DRŽI / NE DRŽI

Velesile so bile enotne pri določitvi višini odškodnine, ki jo je morala plačati Nemčija.

DRŽI / NE DRŽI

Nasprotja med zaveznici so poglobila testiranja jedrskega orožja ZDA.

DRŽI / NE DRŽI

Denacifikacija je bila v celoti uspešno izvedena.

DRŽI / NE DRŽI

9. Preberi vir in odgovori na vprašanja. (3 TOČKE)

Po svoje še bolj dramatično in tudi množično je bilo izganjanje nemškega prebivalstva iz srednje in vzhodnoevropskih dežel. Tudi ta odločitev je bila sprejeta na najvišji zavezniški ravni, pri čemer so v posameznih državah to dodatno utemeljili s posebnimi vladnimi sklepi oziroma dekreti. / ... / Zavezniki so z izgonom Nemcev hoteli zagotoviti večjo stabilnost evropskih meja ter hkrati s tem do neke mere kompenzirati veliko trpljenje srednjeevropskih narodov, povzročeno s strani nacistične okupacijske strahovlade. Tako je po vojni (na ozemlju Sovjetske zveze deloma že pred koncem vojne) z izgonom Nemcev nastopil tako rekoč največji premik prebivalstva v 20. stoletju.

(Vir: Mlakar, Boris. 2013. Poglavitne oblike in razsežnosti represije v povojni Evropi, V: Prispevki za novejšo zgodovino. 18–31.)

d) Poleg vojaških ujetnikov, so se med begunci po drugi svetovni vojni znašle tudi druge skupine prebivalstva. O katerih govori ta vir? (1 TOČKA)

___ O nemški manjšini. (Odgovor je vreden eno točko.)

e) Povojni je sledil tudi obračun s kolaboranti. Kako smo še z drugo besedo poimenovali to "čiščenje" narodov? (1 TOČKA)

___ Epuracija. (Odgovor je vreden eno točko.)

f) Kaj vidi avtor vira, kot povod za tako hude obračune s kolaboranti? (1 TOČKA)

___ Veliko trpljenje ljudi pod oblastjo nacističnega okupatorja. (Odgovor je vreden eno točko.)

10. Vstavi manjkajoče besede. (4 TOČKE) (Vsaka pravilno vstavljena beseda je vredna pol točke.)

Na konferenci v Potsdamu so ustanovili mednarodno sodišče za ____vojne zločince____. Sodišče je zasedalo v mestu ____Nürnberg____, ki je bil pred tem zibelka ____nacizma____. Prvi proces je potekal v mesecu ____novembru____, leta ____1945____. Kazni so bile: dolgotrajna ječa, odvzem državljanskih pravic in celo ____smrtna____ kazen. Podobni procesi so potekali tudi v mestu ____Tokio____ na Japonskem. Sodišče je delovalo do leta ____1949____. Na sodišču se je zvrstilo ____12____ (število) procesov. Najbolj odmevno sojenje je bilo prvo, na katerem so med drugimi sodili maršalu ____Göring____ (priimek).

11. Kaj je značilno za Združene države Amerike in kaj za Sovjetsko zvezo? Trditve na desni strani pripiši k državi, za katere so značilne. Pred tiste, ki so značilne za ZDA, napišite črko A in pred tiste, ki so značilne za Sovjetsko zvezo, napišite črko B. Vsaka trditev drži za eno od držav. (3 TOČKE) (Vsaka pravilna povezava je vredna pol točke.)

A Združene države Amerike

B Sovjetska zveza

Slika 2: <https://www.ebay.com/itm/232498755668> (6. 12. 2023)

____A____ Gospodarstvo je kapitalistično usmerjeno in temelji na osebni lastnini.

____B____ Na oblasti je le ena stranka, ne poznajo volitev in politične opozicije.

____B____ Prevladuje komunistična ideologija.

____A____ Do leta 1949 so bili edini, ki so uspeli izdelati atomsko bombo.

____A____ Njeno gospodarstvo in industrija sta v času vojne ostala skoraj nedotaknjena.

____B____ Pridobila je ozemlja na vzhodu Evrope.

12. Obkroži pravilno trditev. Vedno je možen le en pravilni odgovor. (4 TOČKE) (Vsak pravilno izbrani odgovor je vreden eno točko.)

Konferenca v Potsdamu je:

d) potekala brez prisotnosti Stalina,

e) potekala leta 1944,

☒ f) potekala po konferenci na Jalti.

Denacifikacija je:

d) bila zelo uspešna,

☒ e) bila opuščena z začetkom hladne vojen,

f) najbolj prizadela Avstrijo.

ZDA so:

d) izgubile vojno,

e) v času vojne doživele uničenje vse industrije,

☒ f) z nastopom Trumana poslabšale odnose s Sovjetsko zvezo.

Hladna vojna je:

d) potekala na prostranih ravninah Sibirije,

☒ e) potekala tudi na športnih igriščih,

f) ugasnila s terorističnim napadom v New Yorku, leta 2001.

„ODPRITE OKNA, VOJNA JE KONČANA“

CILJI DANAŠNJE UČNE URE

Učenec zna:

- ❖ **našteti razloge, za nasprotovanja med zaveznici;**
- ❖ **opisati razlike med politično in gospodarsko ureditvijo Sovjetske zveze in Združenih držav Amerike;**
- ❖ **opisati, zakaj je bila po vojni potreba epuracija**

Drsnica št. 3:

Drsnica št. 4:

KRHANJE ODNOSOV MED ZDRUŽENIMI DRŽAVAMI AMERIKE, VELIKO BRITANIJO IN SOVJETSKO ZVEZO

Kaj vse se je spremenilo od konference v Jalti (februar 1945) do konference v Potsdamu?

- ❖ Končala se je vojna.
- ❖ Sovjetska zveza dobi velik del vzhodne Evrope.
- ❖ Umre Roosevelt in ga nadomesti Truman
- ❖ Američani izvedejo prve uspešne poskuse z jedrskim orožjem.

POTSDAMSKA KONFERENCA (17. 7. – 2. 8. 1945)

- ❖ Truman, Stalin, Churchill in Attlee
- ❖ Vprašanje poveljne ureditve Evrope
- ❖ Kaj narediti s poraženci?

ZA PONOVIŠČEV ...

»"Tudi tako kulturna deželca, kot je Francija, je ob osvoboditvi brez usmiljenja in brez velikih formalnosti obračunala s svojimi izdajalci!" Ta navedba iz slovenskega tiska zadnjih let nas še zmeraj na svojevrsten način opozarja na dejstvo, da je imela krvava druga svetovna vojna tudi svoj manj znani epilog oziroma neke vrste nadaljevanje, ki je tudi zahtevalo svoje žrtve.«

(Boris Mlakar)

**OBRAČUN S
PORAŽENCI**

OBRAČUN S PORAŽENCI

❖ Na povojno „**epuracijo**“ je imela odločilen vpliv politika okupatorjev in na drugi strani vloga odporniškega gibanja, ki so imeli v mnogih deželah po koncu vojne začasno moč soodločanja o načinu, obsegu in intenzivnosti obračuna.

Načini obračuna s poraženci (po Borisu Mlakarju)

1. Spontano „ljudsko maščevanje“
2. Represija nad kolaboranti, ki jo izvajajo organi odporniškega gibanja. Gibanja so organizirala hitra vojaška sodišča, s svojo propagando usmerjalo represijo nasprotnikov in zločincev, zapiralo le-te v začasna taborišča in jih s tem morda reševalo zgoraj omenjeno divjo epuracijo.
3. Državna oblast vzpostavi javni red in delovanje prava ter posledično izvede (vsaj navzven) pravno korektne sodne procese.

Drsnica št. 11:

Sodišče za vojne zločince v Nürnbergu

Preverjalni list

Drsnica št. 12:

NALOGA – RADIJSKI UREDNIK

Po vojni si postal del novinarske ekipe Radia Ljubljana. Tvoja naloga je, da napišeš kratek prispevek o konferenci v Potsdamu, ki ga bodo prebrali med radijskimi novicami. Napiši kje in kdaj je konferenca potekala, kdo vse je bil med udeleženci, kaj so se dogovorili ...

ZA PONOVIŠTEV ...

Drsnica št. 13:

RAZDELITEV NA VZHODNI IN ZAHODNI BLOK

ZAHODNI BLOK	VZHODNI BLOK
❖ Njene nasprotnice so poražene, zaveznice pa izčrpane od vojne. ❖ Ameriško gospodarstvo in industrija sta ostali nedotaknjena. ❖ Vodilni na tehničnem področju. ❖ Kapitalistično usmerjeni. ❖ Demokracija.	❖ Začne s politiko izolacije. ❖ Najmočnejše orožje je komunistična ideologija. ❖ Socializem. ❖ Enostrankarski sistem.

ZA PONOVIJEV ...

Drsnica št. 14:

Epuracija – čiščenje kolaboracije; je bila del procesa družbene in politične preobrazbe, sodne in še pogostejše zunajsodne usmrtitve, čistke, razlastitve, izgoni in zaporne kazni pa so bili mnogokrat namenjeni zatiranju političnih nasprotnikov.

Vir: Zgodovina 4, učbenik za četrto letnik gimnazije

[NAZAJ](#)

ZA PONOVIJEV ...

- ❖ Kdaj in kje so se srečali voditelji zmagovalnih velesil po drugi svetovni vojni?
- ❖ Kje je bil Roosevelt?
- ❖ Naštej vsaj tri razloge za krhanje odnosov med njimi.

[NAZAJ](#)

ZA PONOVIČEV ...

- ❖ O težavah s kom je govoril Truman?
- ❖ Kaj se je zgodilo z nemško manjšino?
- ❖ Kaj pomeni epuracija?
- ❖ Katero sodišče je prvič zasedalo 20. novembra 1945?

[NAZAJ](#)

ZA PONOVIČEV ...

- ❖ Katera država je bila vodilna na vzhodu?
- ❖ Katera na zahodu?
- ❖ Kakšen politični in gospodarski sistem je prevladoval v ZDA?
- ❖ Kakšen politični in gospodarski sistem je prevladoval v Sovjetski zvezi?

[NAZAJ](#)

NALOGA – RADIJSKI UREDNIK

Po vojni si postal del novinarske ekipe Radia Ljubljana. Tvoja naloga je, da napišeš kratek prispevek o konferenci v Potsdamu, ki ga bodo prebrali med radijskimi novicami. Napiši kje in kdaj je konferenca potekala, kdo vse je bil med udeleženci, kaj so se dogovorili ...

ZA PONOVIŠTE ...

V osnovi ni bilo v načrtu, da za to nalogo dijaki uporabijo umetno inteligenco, ampak so me moji sošolci popolnoma navdušili, zato prilaga primer, kako bi izgledala rešitev, narejena s pomočjo ChatGPT. Pod to rešitvijo pa podajam prvotno rešeno nalogo.

ChatGPT

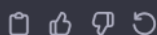
V Ljubljani, dne 14. decembra 1945.

Prispevek za Radio Ljubljana:

"Danes poročamo o nedavni Potsdamski konferenci, ki je potekala od 17. do 21. julija. Sodelovali so britanski premier Clement Attlee, ameriški predsednik Harry S. Truman in sovjetski voditelj Joseph Stalin.

Glavna tema konference je bila ureditev Nemčije po drugi svetovni vojni. Dogovorili so se o delitvi Nemčije na štiri okupacijske cone pod nadzorom ZDA, Sovjetske zveze, Združenega kraljestva in Francije. Poudarek je bil na demilitarizaciji, denacifikaciji ter kaznovanju vojnih zločincev.

Te odločitve postavljajo temelje za novo svetovno ureditev po vojni, vendar se že kažejo tudi ideološke delitve, ki bodo morda oblikovale prihodnost mednarodnih odnosov. Ostajamo zvesti vir informacij o ključnih dogodkih v tem obdobju povojne prenove."

»Ob zadnje znaku je bila ura dvanajst, poslušate novice radija Ljubljana.

Danes je pomemben dan, saj se zaključuje Potsdamska konferenca!

Na konferenci so se zbrali vojni zmagovalci in načrtali ureditev novega sveta. Glavno vlogo so tokrat odigrali naši slovanski bratje iz Sovjetske zveze z Josipom Stalinom na čelu, družbo pa sta mu delala biritanska premieja Chrurchill in Attlee ter ameriški predsednik Truman. Dogovorili so se, da bodo demilitarizirali in denacificirali Nemčijo ter kaznovali vojne zločince.

Živela nova ureditev, živel nov svet!«

KAKO SE JE ZAČELA HLADNA VOJNA?

1. Krhanje odnosov med Združenimi državami Amerike, Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo

Bolj kot se je bližal konec vojne in zmaga zaveznikov, bolj se je njihovo zavezništvo krhalo. Delno so se nesoglasja pokazala že na februarški konferenci v **Jalti leta 1945**. Z vse bližjim porazom Nemcev pa je bilo razlogov za sodelovanje še manj, predvsem zato, ker so bile njihove predstave o povojni ureditvi sveta različne. Zelo očitno so nesoglasja privrela na površje na **konferenci v Potsdamu**, ki je potekala **julija in avgusta leta 1945**. Zaveznice niso bile sposobne doseči sporazum o neodvisnosti Poljske, prihodnost Nemčije in delitve Evrope kot celote. Prav ta je predstavljala središče začetka in konca hladne vojne.

Po vojni so se razmere od konference na Jalti bistveno spremenile: **vojna v Evropi se je končala, Sovjetska zveza je zasedla dobršen del vzhodne Evrope, Združene države Amerike pa so pod novim predsednikom Harryjem Trumanom zagovarjale tršo politiko do Sovjetske zveze**. Poleg tega so dan pred začetkom potsdamske konference kot prve **uspešno preizkusile atomsko bombo** in tako postale najmočnejša vojaška sila na svetu. Sicer je hladna vojna presegala Evropski prostor in je kmalu prerasla v globalni konflikt. Nesoglasja med donedavnimi zavezniki so se poglobila zlasti ob vprašanju **povojne politične ureditve v Evropi**. Ozračje na konferenci so zaostrovale tudi Stalinove zahteve po **visokih vojnih odškodninah**, čemur so Združene države nasprotovale, saj **niso želele ponoviti napake s konca prve svetovne vojne**. Nasprotja med Sovjetsko zvezo na eni strani ter Združenimi državami Amerike in Veliko Britanijo na drugi so se poglobljala in nazadnje jih ni bilo mogoče več premostiti.

2. Obračun s poraženci

Citat Borisa Mlakarja: *»Tudi tako kulturna dežela, kot je Francija, je ob osvoboditvi brez usmiljenja in brez velikih formalnosti obračunala s svojimi izdajalci!«* Ta navedba iz slovenskega tiska zadnjih let nas še zmeraj na svojevrsten način opozarja na dejstvo, da je imela krvava druga svetovna vojna tudi svoj manj znani epilog oziroma neke vrste nadaljevanje, ki je tudi zahtevalo svoje žrtve. »

Po vsaki vojni pa poleg zmagovalcev ostanejo tudi poraženci. In tu se vedno znova postavlja vprašanje, kaj narediti z njimi. Po vojni se je, predvsem iz dežele, ki so postale del Sovjetske zveze, začel zgrinjati val **beguncev**, kjer so velik delež le teh predstavljale nemške manjšine. Mnogi so v njim videli katalizatorje nacionalističnih idej in razlago za tako hitro in uspešno širitev nacizma po svetu, zato so le-ti morali zapustiti svoje domov ali pa se odreči svoji identiteti. Podoben proces je stekel tudi v Jugoslaviji.

Poleg beguncev, pa so posebno skupino, ki je bila preganjana ob koncu vojne predstavljali **ujeti vojaki**. Maja 1945 se je 7.745 .000 nemških vojakov znašlo v ujetništvu zaveznikov, 3 349 00 pa v sovjetskem ujetništvu. Slednji so se znašli v 4000 sovjetskih taboriščih in so se domov začeli vračati šele leta 1948, preostali pa šele leta 1955. Zelo slabo se je godilo tudi 900 000 ujetnikom v francoskem ujetništvu, kjer jim celo leta 1945 niso priznali statusa vojnih ujetnikov, kar je pomenilo, da so jih slabše oskrbovali. Vojaške ujetniki so si izmenjale tudi zaveznice med seboj, a se je pojavil problem, da nekateri sovjetski vojak niso želeli nazaj domov, saj je tam veljalo načelo, da je tisti, ki se je pustil ujeti nacistom, izdajalec.

Ta vojna se je od prejšnjih razlikovala tudi po tem, da je ob siceršnjih osvajanjih in nacionalističnih razsežnostih veliko vlogo igrala tudi ideološka ali celo rasistična komponenta. Prišlo je do drastičnih posledic znotraj narodov, ki so se znašli na usodnih razpotjih in pred nepričakovanimi dilemami. Prihajalo je do neenotnosti, razcepljenosti, kolaboracije s sovražnikom in celo do državljanskih vojn. **Ob koncu vojne je imela NSDAP okoli osem milijonov članov**, kar pomeni **deset odstotkov vsega prebivalstva**. Zaveznice so bile mnjenja, da je potrebno Nemce očistiti nacizma, a niso želele ponoviti svojih starih napak.

Čiščenje kolaboracije, imenovano **epuracija**, je imelo pomembno politično in simbolno vlogo, odstranitev kolaboracionistov pa je bila ena ključnih točk obračuna s preteklostjo in preporeda nacionalnih držav. Za kazenski pregon kolaboracionistov so se zahodnoevropske oblasti odločile z utemeljitvijo, da mora biti pravici zadoščeno in da je vnovična vzpostavitev pravnega in pravičnega reda nujna za okrepitev zaupanja v demokracijo.

Vzrok za povojno represijo so v prvi vrsti korenili v medvojnem dogajanju, toda v veliki merilo bile njene razsežnosti in oblike odvisne od načrtov in postopkov vojnih zmagovalcev. Zgodovinar Boris Mlakar trdi, da je obračun s poraženci potekal na treh stopnjah:

1. Spontano „ljudsko maščevanje“ ko je prihajalo do linčanja, izvensodnih pobojev, striženja in zasramovanja žensk ... Do izraza pride kompenzacija medvojnih frustracij, prihaja do osebnih obračunov.
2. Represija nad kolaboranti, ki jo izvajajo organi odporniškega gibanja, ki je v tem pogledu tekmoval z morebitno že vzpostavljeno državno oblastjo. Gibanja so organizirala hitra vojaška sodišča, s svojo propagando usmerjalo represijo nasprotnikov in zločincev, zapiralo le-te v začasna taborišča in jih s tem morda reševalo zgoraj omenjeno divjo epuracijo.
3. Državna oblast vzpostavi javni red in delovanje prava ter posledično izvede (vsaj navzven) pravno korektne sodne procese.

Legalno epuracijo so torej izvajala civilna, vojaška ali izredna sodišča, ki so kolaboracioniste kaznovala z zapornimi kaznimi, nekatere tudi z usmrčitvijo, najpogosteje pa z izgubo državljskih pravic. Marsikdaj so s kolaboracionisti na pol legalno ali nelegalno obračunala že odporniška gibanja, divjo epuracijo z linčem in javnim zasramovanjem pa so izvajale tudi neformalne skupine ljudi in posamezniki. V vzhodni Evropi je obračun s poraženci potekal drugače kot v zahodnoevropskih državah, zaradi neprimerno hujših vojnih strahot, ki so jo doletele, pa je bil tudi ostrejši. Sodna preiskava v vzhodnoevropskih državah ni imela posebne teže. Obračun pa je marsikdaj temeljil na pripisovanju kolektivne krivde, ki je izhajala bodisi iz družbenega položaja bodisi iz etnične pripadnosti.

Eden izmed največjih uspehov Potsdamske konference je bila ustanovitev **mednarodnega sodišča za vojne zločince v Nürnbergu**. V sklopu delovanja tega sodišča so obravnavali najhujše vojne zločince. Nürnberg je nekoč predstavljal središče nacizma, saj so tam potekali nürnberški mitingi. Na prvem nürnberškem procesu, 20. novembra 1945, so na zatožno klop sedli najvidnejši preživeli nacisti na čelu z rajhsmaršalom Hermannom Göringom. 12 jih je bilo obsojenih na smrt, sedem na dolgoletne zaporne kazni, trije pa so bili oproščeni. Skupaj se je na tem sodišču zvrstilo 12 procesov. Sodišče je delovalo do leta 1949. Podobni sodni procesi so potekali tudi v Tokiu proti japonskim vojnim zločincem

Kot vir si bomo prebrali o kolaboraciji in obračunu s kolaboranti na Norveškem.¹

»Država, ki je štela okrog 3.300.000 prebivalcev, je utrpela med vojno le 4000 smrtnih žrtev, od tega polovico civilistov. Norveška ima sicer žalosten sloves, da je dala svetu vzorčni primer za poimenovanje kvizlingov. Vidkun Quisling je bil vodja norveškega nacističnega gibanja Nasjonal Samling, ki pa so mu nemške oblasti šele 1942 dovolile, da je vzpostavil svoj marionetni režim ter skušal s svojim gibanjem nacificirati norveško družbo. To mu seveda ni uspelo, kljub temu pa se je okrog 15.000 Norvežanov bolj ali manj prostovoljno javilo v razne nemške oborožene enote, med njimi 4000 v t. i. Waffen SS /.../

Takoj po kapitulaciji nemških enot maja 1945 so pričele enote Domovinske fronte z aretacijami in interniranjem vseh, ki so bili osumljeni kolaboracije, narodne izdaje in vojnih zločinov, predvsem pa članstva Nasjonal Samlinga, saj je bila v celoti zasežena njegova kartoteka. Skupno se je tako znašlo v preiskavi skoraj 93.000 Norvežanov ali nekaj manj kot 3 % vsega prebivalstva. Med njimi je bilo mnogo žensk, ki so imele intimne odnose z nemškimi vojaki, ker pa ni bilo zakonske osnove za njihov pregon, so bile kmalu izpuščene. Tiste pa, ki so imele z Nemci otroke (9000 otrok!), so prišle v posebna taborišča ter bile kasneje skupaj z vojaki poslane v Nemčijo.

¹ Tega tekom ure nisem uporabila ...

Na Norveškem je ob koncu vojne imelo pomembno vlogo vprašanje statusa države med vojno, namreč, ali je razglas o premirju 10. junija 1940 dejansko končal vojno stanje med Nemčijo in Norveško ter je šlo nato za "normalno" okupacijsko stanje ali pa je vojna trajala dalje. Načelno in praktično so se odločali za drugo razlago, kar je imelo za posledico veliko strožjo obravnavo vseh oblik kolaboracije oziroma stikov z okupacijsko oblastjo. Vsi ostali zaporniki in interniranci, ki niso bili kmalu izpuščeni, naj bi načeloma prišli pred sodišče, pri čemer pa je bila zaradi velikega števila osumljencev manj obremenjenim ponujena možnost prostovoljnega prevzema kazni, s čimer bi se izognili sodnim procesom. Povečini je šlo za odvzem državljanskih pravic ter denarne kazni. Več kot 25.000 preiskovancev je tako sprejelo kazen brez procesa, poleg tega dodatnih 3500 oseb na tak način še zaporno kazen. 44.000 oseb je bilo oproščenih zaradi nezadostnih dokazov ter podobnih razlogov, tako da je bilo dejansko v tem t. i. "Rettsoppgjøret" obsojenih pred sodišči na koncu le dobrih 20.000 oseb. Od teh je bilo 30 ljudi obsojenih na smrt, od katerih jih je bilo usmrčenih 25. /.../ Na smrt je bilo obsojenih tudi 15 Nemcev. Na Norveškem ni bilo pojavov divjih oziroma izvensodnih usmrtitev, kar je bilo sicer značilno za južnejše evropske dežele. Izrečenih je bilo tudi 72 kazni na dosmrtno ječo, največ obsojencev - 4834 - pa je dobilo kazni v višini 1 do 3 let ječe. Stroge kazni po nekaj let zapora so dobili tudi prostovoljci v SS. Okrog 30.000 Norvežanom so bile (mnogim seveda poleg drugih kazni) odvzete civilne pravice, nekaj tisoč jih je bilo odpuščenih iz službe, številni so bili obsojeni tudi na konfiskacije ali na denarne kazni. /.../ Seveda so bile moralne in socialne posledice tako široko zastavljene epuracije daljnosežne. Ob problemu resocializacije obsojenih in prizadetih pa so se Norvežani izkazali za velikodušne. 1946 sicer večina Norvežanov, posebej levičarske usmeritve, ni bila zadovoljna z izvedeno epuracijo, toda hkrati je večina že odobraval, da se nekdanji kolaboranti lahko vključijo v delo in v podobne socialne položaje. Želja po diskriminaciji je bilo vse manj, čemur je sledila tudi državna oblast, ki je npr. z amnestijo 9. julija 1948 izpustila iz zaporov vse, ki so do tedaj prestali polovico kazni, oktobra 1957 pa je bil izpuščen še zadnji obsojenec na dosmrtno ječo.»

Slabše se je godilo kolaborantov v vzhodni Evropi, kjer se je oblat znašala ne le nad njimi, ampak tudi med ljudmi, ki so zgolj pripadali drugemu narodu. Posnetek Truman.

3. Razdelitev na vzhodni in zahodni blok

Po koncu 2. svetovne vojne sta se izoblikovala dva bloka. Vzhodni blok je bil pod vodstvom Sovjetske zveze, zahodni pa pod vodstvom ZDA. Slednje so iz vojne prišle, kot največje zmagovalke. Njene nasprotnice so bile poražene, zmagovalne velesile Velika Britanija, Francija, Sovjetska zveza

pa močno izmučene od vojne. Ameriška polja in gospodarstvo nista bila uničena. Uspešni so bili tudi njeni prvi jedrski poskusi in je bila na tehnološkem področju v absolutnem vodstvu (Sovjetska zveza je lastno jedrsko bombo izdelala šele leta 1949). Krepila pa se je tudi Sovjetska zveza, ki je sicer gospodarsko zaostajala za ZDA, a po vojni ni bila več politično izolirana, njen vpliv pa se je širil. Politična levica se je krepila povsod po svetu. Napetosti med tem dvema velesila pa imenujemo hladna vojna.

Sovjetska zveza in Združene države pa sta se močno **razlikovali** v sami notranji ureditvi države. V ZDA je prevladoval demokracija, kjer so bile omogočene svobodne volitve. Gospodarstvo je temeljilo na kapitalistični miselnosti. Nasproti temu je Sovjetsko gospodarstvo temeljilo na socializmu, kjer je smela obstajati le ena vodilna stranka, opozicija pa ni smela obstajati. Obe strani sta verjeli, da je njun sisteme boljši in ob tem upali, da bo sistem druge propadel.

Hladan vojna **ni nikoli prerasla v neposredni vojaški spopad** med SZ in ZDA. Ta spor pa se je izražal na drugih področjih: od oboroževalne tekme, vmešavanja v notranje zadeve šibkejših držav in netenja posrednih vojn, v katerih se sami nista neposredno vojskovali, do zaostrene ideologizacije politike, gospodarstva, kulture, znanosti in celo športa. Na stičiščih njunih interesov je pogosto prihajalo do oboroženih spopadov med tretjimi državami, velesili pa sta ob njih rožljali z jedrskim orožjem, s katerim sta bili sposobni ne-kajkrat uničiti druga drugo. Toda v resnici sta sprejemali svetovno razdelitev moči in se izogibali posegom v nasprotni blok, kar je pripeljalo do sicer neenakomernega, pa vendar nespornega ravnovesja velesil.

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

SEMINARSKA NALOGA

**PISNA UČNA PRIPRAVA: Kako se je svet znašel na robu jedrskega
spopada?**

IME IN PRIIMEK: Tamara Klepec

DATUM: 14. 12. 2023

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Gimnazija
Razred:	4. letnik
Datum:	14. 12. 2023
Predmet:	Zgodovina
Učna tema – širša tema iz učnega načrta	Sodelovanje in konflikti v 20. stoletju
Učna enota – naslov učne ure:	Kako se je svet znašel na robu jedrskega spopada?
Učne oblike:	Frontalna učna oblika, parna učna oblika, individualna učna oblika.
Učne metode:	Učna metoda razlage, metoda razgovora, metoda slikovne demonstracije, metoda dela s slikovnimi viri, metoda besedne demonstracije, metoda izkustvenega učenja.
Učne tehnike:	/
Cilji iz učnega načrta:	»Dijaki/dijakinje: • raziščejo korenine za pojav blokvske delitve sveta; • primerjajo življenje med hladno vojno v različnih blokih; • raziščejo in primerjajo različne konflikte, ki jih je povzročila hladna vojna; • raziščejo različne oblike političnega, gospodarske in kulturnega povezovanja sveta po drugi svetovni vojni; • analizirajo vpliv gospodarstva na povezovanje v Evropi; • primerjajo različna obdobja evropske integracije in ocenijo njihovo uspešnost; • analizirajo različne oblike povezovanja tretjega/nerazvitega sveta od druge svetovne vojne dalje; • raziščejo različne cilje in oblike terorizma ter poglede nanj; • ključne dogodke, pojave in procese umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor; • razvijajo spretnost zbiranja in izbiranja informacij iz različnih medijev, kritično presodijo njihovo uporabno vrednost; • oblikujejo svoje sklepe, mnenja, stališča, interpretacije; • analizirajo večperspektivne zgodovinske vire in ob njih razvijajo sposobnost samostojnega izbiranja in odločanja; • razvijajo sposobnost različnih oblik komunikacije; • razvijajo socialne spretnosti pri različnih oblikah sodelovalnega učenja; • razvijajo pozitiven odnos do pomena spoštovanja človekovih pravic, enakosti in demokracije; • razvijajo pozitiven odnos do pomena vzpostavljanja in ohranjanja medkulturnega dialoga in strpnosti.« (Učni načrt, str. 38 in 39)

Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<i>Ob koncu učne ure dijak zna:</i> • povedati, kakšen je bil odnos ZDA do Kube in držav Latinske Amerike v začetku 20. stoletja in po 2. svetovni vojni, • imenovati voditelja upornega gibanja proti Batisti in enega njegovega sodelavca, • razložiti pojem gverilske vojne, • navesti letnico Castrovega prevzema oblasti v Kubi in posledice le-tega, • razložiti pojem embargo, • opisati in navesti letnico izkrcanja v Prašičjem zalivu, • navesti vzrok postavitve sovjetskih jedrskih raket na Kubi, • navesti letnico konca kubanske raketne krize, • opredeliti, kaj je rdeči telefon.
	Funkcionalni učni cilji	<i>Ob koncu učne ure dijak zna:</i> • umestiti zgodovinske dogodke v ustrezen zgodovinski čas, • pozorno poslušati in se jasno izražati, • upoštevati navodila, • odgovarjati na vprašanja, • razbrati zemljevid, • tvoriti koherentno krajše besedilo, • zapisati učno snov v zvezek.
	Vzgojni (odnosni) učni cilji	<i>Ob koncu učne ure dijak zna:</i> • pokazati pozitiven odnos do kubanske revolucije in jedrske raketne krize.
Učne etape:	1. Uvajanje 2. Obravnavanje nove učne snovi 3. Ponavljanje 4. Preverjanje	
Vsebinski poudarki:	1. Združene države Amerike in Kuba 2. Kubanska revolucija 3. Kubanska raketna kriza	
Učna sredstva:	Učila:	PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi, preverjalni list, navodila za avtentično nalogo.
	Učni pripomočki:	- LCD projektor, - računalnik, - platno.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	Slovenščina – branje pisnih virov, odgovarjanje na vprašanja, tvorjenje slovnično pravilnih povedi, jasno izražanje misli, zapisovanje snovi, javno nastopanje. Geografija – interpretacija zemljevidov, poznavanje kontinentov.	
Novi pojmi s pojasnilom:	• Gverilska vojna: način bojevanja, ki zajema hitre akcije proti	

	nasprotnim silam, ki so številčnejše in bolj opremljene, a manj mobilne. • Embargo: prepoved ali omejitev trgovine s kako državo; trgovinska zapora. • Rdeči telefon: metaforično ime za direktno telefonsko linijo med predsednikoma ZDA in Sovjetske zveze.	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	Učni načrt. Gimnazija; Splošna gimnazija, Zgodovina. (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2018/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (Citirano 4. 12. 2023).
	Učna priprava	▪ Gabrič, Aleš in Režek, Mateja. <i>Zgodovina 4. učbenik za 4. letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2011. ▪ Guevara, Ernesto. <i>O socializmu in internacionalizmu</i>. Ljubljana: Založba /*cf., 2020. ▪ Jagrič, Jože. »Gospodarski razvoj na Kubi pred revolucijo in po njej.« V <i>Mehika in Kuba: zbornik referatov</i>, ur. Vera Bevec Malajner, 250–253. Maribor: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1998. ▪ Krajnik, Vladimira. »Fidel Castro in Kubanska revolucija.« V <i>Mehika in Kuba: zbornik referatov</i>, ur. Vera Bevec Malajner, 250–253. Maribor: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1998. ▪ M. Bostdorff, Denise. The Presidency and Promoted Crisis: Regan, Grenada, and Issue Managment. <i>Jstor</i>, Vol. 21, No. 4, 1991: 737–750. https://www.jstor.org/stable/27550810?read-now=1&seq=3#page_scan_tab_contents. ▪ Repe, Božo. <i>Sodobna zgodovina: zgodovina za 4. letnik gimnazij</i>. Ljubljana: Modrijan, 2005. ▪ Režek, Mateja idr. <i>Zgodovina 4 – Sodobnost. Učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij</i>. 1. izdaja. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2021. ▪ Uredniki Enciklopedije Britannica. <i>Cuban missile crisis</i>. https://www.britannica.com/event/Cuban-missile-crisis (dostop 5. 12. 2023). ▪ <i>Zgodovina revolucij XX. stoletja. Knjiga 3, Amerika, Afrika</i>. Ljubljana: Komunist, 1971.
	Slikovno, avdiovizualno	- Prosojnica 1 – kubanski gverilci: Režek, Mateja idr. <i>Zgodovina 4 – Sodobnost</i> .

in/ali dodatno pisno gradivo na PowerPointu	<i>Učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij.</i> 1. izdaja. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2021. str. 125. - Prosojnica 2 – zastavi Kube: predloga vzeta iz Slidesgo. - Prosojnica 5 – Fidel Castro: https://sl.wikipedia.org/wiki/Fidel_Castro (dostop 5. 12. 2023). - Prosojnica 6 – Ernesto Che Guevara: https://sl.wikipedia.org/wiki/Che_Guevara (dostop 5. 12. 2023). - Prosojnica 7 – zemljevid Kube: https://www.pinterest.com/pin/586523551441649357/ (dostop: 5. 12. 2023). - Prosojnici 9 in 10 – zastava Kube: predloga vzeta iz Slidesgo. - Prosojnica 13 – zemljevid Kube in ZDA: https://www.aljazeera.com/economy/2016/5/3/first-us-cruise-ship-in-nearly-40-years-docks-in-cuba (dostop: 5. 12. 2023). - Prosojnica 15 – razmišljujoči mož: https://www.hiclipart.com/free-transparent-background-png-clipart-josad (dostop: 5. 12. 2023). - Prosojnica 17 – zastavi Kube: predloga iz Slidesgo. - Prosojnica 18 – sovjetska raketna oporišča na Kubi: Režek, Mateja idr. <i>Zgodovina 4 – Sodobnost. Učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij.</i> 1. izdaja. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2021. str. 126. - Prosojnica 20 – doseg raket kratkega dosega: Režek, Mateja idr. <i>Zgodovina 4 – Sodobnost. Učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij.</i> 1. izdaja. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2021. str. 126. - Prosojnica 21 – J. F. Kennedy: https://learningenglish.voanews.com/a/americas-presidents-john-kennedy/4085635.html (dostop: 6. 12. 2023). - Prosojnica 25 – razmišljujoči mož: https://www.hiclipart.com/free-transparent-background-png-clipart-josad (dostop: 5. 12. 2023).
Orodja umetne inteligence	- ChatGPT za pomoč pri pisanju rešitve avtentične naloge: https://chat.openai.com/ (pridobljeno: 4. 12. 2023) – točni ukazi so dodani v prilogi.

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 minut	<i>Dijaki, prosim, pogledjte sliko na PowerPoint predstavitvi.</i>	Gledajo sliko.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	Power Point predstavitve – prosojnica 1
	<i>Kaj ste najprej videli na sliki?</i>	Predvideni odgovori: <i>Klobuk, moškega na skrajni levi, skalovje, moškega v sredini, to, da slika ni barvna.</i>	Frontalna učna oblika, metoda dela s slikovnimi viri.	Power Point predstavitve – prosojnica 1.
	<i>Kako so moški oblečeni?</i>	<i>V uniforme, škornje, imajo orožje, posebne kape.</i>		
	<i>Kakšna menite, da je vsebina slike? (pomoč: je politična, vsakdanja?)</i>	<i>Vojaška.</i>		
	<i>Prepoznate katerega izmed mož? (z orodjem, ki ga omogoča PowerPoint približam na Castra in Che Guevaro). Ali veste, kdo sta to?</i>	<i>Ne, Fidel Castro, Ernesto Che Guevara.</i>		
	<i>Kdo ve, kaj slika prikazuje?</i>	<i>Ne vem, revolucionarje, revolucijo na Kubi.</i>		
	<i>Slika prikazuje kubanske gverilce v gorah Sierra Maestre leta 1958.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitve – prosoj

			nica 1.
<i>V zvezke kar napišite naslov današnje učne ure, in sicer Kako se je svet znašel na robu jedrskega spopada?</i>	Pišejo naslov v zvezek.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica 2.
<i>Na koncu današnje učne ure boste znali: povedati, kakšen je bil odnos ZDA do Kube in Latinske Amerike v začetku 20. stoletja in po 2. svetovni vojni, razložiti pojem gverilske vojne, embarga in opredeliti, kaj je rdeči telefon, navesti letnico Castrovega prevzema oblasti v Kubi in posledice le-tega, opisati in navesti letnico izkrcanja v Prašičjem zalivu, navesti vzrok postavitve sovjetskih jedrskih raket na Kubi in navesti letnico konca kubanske raketne krize.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica 3.

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDAREK: Združene države Amerike in Kuba	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
	<i>Naš prvi vsebinski poudarek se imenuje Združene države Amerike in Kuba.</i> (Premaknem na prosojnico 4, izpiše se le naslov vsebinskega poudarka.) <i>Kot že veste, je pri učnih urah zgodovine od vas pričakovano, da zapiske v zvezek oblikujete sami po razlagi. Za pomoč pa so vam iztočnice na PowerPoint predstavitvi.</i>	Poslušajo in napišejo v zvezek naslov prvega vsebinskega poudarka.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica 4.

8 minut	<i>Bi mi morda kdo znal povedati, kako so Združene države Amerike dobile oblast nad Kubo?</i>	Predvideni odgovori: <i>Ne, z vojno, Kubo so zavzeli, Španija jim jo je odstopila</i> ...	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitev – prosojnica 4.
	(Prosojnica 4 – prikažem besedilo, brez zadnje alineje.) <i>Združene države Amerike so leta 1898 zmagale v vojni s Španijo in ta jim je morala odstopiti Kubo. Nanjo so prišle ameriške čete. Američani pa so v Kubo usmerili veliko svojega kapitala.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitev – prosojnica 4.
	<i>Kuba je bila sprva neposredno pod ameriško upravo, 1902 pa je postala neodvisna republika. Čeprav je bila neodvisna republika, so ZDA še vedno obvladovale njeno politiko in gospodarstvo. V zalivu Guantanamo pa so tudi zgradile pomorsko oporišče.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitev – prosojnica 4.
	<i>Kaj pa mislite, da se je z vplivom ZDA na Kubo in države Latinske Amerike zgodilo po 2. svetovni vojni?</i>	Predvideni odgovori: Ohranil se je, vpliva več ni bilo ...	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitev – prosojnica 4.
	(Prosojnica 4 – prikažem zadnjo alinejo o Latinski Ameriki.) <i>Tudi po 2. svetovni vojni se je ohranil vpliv ZDA na ozemlju Latinske Amerike. V tamkajšnjih državah so vladale konservativne elite, ki so vodile vojaške režime. Vse težnje po reformah so bile nasilno zadušene, komunisti pa so bili preganjani.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitev – prosojnica 4.
	(Počakam, da nehajo pisati in premaknem na prosojnico 5. Prikaže se slika Fidela Castra.) <i>Prosim, pogledjte PowerPoint predstavitev. Ali prepoznate moža na njej?</i>	Dijaki pogledajo predstavitev. Predvideni odgovori: <i>Ne, vojak, revolucionar, Fidel Castro.</i>	Frontalna učna oblika, metoda dela s slikovnimi viri.	Power Point predstavitev – prosojnica 5.

(Prosojnica 5 – prikažem ime osebe na sliki in besedilo.) <i>Na sliki je Fidel Castro, ki je svoj vzor, že v študentskih letih na študiju prava, videl v Eduardu Chibasu. Ta je bil predstavnik nove generacije študentov, ki se niso želele ukloniti režimu. Castro se je tukaj navdušil za akcijo. Zavedal se je, da lahko spremeni svet, zato je sodeloval v kampanji za volitve v kongres, ki bi morale biti izpeljane 1952, a se to ni zgodilo. Državni udar je namreč naredil Fulgencia Batista, ki je vrgel takratno vlado in uvedel diktaturo. Pri tem so ga podpirale ZDA.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica 5.
<i>Kaj menite, so državljani Kube mirno sprejeli državni udar in uvedbo diktature?</i>	Predvideni odgovori: <i>Ne, uprli so se, niso se strinjali z diktaturo, začeli so se nemiri ...</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitvev – prosojnica 5.
(Premaknem na prosojnico 6 – prikažeta se prvi dve alineji.) <i>Proti Batisti se je dvignilo uporniško gibanje pod vodstvom Fidela Castra. Že leta 1953 so skušali narediti udar, a jim ni uspelo. Castra so ujeli in ga obsodili na 15 let zapora. 1955 pa je bil pomiloščen in je pobegnil v Mehiko.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica 6.
(Prosojnica 6 – prikažem sliko E. Che Guevare.) V Mehiki je spoznal moža na sliki, ali ga prepoznate?	Predvideni odgovori: <i>Ne, Ernesto Che Guevara.</i>	Frontalna učna oblika, metoda dela s slikovnimi viri.	Power Point predstavitvev – prosojnica 6.
(Prosojnica 6 – prikažem celotno besedilo.) <i>Ernesto Che Guevara, argentinski zdravnik, ki je kot revolucionar deloval že v Boliviji, se je pridružil Castru. O njem lahko povem še to, da je leta 1959 v okviru turneje po</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica

<i>Jugoslaviji, obiskal tudi Ljubljano.</i>			6.
<i>Ali zna kdo izmed vas špansko in bi pojasnil, kakšno funkcijo ima v španščini beseda »Che«?</i>	Predvideni odgovori: <i>Ne/da, »Che« se uporablja kot mašilo/medmet.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitvev – prosojnica 6.
<i>»Che« se v španščini uporablja kot medmet. Tako bi lahko lastno ime Ernesto Che Guevara poslovenili kot Ernesto Mhm/Aha Guevara.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica 6.
<i>Castro je že v Mehiki zbiral skupino mož, ki bi se vrnila na Kubo in izvedla revolucijo. Ti so se leta 1956 zatekli v gorovje Sierra Maestra na jugu Kube in začeli priprave na gverilsko vojno.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica 6.
<i>(Počakam, da nehajo pisati, nato premaknem na prosojnico 7.) Prosim, pogledjte PowerPoint predstavitev, kjer imate na zemljevidu označeno omenjeno gorovje.</i>	Gledajo zemljevid na PowerPoint predstavitvi.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	Power Point predstavitvev – prosojnica 7.
<i>Ali kdo ve, kaj je gverilska vojna?</i>	Predvideni odgovori: <i>to je način bojevanja; hiter način bojevanja; uporabi se ga, ko je nasprotnih sil številčno veliko več ...</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitvev – prosojnica 7.
<i>(Premaknem na prosojnico 8, kjer je zapisana definicija gverilske vojne.) Gverilska vojna je način bojevanja, ki zajema hitre akcije proti nasprotnim silam, ki so številčneje in bolje opremljene, a manj mobilne.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosoj

			nica 8.
<i>Ste si vse zabeležili?</i> <i>Imate kakšno vprašanje?</i> (Če je potrebno, kakšen podatek ponovim oz. se vrnem nazaj na prosojnici.)	Predvideni odgovori: <i>Da/ne.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitve – prosojnica 8.
(Premaknem na prosojnico 9 – sprotno ponavljanje.) <i>Hitro ponovimo, kar smo izvedeli v našem prvem vsebinskem poudarku.</i> • <i>Na kakšen način so ZDA pridobile ozemlje Kube?</i> • <i>Kako je bilo z vplivom ZDA na države Latinske Amerike po 2. svetovni vojni?</i> (Premaknem na prosojnico 10.) • <i>Proti komu se je oblikovalo uporniško gibanje, ki ga je vodil Fidel Castro?</i> • <i>Kdo se je v izgnanstvu pridružil Fidelu Castru in njegovim upornikom?</i>	Predvideni odgovori: • <i>V vojni so premagale Španijo.</i> • <i>Vpliv se je ohranil, v državah pa so vladale konservativne elite, ki so vodile vojaške režime in vse upore nasilno zadušile.</i> • <i>Proti Fulgenciu Batisti.</i> • <i>Ernesto Che Guevara.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitve – prosojnica 9, 10.

2. VSEBINSKI POUDAREK: Kubanska revolucija	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
	<i>Naš drugi vsebinski poudarek se glasi Kubanska revolucija.</i> (Premaknem na prosojnico 11 – izpiše se le naslov vsebinskega poudarka.)	Poslušajo in zapišejo naslov drugega vsebinskega poudarka v zvezek.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitve – prosojnica

			11.
<i>Fidel Castro je veljal za dobrega govornika. Zagotovo je to ena izmed lastnosti, s katero je okoli sebe zbral takšno množico upornikov.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predst avitev – prosoj nica 11.
<i>Sedaj pa boste delali v dvojicah. Na listku, ki vam ga že delim (hodim po razredu in delim navodila za nalogo), je napisano navodilo za nalogo. Pa ga bom sedaj tudi glasno prebrala.</i> (Preberem navodilo iz listka: Predstavljajta si, da sta Fidel Castro in Ernesto Che Guevara. Trenutne oblasti na Kubi vama niso pri srcu. Želita jih odstraniti, a sama tega ne bosta zmogla. Okoli sebe potrebujeta ljudi, ki vama bodo predani in bodo verjeli, da vam lahko uspe. Najlažje jih bosta prepričala z dobrim govorom. Sestavita in v zvezek zapišita govor, ki bo ljudi prepričal, da se vama pridružijo. Ne pozabita na domoljuben nagovor in bojni zaključek. V jedru pa omenita vse stiske, ki so Kubo in njene prebivalce doleteli v obdobju nadvlade ZDA (te si lahko tudi izmislita) ter pozovita k nujnosti upora.) <i>Za pisanje govora imate 4 minute. Potem pa bomo kakšnega tudi prebrali.</i>	Poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda besedne demonstrac ije.	Power Point predst avitev – prosoj nica 11, listek z navod ilom za avtent ično nalog o, zveze k.
(Sprehajam se po razredu in preverjam delo dijakov. Če je potrebno, jim svetujem.)	Vsaka izmed dvojic piše govor.	Učna oblika v dvojicah.	Listek z navod ilom za avtent ično nalog o, zveze k.

13 minut	(Po preteku 4 minut, prekinem delo v dvojicah.) <i>Čas je potekel. Sedaj bomo dva izmed vaših govorov prebrali.</i>	Prenehajo s pisanjem in poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Listek z navodilom za avtentično nalogo, zvezek.
	<i>Prosim, IME, da prideta pred tablo in prebereta svoj govor, ki nas bo definitivno prepričal, da se vama pridružimo. Ne pozabita, da nas nagovarjata, zato naj bo tudi branje prepričljivo.</i> <i>Ostali pa poslušamo.</i> <i>Pa še IME, tudi vidva pridita pred tablo in preberita govor svoji množici. Ne pozabita na prepričljivo branje.</i>	Poklicana dvojica pride pred tablo in prepričljivo prebere svoj govor, ostali poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda besedne demonstracije, metoda izkustvenega učenja.	V zvezku napisa n govor.
	<i>Nadaljujmo s snovjo.</i> (Prosojnica 11 – prikažem celotno besedilo.) <i>Castrova skupina upornikov je 1958 štela 82 pripadnikov. Kot sem že omenila, so se ti vrnili na Kubo in se izkrkali na nedostopnem obrežju. Batista in njegove skupine so jih takoj opazile, zato so se morali raziti. Ta poskus upora ni uspel, saj so jih večinoma ujeli, nekaj so jih tudi pobili.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica 11.
	<i>Preživelim pa so se začeli pridruževati tudi ljudje iz mest, ki niso podpirali diktature. Število Castrovih ljudi je rastlo. Novembra 1959 je Castro s silami prodril in strmoglavil Batistin režim. Castro je prevzel oblast. Nova oblast je postopoma nacionalizirala velika posestva in industrijo, ki je bila v rokah ameriških korporacij. ZDA pa so na kubansko revolucijo odgovorile s prekinitvijo gospodarskih in diplomatskih odnosov. ZDA so uvedle embargo kubanskega sladkorja.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica 11.

(Počakam, da nehajo pisati in zastavim vprašanje.) <i>Ali veste, kaj je embargo?</i>	Predvideni odgovori: <i>trgovinska zapora, ne vem, prepoved trgovine/trgovanja z določeno državo.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitvev – prosojnica 11.
(Premaknem na prosojnico 12, kjer je zapisana definicija embarga.) <i>Sopomenka za embargo je trgovinska zapora. Gre za prepoved ali omejitev trgovine s kako državo.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica 12.
<i>To je bil za Kubo velik udarec, saj so bili odvisni od prodaje sladkorja v ZDA.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica 12.
<i>Bi mi znali povedati, s katero državo se je Kuba začela povezovati sedaj?</i>	Predvideni odgovori: <i>Španijo, Sovjetsko zvezo, Francijo ...</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitvev – prosojnica 12.
(Premaknem na prosojnico 13, kjer se izpiše celotno besedilo.) <i>Zaradi bojkota pa se je Castro začel tesneje povezovati s Sovjetsko zvezo. Kuba je Sovjetom dobavljala sladkor, nikelj in južno sadje, prav tako so pošiljali svoje vojake na občutljiva območja v Afriki.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica 13.
(Počakam, da nehajo pisati, nato zastavim vprašanje.) <i>Izvedeli smo, kaj je Kuba pošiljala v Sovjetsko zvezo. Bi mi znali povedati, kaj je Sovjetska zveza dobavljala Kubi?</i>	Predvideni odgovori: <i>žito, orožje, vojaško opremo, orodja ...</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitvev – prosojnica 13.

<i>Sovjetska zveza pa jim je v zameno za prej naštete surovine dobavljala stroje in razno opremo. Leta 1961 pa je tudi Kuba uradno postala socialistična država. Začetki socializma pa so se kazali že s Castrovim prevzemom oblasti in nacionalizacijo.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitve – prosojnica 13.
<i>Povezovanje Kube in Sovjetske zveze je za ZDA predstavljalo resno grožnjo.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitve – prosojnica 13.
<i>(Počakam, da nehajo pisati in zastavim vprašanje.) Zakaj pa so bile ZDA v takšnih skrbeh?</i>	Predvideni odgovori: <i>Sovjetska zveza je bila njihova nasprotnica; Kuba in ZDA so bile zelo blizu; Sovjetska zveza bi preko Kube lahko napadla ZDA; Kuba bi se s pomočjo Sovjetske zveze lahko maščevala ZDA ...</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitve – prosojnica 13.
<i>ZDA in Sovjetska zveza sta bili v napetih odnosih. Ker je bila Kuba le okoli 150 kilometrov oddaljena od Floride, je iz Kube v ZDA zbežalo mnogo Castrovih nasprotnikov. ZDA pa so to izkoristile v svojo prid.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitve – prosojnica 13.
<i>(Počakam, da nehajo pisati in prikažem zemljevid.) Poglejte, prosim, zemljevid na PowerPoint predstavitvi, da si boste lažje predstavljali bližino Kube in ZDA.</i>	Gledajo zemljevid na PowerPoint predstavitvi.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	Power Point predstavitve – prosojnica 13.
<i>(Premaknem na prosojnico 14, kjer se prikaže celotno besedilo.)</i>	Poslušajo in sproti delajo	Frontalna učna oblika,	Power Point

	Ameriška obveščevalna služba CIA je izbrane kubanske emigrante izurila za vojaški poseg na Kubi. Leta 1961 so organizirali invazijo v Prašičjem zalivu na Kubi, kjer se je izkrcalo okoli 1400 oboroženih emigrantov. Želeli so strmoglaviti Castra, a jim to ni uspelo. ZDA so občutile veliko sramoto, zato so ukrepale tako, da so uvedle popoln embargo s Kubo. Ta pa se je še tesneje povezala s Sovjetsko zvezo.	zapiske.	metoda razlage.	predstavitel – prosojnica 14.
	(Počakam, da nehajo pisati, nato premaknem na prosojnico 15 – sprotno ponavljanje.) Ponovimo, kar smo se naučili. • Katerega leta je Fidel Castro prevzel oblast na Kubi? • S čim so ZDA odgovorile na kubansko revolucijo? (Premaknem na prosojnico 16.) • S katero državo se je Kuba na novo povezala? • Opišite dogajanje v Prašičjem zalivu leta 1961.	Predvideni odgovori: • Leta 1959. • Z embargo m, s prepovedj o trgovine, prepoveda le so uvoz sladkorja iz Kube. • S Sovjetsko zvezo. • Leta 1961 so se v Prašičjem zalivu na Kubi izkrcali oboroženi kubanski emigranti. Želeli so strmoglaviti Castra in njegov režim, a jim ni uspelo.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitel – prosojnica 15, 16.

3. VSEBINSKI POUDAREK: Kubanska raketna kriza	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
	<i>Sledi naš tretji in zadnji vsebinski poudarek Kubanska raketna kriza. (Premaknem na prosojnico 17 – izpiše se le naslov vsebinskega poudarka.)</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosoj nica 17.
	<i>(Prosojnica 17 – prikažem celotno besedilo.) Po izkrcanju v Prašičjem zalivu je bil Castro prepričan, da bodo ZDA napadle Kubo, zato je za pomoč prosil Sovjetsko zvezo.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosoj nica 17.
	<i>Spomnimo se iz preteklih učnih ur, kdo je bil takrat predsednik Sovjetske zveze?</i>	Predvideni odgovori: Nikita Hruščov.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitvev – prosoj nica 17.
	<i>Predsednik Sovjetske zveze Nikita Hruščov je obljubil, da bo Kubo branil s sovjetskim orožjem. Bil je tudi prepričan, da ZDA ne bodo opazile jedrskih raket srednjega dosega, ki bodo nameščene na Kubi. Ameriška izvidniška letala pa so leta 1962 posnela fotografije sovjetskih jedrskih izstrelišč.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosoj nica 17.
	<i>(Počakam, da nehajo pisati, nato nadaljujem.) To fotografijo imate tudi na PowerPoint predstavitvi, zato si jo, prosim, pogledjte. (Premaknem na prosojnico 18.)</i>	Gledajo fotografijo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	Power Point predstavitvev – prosoj nica 18.
	<i>Kako so se ZDA odzvale na dejstvo, da so na Kubi postavljene jedrske rakete?</i>	Predvideni odgovori: <i>bile so prestrašene,</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitvev

8 minut		<i>začele so se pripravljati na spopad ...</i>		– prosojnica 18.
	(Premaknem na prosojnico 19, kjer se izpiše celotno besedilo.) <i>Fotografija je v ZDA sprožila velik preplah. Predsednik ZDA John F. Kennedy je ukazal pomorsko blokado Kube. S tem je želel preprečiti, da bi nova pošiljka raket iz Sovjetske zveze prišla na Kubo. Prav tako pa je zahteval takojšen umik raket s Kube. Kajti te bi, ob sprožitvi, lahko le v nekaj minutah dosegle ZDA.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica 19.
	(Počakam, da nehajo pisati in premaknem na prosojnico 20.) <i>Poglejte sliko na PowerPoint predstavitvi, ki prikazuje domet raket postavljenih na Kubi.</i>	Gledajo zemljevid.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	Power Point predstavitvev – prosojnica 20.
	<i>Kot sem omenila so bile rekate na Kubi kratkega dosega. Iz zemljevida mi, prosim, razberite, katere kraje bi te opustošile, če bi jih sprožili.</i>	Predvideni odgovori: <i>Miami, celotno Florido, New Orleans, skoraj Washington.</i>	Frontalna učna oblika, metoda dela s slikovnimi viri.	Power Point predstavitvev – prosojnica 20.
	(Premaknem na prosojnico 21.) <i>Sedaj pa si pogledajte še sliko ameriškega predsednika, demokrata Johnna F. Kennedyja. Kot najbrž že veste, je bil najmlajši izvoljeni predsednik ZDA. Prav tako je bil prvi ameriški predsednik, ki je bil rimskokatoliške veroizpovedi. Umrli pa je leta 1963 v atentatu.</i>	Gledajo sliko.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	Power Point predstavitvev – prosojnica 21.
	(Premaknem na prosojnico 22, kjer se izpiše celotno besedilo.) <i>Kubanska raketna kriza je sprožila večjo napetost kot katerakoli druga kriza v obdobju hladne vojne. Prav tako je predstavljala veliko nevernost, da bi prišlo do globalne jedrske vojne. Končala se je 28. 10. 1962 z dogovorom med</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitvev – prosojnica 22.

<i>predsednikoma Kennedyjem in Hruščovom. Hruščov je obljubil, da bo rakete umaknil, ampak je moral predsednik ZDA obljubiti, da Kube ne bo napadel. Hruščov pa je dosegel tudi postopen umik ameriških jedrskih raket iz Turčije.</i>			
(Počakam, da nehajo pisati in premaknem na prosojnico 22, kjer se izpiše celotno besedilo.) <i>Kubanska raketna kriza je tudi pokazala, da je potreben večji nadzor nad jedrskim orožjem. Zato se je leta 1963 vzpostavil t. i. rdeči telefon.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitve – prosojnica 22.
(Počakam, da nehajo pisati in nadaljujem z vprašanjem.) <i>Ste že slišali za rdeči telefon? Bi mi kdo znal ta pojem razložiti?</i>	Predvideni odgovori: <i>da/ne, to je telefonska povezava med ZDA in Sovjetsko zvezo.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitve – prosojnica 22.
(Premaknem na prosojnico 23.) <i>To je neposredna telefonska linija med Belo hišo in Kremljem – torej med predsednikoma ZDA in Sovjetske zveze.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske v zvezek.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitve – prosojnica 23.
(Počakam, da prepíšejo definicijo in premaknem na prosojnico 24.) <i>Kuba je ostala tesno navezana na Sovjetsko zvezo. Bila je namreč močno odvisna od njene gospodarske pomoči. Po razpadu Sovjetske zveze se je znašla v gospodarskih težavah, a je vseeno vztrajala pri socialistični usmeritvi.</i>	Poslušajo in sproti delajo zapiske.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point predstavitve – prosojnica 24.
(Počakam, da nehajo pisati, nato premaknem na prosojnico 25 – sprotno ponavljanje.) <i>Ponovimo, kar smo izvedeli.</i> <i>Zakaj je Sovjetska zveza na Kubi postavila jedrske rakete?</i> <i>Zakaj je kubanska raketna kriza sprožila takšno</i>	Predvideni odgovori: <i>Ker je obljubila Kubi, da jo bo varovala pred morebitni</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Power Point predstavitve – prosojnica 25 in 26.

	<i>napetost?</i> (Premaknem na prosojnico 26.) • <i>Katerega leta in s čim se je raketna kriza končala?</i> • <i>Opišite, zakaj je prišlo do t. i. rdečega telefona.</i>	<i>m</i> <i>napadom</i> <i>ZDA.</i> • <i>Bila je najhujši spor v času hladne vojne, prav tako bi lahko prišlo do svetovne jedrske vojne.</i> • <i>1962 z dogovorom med predsedni koma ZDA in Sovjetske zveze o umiku sovjetskih jedrskih raket iz Kube in ameriških iz Turčije.</i> • <i>Ugotovili so, da je potreben večji nadzor nad jedrskim orožjem. Zato so vzpostavili direktno telefonsko linijo med predsedni koma ZDA in Sovjetske zveze.</i>		
--	---	---	--	--

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Zaključno preverjanje – preverjalni list 11 min	<i>Pred nami je še zadnji del učne ure. Razdelila vam bom preverjalni list, ki vsebuje 6 nalog. Časa za reševanje imate 7 minut, delate samostojno. Nato pa bomo skupaj pregledali.</i>	Poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list.
	(Hodim po razredu in gledam, kako dijaki rešujejo preverjalni list.)	Individualno rešujejo preverjalni list.	Individualna učna oblika.	Preverjalni list.
	<i>Čas se je iztekel, pa bi kar skupaj pregledali. Kot ste lahko opazili, so naloge točkovane. Ob vsaki nalogi vam bom razložila način točkovanja. V primeru, da je vaš odgovor napačen, si zraven zapišite pravega. Rešitve bodo zapisane tudi na PowerPoint predstavitvi.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list.
	<i>Prosim, IME, da prebereš prvo nalogo in poveš rešitev. Tak način preverjanja bomo imeli vse do zadnje naloge. (Če je potrebno, kaj dopolnim, popravim.)</i>	Dijak, ki je na vrsti prebere prvo nalogo in pove rešitev. Ostali poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list.
	(Pokažem prosojnico 27 z rešitvijo.) <i>Pri prvi nalogi imate 3 točke. Za vsako pravilno odgovorjeno vprašanje dobite 1 točko, skupaj torej 3 točke.</i>	Poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list + PowerPoint predstavitve – prosoj nica 27.
	<i>Kar IME, preberi 2. nalogo in rešitev. (Če je potrebno, kaj dopolnim, popravim.)</i>	Poklicani dijak prebere nalogo in rešitev. Ostali poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list + PowerPoint predstavitve – prosoj nica

			27
(Pokažem prosojnico 28 z rešitvijo.) <i>Za nalogo lahko prejmete 6 točk. Vsako pravilno poimenovanje osebe na sliki vam prinese 1 točko, tako imate 3 točke. Vsak pravilen opis pa še 3 točke. Skupaj 6 točk.</i>	Poslušajo in točkujejo naloge.	Frontalna učna oblika, metoda razlage	Preverjalni list + Power Point predstavitve – prosojnica 28.
IME, prosim, preberi 3. nalogo in rešitve. (Če je potrebno, kaj dopolnim, popravim.)	Poklicani dijak prebere nalogo in rešitev. Ostali poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list + Power Point predstavitve – prosojnica 28.
(Pokažem prosojnico 29 z rešitvijo.) <i>Za vsak pravilno opredeljen pojem dobite 1 točko, skupaj 3 točke.</i>	Poslušajo in točkujejo naloge.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list + Power Point predstavitve – prosojnica 29.
Nadaljujmo z branjem naloge številka 4 in njene rešitve. (Če je potrebno, kaj dopolnim, popravim.)	Poklicani dijak prebere nalogo in rešitev. Ostali poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list + Power Point predstavitve – prosojnica 29.
(Pokažem prosojnico 30 z rešitvijo.) <i>Tukaj pazite, saj je točkovanje bolj zahtevno. Če ste pravilno našli tri napačne trditve, dobite za vsako</i>	Poslušajo in točkujejo naloge.	Frontalna učna oblika, metoda razlage	Preverjalni list + Power

<i>najdeno eno točko. Skupaj 3 točke. Za vsako obkroženo napačno informacijo, ki ste jo tudi popravili na črto spodaj, dobite eno točko, skupaj torej 3 točke. Skupno število točk, ki jih lahko dosežete je 6.</i>			Point predst avitev – prosoj nica 30.
<i>IME, preberi, prosim, 5. nalogo in njeno rešitev. (Če je potrebno, kaj dopolnim, popravim.)</i>	Poklicani dijak prebere nalogo in rešitev. Ostali poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preve rjalni list + Power Point predst avitev – prosoj nica 30.
<i>(Pokažem prosojnico 31 z rešitvijo.) Za vsako pravilno zapisano številko pred povedjo, prejmete 0,5 točke. Skupaj 4 točke.</i>	Poslušajo in točkujejo naloge.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preve rjalni list + Power Point predst avitev – prosoj nica 31.
<i>Še zadnja naloga, kar IME, prosim, preberi in povej rešitev. (Če je potrebno, kaj dopolnim, popravim.)</i>	Poklicani dijak prebere nalogo in rešitev. Ostali poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preve rjalni list + Power Point predst avitev – prosoj nica 31.
<i>(Pokažem prosojnico 32 z rešitvijo.) Tukaj pa za vsako pravilno rešitev dobite 1 točko, skupaj imate tako 3 točke.</i>	Poslušajo in točkujejo naloge.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preve rjalni list + Power Point predst avitev – prosoj

			nica 32.
Glede na seštevek točk ali glede na rezultate posameznih odgovorov, lahko ugotovim, ali so učenci dosegli cilje učne ure.	Poslušajo in odgovarjajo.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
Če na katero vprašanje večina učencev ni znala odgovoriti, ponovimo.			

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1:	PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi
PRILOGA 2:	Navodilo za avtentično nalogo
PRILOGA 3:	Rešitev avtentične naloge s strani umetne inteligence
PRILOGA 4:	Rešitev avtentične naloge
PRILOGA 5:	Preverjali list
PRILOGA 6:	Rešitve preverjalnega lista
PRILOGA 7:	Vsebinska priprava

PRILOGA 1: PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi.

Prosojnica 1

KAKO SE JE SVET ZNAŠEL NA ROBU JEDRSKEGA SPOPADA?

Tamara Klepec

CILJI UČNE URE

Ob koncu učne ure dijak zna:

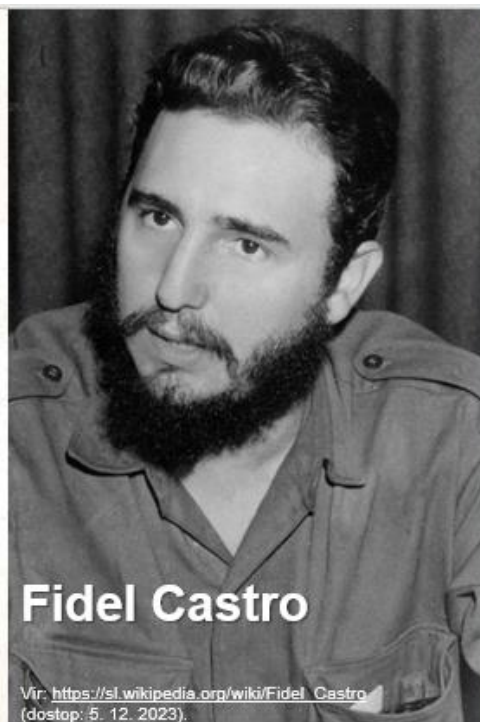
- povedati, kakšen je bil odnos ZDA do Kube in Latinske Amerike v začetku 20. stoletja in po 2. svetovni vojni,
- razložiti pojem gverilske vojne, embarga in opredeliti, kaj je rdeči telefon,
- navesti letnico Castrovega prevzema oblasti v Kubi in posledice le-tega,
- opisati in navesti letnico izkrcanja v Prašičjem zalivu,
- navesti vzrok postavitve sovjetskih jedrskih raket na Kubi,
- navesti letnico konca kubanske raketne krize.

★ ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE IN KUBA ★

- **1898** so **ZDA** dobile Kubo.
- 1902 – Kuba kot neodvisna republika → še vedno vpliv ZDA.
- Po 2. svetovni vojni v **Latinski Ameriki** – konservativne elite in vojaški režimi.

- Vzor: Eduardo Chibas.
- Navdušenec nad akcijo.
- Kampanja za volitve 1952 → niso bile izpeljane.
- **Državni udar F. Batista** – diktatura.

Fidel Castro

Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Fidel_Castro
(dostop: 5. 12. 2023).

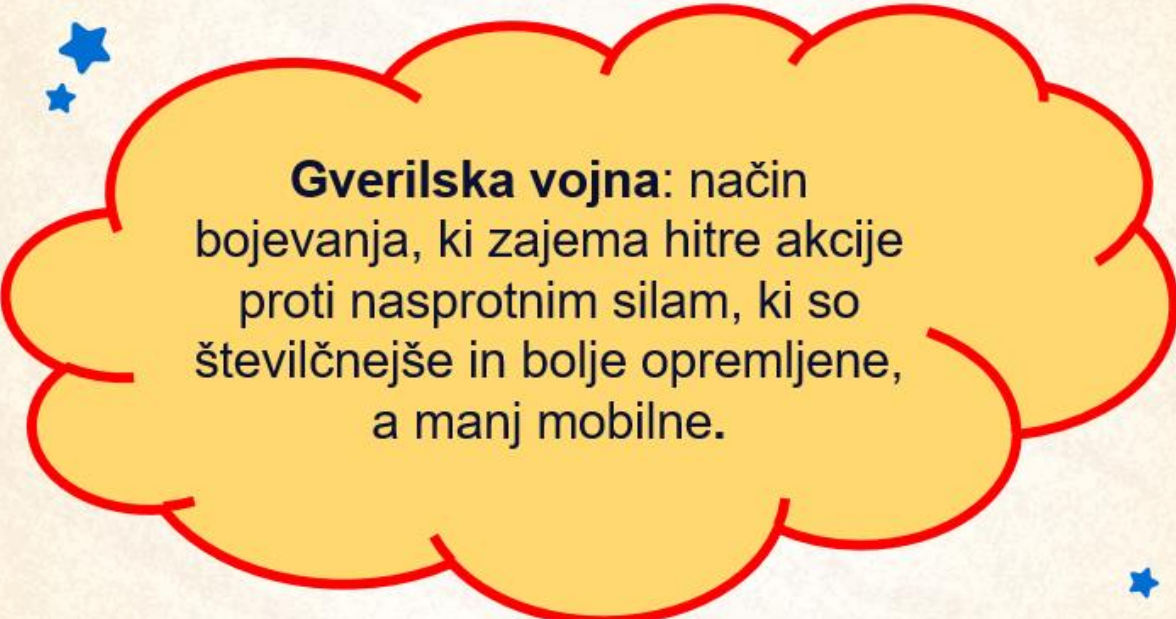
- Castro – **uporniško gibanje** proti Batisti.
- 1953 – poskus udara.
- Mehika → **Ernesto Che Guevara**.
- Vrnitev na Kubo **1956** – gorovje Sierra Maestra → **gverilska vojna**.

Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Che_Guevara (dostop: 5. 12. 2023).

Vir: <https://www.pinterest.com/pin/586523551441649357/> (dostop: 5. 12. 2023).

Gverilska vojna: način bojevanja, ki zajema hitre akcije proti nasprotnim silam, ki so številčnejše in bolje opremljene, a manj mobilne.

PONOVIMO

1. Na kakšen način so ZDA pridobile ozemlje Kube?

V vojni so premagale Španijo.

2. Kako je bilo z vplivom ZDA na države Latinske Amerike po drugi svetovni vojni?

Vpliv se je ohranil, v državah pa so vladale konservativne elite, ki so vodile vojaške režime in vse upore nasilno zadušile.

3. Proti komu se je oblikovalo uporniško gibanje, ki ga je vodil Fidel Castro?

Proti Fulgenciu Batisti.

4. Kdo se je v izgnanstvu pridružil Fidelu Castru in njegovim upornikom?

Ernesto Che Guevara.

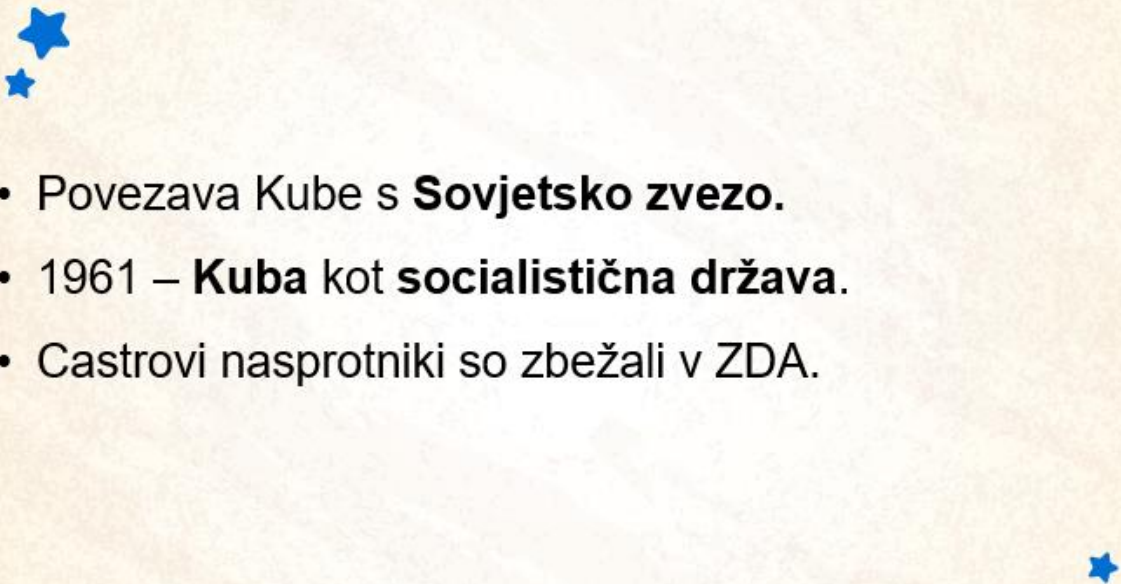
KUBANSKA REVOLUCIJA

- **1959** je **Castro** prevzel oblast.
- **Nacionalizacija** posesti in industrije.
- ZDA → **prekinitev** gospodarskih (embargo kubanskega sladkorja) in diplomatskih **odnosov**.

**Embargo/trgovinska
zapora:** prepoved ali
omejitev trgovine s kako
državo.

-
- Povezava Kube s **Sovjetsko zvezo**.
 - 1961 – **Kuba** kot **socialistična država**.
 - Castrovi nasprotniki so zbežali v ZDA.

Prosojnica 13 – po animaciji

Prosojnica 14

- Povezava Kube s **Sovjetsko zvezo**.
- 1961 **Kuba** kot **socialistična država**.
- **1961** izkrcaanje v **Praščjem zalivu** → želja odstranitve Castra.
- ZDA → **popoln embargo**.

PONOVIMO

★ ★

1. Katerega leta je Fidel Castro prevzel oblast na Kubi?

Leta 1959.

2. S čim so ZDA odgovorile na kubansko revolucijo?

Z embargom – prepoved uvoza sladkorja iz Kube.

Vir: <https://www.hiclipart.com/free-transparent-background-png-clipart-josad> (dostop: 5. 12. 2023).

★ ★

3. S katero državo se je Kuba na novo povezala?

S Sovjetsko zvezo.

4. Opišite dogajanje v Prašičjem zalivu leta 1961.

Leta 1961 so se v Prašičjem zalivu na Kubi izkrcali oboroženi kubanski emigranti. Želeli so strmoglaviti Castra in njegov režim, a jim ni uspelo.

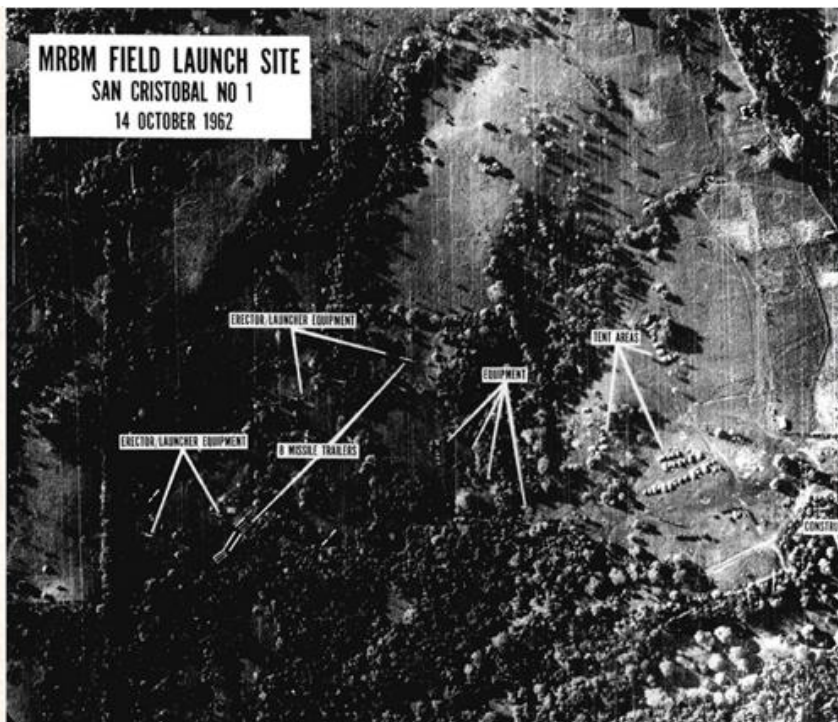

KUBANSKA RAKETNA KRIZA

- Strah pred napadom ZDA → **Sovjetska zveza** je na Kubo postavila **jedrske rakete**.
- 1962 **fotografija** jedrskih izstrelišč.

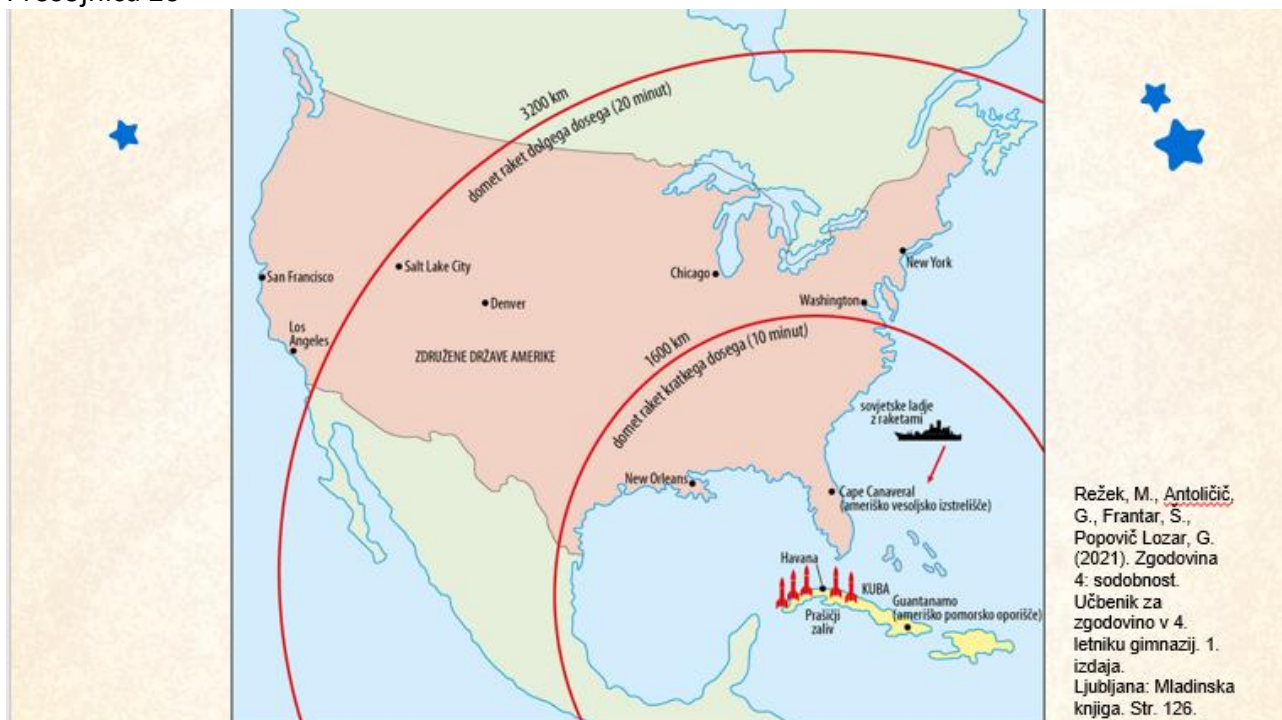

MRBM FIELD LAUNCH SITE
SAN CRISTOBAL NO 1
14 OCTOBER 1962

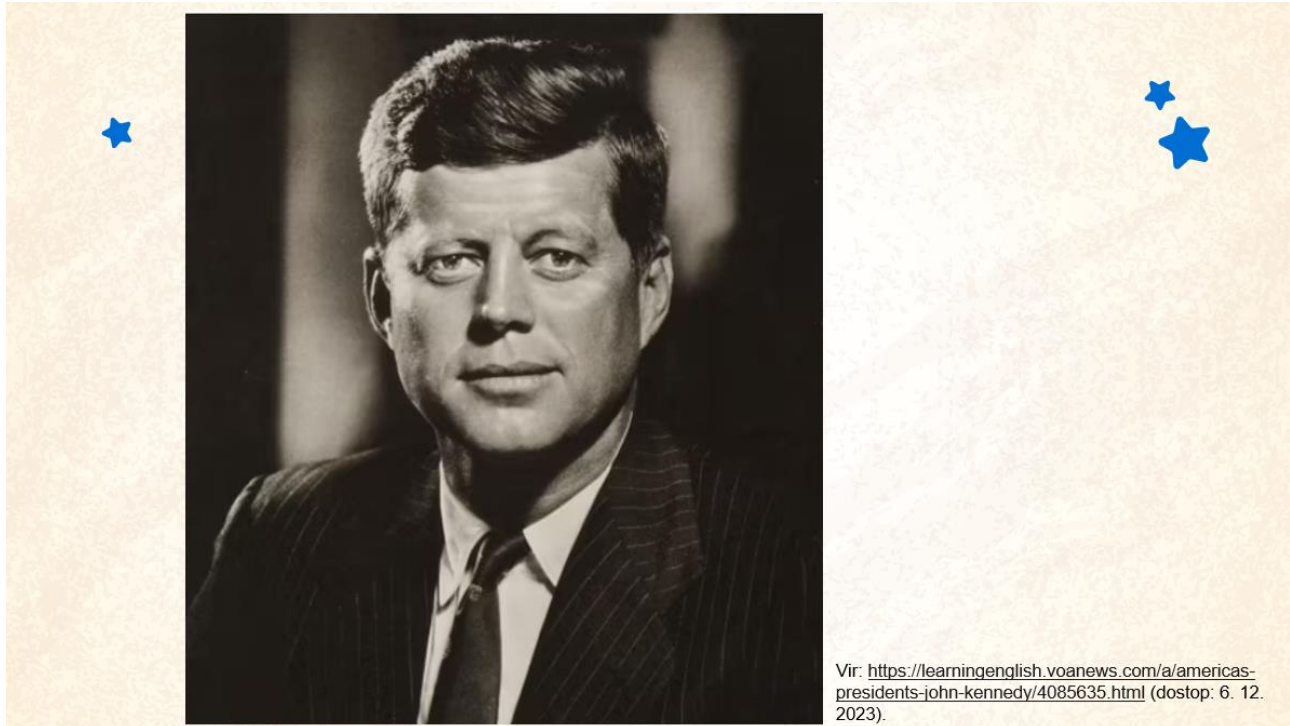

Režek, M., Antoličič,
G., Frantar, S.,
Popovič Lozar, G.
(2021). Zgodovina
4: sodobnost.
Učbenik za
zgodovino v 4.
letniku gimnazij. 1.
izdaja.
Ljubljana: Mladinska
knjiga. Str. 126.

- Strah pred napadom ZDA → **Sovjetska zveza** je na Kubo postavila **jedrske rakete**.
- 1962 **fotografija** jedrskih izstrelišč.
- Kennedy – **pomorska blokada** Kube.
- Zahteve po umiku raket.

Prosojnica 21

Prosojnica 22

- Nevarnost **globalne jedrske vojne**.
- **28. 10. 1962** – konec kubanske raketne krize.
- Dogovor med predsednikoma o **umiku jedrskih raket** iz Kube in Turčije.
- 1963 vzpostavitev t. i. **rdečega telefona**.

Rdeči telefon: neposredna telefonska linija med predsednikoma ZDA in Sovjetske zveze.

-
- Nevarnost **globalne jedrske vojne**.
 - **28. 10. 1962** – konec kubanske raketne krize.
 - Dogovor med predsednikoma o **umiku jedrskih raket** iz Kube in Turčije.
 - 1963 vzpostavitev t. i. **rdečega telefona**.
 - Navezava na Sovjetsko zvezo.

PONOVIMO

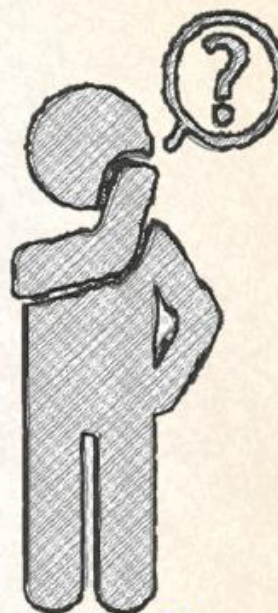

1. Zakaj je Sovjetska zveza na Kubi postavila jedrske rakete?

Kubi je obljubila, da jo bo varovala pred morebitnim napadom ZDA.

2. Zakaj je kubanska raketna kriza sprožila takšno napetost?

Bila je najhujši spor v času hladne vojne. Lahko bi prišlo do globalnega jedrskega spopada.

Vir: <https://www.hiclipart.com/free-transparent-background-png-clipart-iosad>
(dostop: 5. 12. 2023).

3. Katerega leta in s čim se je raketna kriza končala?

Leta 1962 z dogovorom med predsednikoma ZDA in Sovjetske zveze o umiku sovjetskih raket iz Kube in ameriških iz Turčije.

4. Opišite, zakaj je prišlo do t. i. rdečega telefona.

Ugotovili so, da je potreben večji nadzor nad jedrskim orožjem. Zato so vzpostavili direktno telefonsko linijo med predsednikoma ZDA in Sovjetske zveze.

Prosojnica 27

1. V eni povedi odgovori na spodaj navedena vprašanja.

3/3

- Kako so Združene države Amerike pridobile ozemlje Kube?

V vojni so premagale Španijo.

- Kakšen je bil vpliv Združenih držav Amerike na Kubo po razglasitvi Kube kot neodvisne republike?

Združene države Amerike so še vedno vplivale na gospodarstvo in politiko Kube.

- Kdo je vladal v državah Latinske Amerike po 2. svetovni vojni?

V državah Latinske Amerike so vladale konservativne elite, ki so vodile vojaške režime.

Prosojnica 28

2. Najprej poimenuj zgodovinske osebnosti na slikah, nato pa jim pripiši še številko pripadajočega opisa.

6/6

Fidel Castro 3

Ernesto Che Guevara 1

John F. Kennedy 2

- 1 Argentinski zdravnik, revolucionar v Boliviji.
- 2 Predsednik ZDA, demokrat, umrl 1963 v atentatu.
- 3 Kubanski pravnik, vodja kubanske revolucije.

Prosojnica 29

3. Pojasni pojme.

3/3

Gverilska vojna: način bojevanja, ki zajema hitre akcije proti nasprotnim silam, ki so številčnejše in bolje opremljene, a manj mobilne.

Embargo: trgovinska zapora, prepoved ali omejitev trgovine s kako državo.

Rdeči telefon: neposredna telefonska linija med predsednikoma ZDA in Sovjetske zveze.

Prosojnica 30

4. Tri izmed spodaj navedenih trditev so napačne. Poišči napako, jo obkroži in pravi len podatek zapiši na črto spodaj.

6/6

ZDA so po 2. svetovni vojni imele vpliv na ozemlju Latinske Amerike.

Fidel Castro je 1953 skušal narediti državni udar na predsednika Kennedyja.

Predsednika Kube F. Batista

Ko je Fidel Castro prišel na oblast, je nacionaliziral velika posestva in industrijo, ki so bila v rokah sovjetskih korporacij.

ameriških korporacij

Kuba se je povezala s Sovjetsko zvezo zaradi embarga kave z ZDA.

sladkorja

Invazijo v Prašičjem zalivu so organizirale ZDA.

Zaradi strahu pred napadom ZDA, je Sovjetska zveza na Kubi postavila jedrske rakete.

Prosojnica 31

5. S številkami od 1 do 8 razvrsti dogodke po kronološkem zaporedju – od najstarejšega (1) do najmlajšega (8). 4/4

- 3 Fidelu Castru in uporniškemu gibanju se je pridružil Ernesto Che Guevara.
- 2 Državni udar F. Batista.
- 5 Izkrcaje v Prašičjem zalivu.
- 6 Postavitev sovjetskih jedrskih raket na Kubi.
- 4 Fidel Castro je prevzel oblast na Kubi.
- 8 Vzpostavitev t. i. rdečega telefona.
- 7 Konec kubanske raketne krize.
- 1 ZDA so v vojni premagale Španijo.

Prosojnica 32

6. Dogodkom, spredaj na črto, dopiši letnico.

3/3

- 1959 Fidel Castro je prevzel oblast na Kubi.
- 1961 Izkrcaje v Prašičjem zalivu.
- 1962 Kubanska raketna kriza se je zaključila z dogovorom med predsednikoma ZDA in Sovjetske zveze.

PRILOGA 2: Navodilo za avtentično nalogo.

Predstavljajte si, da sta Fidel Castro in Ernesto Che Guevara. Trenutne oblasti na Kubi vama niso pri srcu. Želite jih odstraniti, a sama tega ne bosta zmogla. Okoli sebe potrebujeta ljudi, ki vama bodo predani in bodo verjeli, da vam lahko uspe. Najlažje jih bosta prepričala z dobrim govorom. Sestavita in v zvezek zapišita govor, ki bo ljudi prepričal, da se vama pridružijo. Ne pozabita na domoljuben nagovor in bojni zaključek. V jedru pa omenita vse stiske, ki so Kubo in njene prebivalce doletele v obdobju nadvlade ZDA (te si lahko tudi izmislita) ter pozovita k nujnosti upora.

PRILOGA 3: Rešitev avtentične naloge s strani umetne inteligence (pridobljeno: 4. 12. 2023).

ChatGPT 3.5 ▾

You

Napiši govor Fidela Castra, ki množico poziva k upor. Ne sme presegati 100 besed.

ChatGPT

Dragi prijatelji, čas je, da stopimo skupaj. Ne dopustimo več zatiranja in neenakosti. Naša moč je v enotnosti. Skupaj lahko dosežemo pravičnost. Organizirajmo se, združimo glasove in zahtevajmo spremembe. Naša prihodnost je odvisna od naše akcije danes. Bodimo pogumni, stopimo naprej in uresničimo sanje o svobodi. Skupaj smo močnejši. Čas je za upor! ¡Viva la revolución! (Dolgo žive la revolucija!)

Message ChatGPT...

ChatGPT can make mistakes. Consider checking important information.

 You

Napiši še en govor.

< 2 / 2 >

ChatGPT

Dragi sodržavljani,

Danes se zberemo v imenu svobode in dostojanstva. Ne moremo več molčati ob zatiranju, ki nas obdaja. Naša država potrebuje spremembo, potrebuje glas ljudstva.

Vabim vas, da stopimo korak naprej in združimo svoje moči. Skupaj zmoremo več. Naša enotnost je naša moč.

Zdaj je čas za dejanje. Organizirajmo se, vztrajajmo in zahtevajmo pravice, ki so nam odvzete. Vsak glas šteje, vsak korak šteje. Skupaj bomo zgradili boljši jutri.

Naj se naša želja po svobodi združi in postane glas naroda. Naj bo naša enotnost naša zmaga. Skupaj do svobode!

¡Viva la libertad! (Dolgo živila svoboda!) ¡Venceremos! (Zmagali bomo!)

Message ChatGPT...

ChatGPT can make mistakes. Consider checking important information.

PRILOGA 4: Rešitev avtentične naloge.

Dobri ljudje Kube,

pred nami je čas, ki zahteva pogum, odločnost in enotnost. Naša dežela je bila dolgo časa pod tujim nadzorom, ki je služil le nekaterim, medtem ko smo drugi trpeli.

Vendar pa ne smemo obupati. Ta trenutek je priložnost, da združimo moči, da se borimo za resnično svobodo, za resnično pravičnost.

Revolucija ni le beseda. Je dejanje, boj za enakost in moč ljudstva. Vsak od nas mora stopiti naprej in prevzeti odgovornost za prihodnost naše države.

Čeprav so pred nami težki časi, moramo verjeti v moč enotnosti. Ko se združimo, smo nepremagljivi. Zato vas kličem, dragi sodržavljani, stopimo skupaj in pokažimo, da smo pripravljeni narediti vse, kar je potrebno, za boljšo prihodnost.

Za boljšo, pravično in svobodno Kubo!

PRILOGA 5: Preverjalni list.

1. stran

KAKO SE JE SVET ZNAŠEL NA ROBU JEDRSKEGA SPOPADA?

IME IN PRIIMEK:

PREDMET: zgodovina

DATUM:

ŠT. DOSEŽENIH TOČK: ___/25

1. V eni povedi odgovori na spodaj navedena vprašanja.

___/3

- Kako so Združene države Amerike pridobile ozemlje Kube?

- Kakšen je bil vpliv Združenih držav Amerike na Kubo po razglasitvi Kube kot neodvisne republike?

- Kdo je vladal v državah Latinske Amerike po 2. svetovni vojni?

2. Najprej poimenuj zgodovinske osebnosti na slikah, nato pa jim pripiši še številko pripadajočega opisa.

___/6

1 Argentinski zdravnik, revolucionar v Boliviji.

2 Predsednik ZDA, demokrat, umrl 1963 v atentatu.

3 Kubanski pravnik, vodja kubanske revolucije.

3. Pojasni pojme.

___/3

Gverilska vojna:

Embargo:

Rdeči telefon:

4. Tri izmed spodaj navedenih trditev so napačne. Poišči napako, jo obkroži in pravičen podatek zapiši na črto spodaj.

___/6

ZDA so po 2. svetovni vojni imele vpliv na ozemlju Latinske Amerike.

Fidel Castro je leta 1953 skušal narediti državni udar na predsednika Kennedyja.

Ko je Fidel Castro prišel na oblast je nacionaliziral velika posestva in industrijo, ki so bila v rokah sovjetskih korporacij.

Kuba se je povezala s Sovjetsko zvezo zaradi embarga kave z ZDA.

Invazijo v Prašičjem zalivu so organizirale ZDA.

Fidel Castro se je zaradi strahu pred napadom ZDA, po pomoč zatekel k Sovjetski zvezi, ki je na Kubi postavila jedrske rakete.

5. S številkami od 1 do 8 razvrsti dogodke po kronološkem zaporedju – od najstarejšega (1) do najmlajšega (8). _____/4

- ___ Fidelu Castru in uporniškemu gibanju se je pridružil Ernesto Che Guevara.
- ___ Državni udar F. Batista.
- ___ Izkrcaje v Prašičjem zalivu.
- ___ Postavitev sovjetskih jedrskih raket na Kubi.
- ___ Fidel Castro je prevzel oblast na Kubi.
- ___ Vzpostavitev t. i. rdečega telefona.
- ___ Konec kubanske raketne krize.
- ___ ZDA so v vojni premagale Španijo.

6. Dogodkom, spredaj na črto, dopiši letnico. _____/3

- _____ Fidel Castro je prevzel oblast na Kubi.
- _____ Izkrcaje v Prašičjem zalivu.
- _____ Kubanska raketna kriza se je zaključila z dogovorom med predsednikoma ZDA in Sovjetske zveze.

PRILOGA 6: Rešen preverjalni list.

1. stran

KAKO SE JE SVET ZNAŠEL NA ROBU JEDRSKEGA SPOPADA?

IME IN PRIIMEK:

PREDMET: zgodovina

DATUM:

ŠT. DOSEŽENIH TOČK: ___/25

1. V eni povedi odgovori na spodaj navedena vprašanja.

3/3

- Kako so Združene države Amerike pridobile ozemlje Kube?

V vojni so premagale Španijo.

- Kakšen je bil vpliv Združenih držav Amerike na Kubo po razglasitvi Kube kot neodvisne republike?

Združene države Amerike so še vedno vplivale na gospodarstvo in politiko Kube.

- Kdo je vladal v državah Latinske Amerike po 2. svetovni vojni?

V državah Latinske Amerike so vladale konservativne elite, ki so vodile vojaške režime.

Va vsako pravilno odgovorjeno vprašanje prejmejo 1 točko, skupaj 3 točke.

2. Najprej poimenuj zgodovinske osebnosti na slikah, nato pa jim pripiši še številko pripadajočega opisa.

6/6

Fidel Castro 3

Ernesto Che Guevara 1

John F. Kennedy 2

1 Argentinski zdravnik, revolucionar v Boliviji.

2 Predsednik ZDA, demokrat, umrl 1963 v atentatu.

3 Kubanski pravnik, vodja kubanske revolucije.

6 točk:

- za vsako pravilno poimenovanje osebe prejmejo 1 točko, skupaj 3 točke,
- za vsak pravilno dodan opis prejmejo 1 točko, skupaj 3 točke.

3. Pojasni pojme.

3/3

Gverilska vojna: način bojevanja, ki zajema hitre akcije proti nasprotnim silam, ki so številčnejše in bolje opremljene, a manj mobilne.

Embargo: trgovinska zavora, prepoved ali omejitev trgovine s kako državo.

Rdeči telefon: neposredna telefonska linija med predsednikoma ZDA in Sovjetske zveze.

Za vsak pravilno pojasnjen pojem prejmejo 1 točko, skupaj 3 točke.

4. Tri izmed spodaj navedenih trditev so napačne. Poišči napako, jo obkroži in pravičen podatek zapiši na črto spodaj.

6/6

ZDA so po 2. svetovni vojni imele vpliv na ozemlju Latinske Amerike.

Fidel Castro je 1953 skušal narediti državni udar na predsednika Kennedyja.

Predsednika Kube F. Batisto

Ko je Fidel Castro prišel na oblast, je nacionaliziral velika posestva in industrijo, ki so bila v rokah sovjetskih korporacij.

ameriških korporacij

Kuba se je povezala s Sovjetsko zvezo zaradi embarga kave z ZDA.

sladkorja

Invazijo v Prašičjem zalivu so organizirale ZDA.

Zaradi strahu pred napadom ZDA, je Sovjetska zveza na Kubi postavila jedrske rakete.

6 točk:

- za vsako pravilno najdeno trditev prejmejo 1 točko, skupaj 3 točke,
- za vsako najdeno in obkroženo napačno informacijo ter popravek le-te prejmejo 1 točko, skupaj 3 točke.

5. S števkami od 1 do 8 razvrsti dogodke po kronološkem zaporedju – od najstarejšega (1) do najmlajšega (8). **4/4**

- 3 Fidelu Castru in uporniškemu gibanju se je pridružil Ernesto Che Guevara.
- 2 Državni udar F. Batista.
- 5 Izkrcaje v Prašičjem zalivu.
- 6 Postavitev sovjetskih jedrskih raket na Kubi.
- 4 Fidel Castro je prevzel oblast na Kubi.
- 8 Vzpostavitev t. i. rdečega telefona.
- 7 Konec kubanske raketne krize.
- 1 ZDA so v vojni premagale Španijo.

Za vsako pravilno zapisano številko pred zgodovinskim dogodkom prejmejo 0,5 točke, skupaj 4 točke.

6. Dogodkom, spredaj na črto, dopiši letnico. **3/3**

- 1959 Fidel Castro je prevzel oblast na Kubi.
- 1961 Izkrcaje v Prašičjem zalivu.
- 1962 Kubanska raketna kriza se je zaključila z dogovorom med predsednikoma ZDA in Sovjetske zveze.

Za vsako pravilno zapisano letnico prejmejo 1 točko, skupaj 3 točke.

PRILOGA 7: Vsebinska priprava.

KAKO SE JE SVET ZNAŠEL NA ROBU JEDRSKEGA SPOPADA?

1. ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE IN KUBA

- Združene države Amerike so 1898 premagale Španijo in ta jim je odstopila Kubo (zasedba Kube + vlaganje ameriškega kapitala).
- Kuba je bila sprva neposredno pod ameriško upravo.
- 1902 je Kuba postala neodvisna republika, a ZDA so še vedno imele vpliv.
- Vpliv ZDA na države Latinske Amerike se je ohranil tudi po 2. svetovni vojni (konservativne elite + vojaški režimi).
- Fidel Castro (študent prava, navdušenec nad akcijo, vzor Eduardo Chibas, volitve 1952).
- Batista je izvedel državni udar – diktatura na Kubi.
- Uporniško gibanje je vodil Fidel Castro (ujet, obsojen na 15 let zapora, pomiloščen 1955, pobegnil v Mehiko).
- Ernesto Che Guevara (»Che« v španščini je medmet), argentinski zdravnik in revolucionar v Boliviji, se je pridružil Castru.
- Revolucionarji so se 1956 zatekli v gorovje Sierra Maestra in začeli priprave na gverilsko vojno (način bojevanja, ki zajema hitre akcije proti nasprotnim silam, ki so številčnejše in bolje opremljene, a manj mobilne).

2. KUBANSKA REVOLUCIJA

- Castrova skupina je bila takoj opažena s strani Batiste – večinoma ujeti.
- Novembra 1959 je Castro izvedel državni udar in prevzel oblast.
- Nacionalizacija velikih posesti in industrije, ki so bila v rokah ameriških korporacij.
- ZDA so prekinile gospodarske in diplomatske odnose (uvedle so embargo (trgovinska zapora, prepoved ali omejitev trgovine s kako državo) kubanskega sladkorja).
- Povezava Kube s Sovjetsko zvezo (Kuba je izvažala nikelj, sladkor, južno sadje, pošiljala vojake v Afriko, uvažala pa opremo in stroje).
- Leta 1961 je Kuba uradno postala socialistična država.
- V ZDA je zbežalo mnogo Castrovih nasprotnikov.
- Ameriška obveščevalna služba CIA je izbrane kubanske emigrante izurila in 1961 so organizirali invazijo v Prašičjem zalivu na Kubi (neuspešno).
- ZDA so uvedle popoln embargo s Kubo.

3. KUBANSKA RAKETNA KRIZA

- Strah Castra pred napadom ZDA – pomoč Sovjetske zveze.
- Namestitev sovjetskih jedrskih raket na Kubi.
- Ameriška izvidniška letala so leta 1962 posnela fotografije sovjetskih jedrskih izstrelšč.
- Kennedy je ukazal pomorsko blokado Kube.
- Zahteve po takojšnjem umiku raket s Kube.
- Kubanska raketna kriza je predstavljala veliko nevarnost, da bi prišlo do globalne jedrske vojne.

- Raketna kriza se je končala 28. 10. 1962 z dogovorom med predsednikoma Kennedyjem in Hruščovom (umik sovjetskih raket s Kube in umik ameriških raket s Turčije).
- Potrebe po večjem nadzoru nad jedrskim orožjem – vzpostavitev t. i. rdečega telefona (direktna telefonska linija med predsednikoma ZDA in Sovjetske zveze).
- Kuba je ostala navezana na Sovjetsko zvezo.

LITERATURA ZA PRVI VSEBINSKI POUČBAK

- Guevara, Ernesto. *O socializmu in internacionalizmu*. Ljubljana: Založba /*cf., 2020.
- Krajnik, Vladimira. »Fidel Castro in Kubanska revolucija.« V *Mehika in Kuba: zbornik referatov*, ur. Vera Bevec Malajner, 250–253. Maribor: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1998.
- Režek, Mateja idr. *Zgodovina 4 – Sodobnost. Učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij*. 1. izdaja. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2021.
- *Zgodovina revolucij XX. stoletja. Knjiga 3, Amerika, Afrika*. Ljubljana: Komunist, 1971.

LITERATURA ZA DRUGI VSEBINSKI POUČBAK

- Jagrič, Jože. »Gospodarski razvoj na Kubi pred revolucijo in po njej.« V *Mehika in Kuba: zbornik referatov*, ur. Vera Bevec Malajner, 241–243. Maribor: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1998.
- Krajnik, Vladimira. »Fidel Castro in Kubanska revolucija.« V *Mehika in Kuba: zbornik referatov*, ur. Vera Bevec Malajner, 250–253. Maribor: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1998.
- M. Bostdorff, Denise. The Presidency and Promoted Crisis: Regan, Grenada, and Issue Managment. *Jstor*, Vol. 21, No. 4, 1991. 737–750.
https://www.jstor.org/stable/27550810?read-now=1&seq=3#page_scan_tab_contents.
- Repe, Božo. *Sodobna zgodovina: zgodovina za 4. letnik gimnazij*. Ljubljana: Modrijan, 2005.
- Režek, Mateja idr. *Zgodovina 4 – Sodobnost. Učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij*. 1. izdaja. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2021.
- Uredniki Enciklopedije Britannica. *Cuban missile crisis*.
<https://www.britannica.com/event/Cuban-missile-crisis>. Dostop 5. 12. 2023.
- *Zgodovina revolucij XX. stoletja. Knjiga 3, Amerika, Afrika*. Ljubljana: Komunist, 1971.

LITERATURA ZA TRETJI VSEBINSKI POUČBAK

- Gabrič, Aleš in Režek, Mateja. *Zgodovina 4. učbenik za 4. letnik gimnazije*. Ljubljana: DZS, 2011.
- Režek, Mateja idr. *Zgodovina 4 – Sodobnost. Učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij*. 1. izdaja. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2021.
- Uredniki Enciklopedije Britannica. *Cuban missile crisis*.
<https://www.britannica.com/event/Cuban-missile-crisis>. Dostop 5. 12. 2023.

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

SEMINARSKA NALOGA

PISNA UČNA PRIPRAVA:

Kako se je končala hladna vojna?

IME IN PRIIMEK: LUCIJA LUNDER

DATUM: 21. 12. 2024

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Srednja šola	
Razred:	4. letnik	
Datum:	14. 12. 2023	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema – širša tema iz učnega načrta	Sodelovanje in konflikti v 20. stoletju	
Učna enota – naslov učne ure:	Kako se je končala hladna vojna?	
Učne oblike:	- frontalna učna oblika - individualna učna oblika - parna učna oblika	
Učne metode:	- metoda razlage - metoda razgovora - metoda slikovne demonstracije - metoda dela s slikovnimi viri - metoda dela s pisnimi viri - metoda dela z gibljivimi slikami - metoda izkustvenega učenja	
Učne tehnike:	/	
Cilji iz učnega načrta:	Dijaki/-nje »primerjajo življenje med hladno vojno v različnih blokih.« (Učni načrt, str. 38) Dijaki/-nje »raziščejo različne oblike političnega, gospodarskega in kulturnega povezovanja sveta po drugi svetovni vojni.« (Učni načrt, str. 38) Dijaki/-nje »analizirajo vpliv gospodarstva na povezovanje v Evropi.« (Učni načrt, str. 38) Dijaki/-nje »ključne dogodke, pojave in procese umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor.« (Učni načrt, str. 38) Dijaki/-nje »razvijajo spretnost zbiranja in izbiranja informacij iz različnih medijev, kritično presodijo njihovo uporabno vrednost.« (Učni načrt, str. 38) Dijaki/-nje »oblikujejo svoje sklepe, mnenja, stališča, interpretacije.« (Učni načrt, str. 39) Dijaki/-nje »razvijajo sposobnost različnih oblik komunikacije.« (Učni načrt, str. 39) Dijaki/-nje »razvijajo socialne spretnosti pri različnih oblikah sodelovalnega učenja.« (Učni načrt, str. 39)	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	Ob koncu učne ure učenec zna: - prepoznati in poimenovati dva politika, ki sta v zahodni svet vpeljala neoliberalno gospodarsko politiko - pojasniti razloge za uveljavitev gospodarskega neoliberalizma v Združenih državah Amerike in

		<i>Veliki Britaniji</i> - <i>prepoznati značilnosti gospodarskega neoliberalizma in socialne države</i> - <i>našteti in pojasniti reforme, ki so jih v drugi polovici 80-ih let uvedli v Sovjetski zvezi (perestrojka, glasnost)</i> - <i>imenovati voditelja Sovjetske zveze, ki je v 80-ih letih uvedel reforme</i> - <i>pojasniti, katera velesila je prevzela pobudo za končanje hladne vojne in zakaj</i> - <i>imenovati sporazume za končanje hladne vojne in navesti, kateri politiki so jih sklenili</i>
	Funkcionalni učni cilji	<i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i> - <i>aktivno poslušati</i> - <i>razbirati in iskati podatke v pisnih virih</i> - <i>sodelovati v paru</i> - <i>vživeti se v vlogo novinarja</i>
	Vzgojni (odnosni) učni cilji	<i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i> - <i>vzpostaviti zavedanje o prednostih in slabostih tako gospodarskega neoliberalizma kot socialne države</i>
Učne etape:	- Uvajanje - Obravnavanje nove učne snovi - Ponavljanje - Urjenje - Preverjanje	
Vsebinski poudarki:	1. Združene države Amerike in Velika Britanija v 80-ih letih 20. stoletja 2. Sovjetska zveza v 80-ih letih 20. stoletja 3. Pogajanja in sporazumi med velesilama za končanje hladne vojne	
Učna sredstva:	Učila:	- PowerPoint predstavitev (z zapisom učne snovi) - preverjalni list
	Učni pripomočki:	- LCD projektor - projekcijsko platno - računalnik - USB ključek
Medpredmetne povezave z vsebinami:	- geografija (poznavanje sveta, držav in branje zemljevidov) - sociologija (razumevanje prednosti in slabosti socialne države in neoliberalizma za posameznika) - slovenščina (branje različnih pisnih virov, odgovarjanje na vprašanja, ustrezno tvorjenje povedi, zapisovanje snovi, vživljanje v vlogo novinarja in poročanje o zbranih podatkih) - informatika (iskanje podatkov na spletu, uporaba ChatGPT-ja)	

Novi pojmi s pojasnilom:	- reaganizem (poimenovanje za politiko ameriškega predsednika Ronalda Reagana, izrazita militantna hladnovojna politika, neoliberalizem, protikomunizem) - militarizem (prevladovanje vojaških interesov v politiki) - neoliberalno gospodarstvo (uvedeno v 80-ih letih 20. stoletja v Združenih državah Amerike in Veliki Britaniji, umik države iz gospodarstva, krepitev svobode trga, znižanje davkov za podjetja itd.) - deregulacija (umik države iz gospodarstva in odprava omejitev za podjetja) - privatizacija (kolektivno spremeniti v zasebno) - tatcherizem (poimenovanje za politiko Margaret Thatcher, gospodarski neoliberalizem, konservativne vrednote, patriotizem, vladanje s trdo roko) - patriotizem (občudovanje in povzdigovanje domovine, države, naroda) - BDP (Bruto domači proizvod, skupna vrednost proizvedenih dobrin in storitev določenega narodnega gospodarstva) - socialna država (država, ki si za cilj postavlja socialno varnost in socialno pravičnost za vse svoje prebivalce) - realni socializem (ime za udejanjanje socializma v Sovjetski zvezi in drugih državah vzhodnega bloka) - perestrojka (»preureditev«, »prestrukturiranje«, program gospodarskih reform v Sovjetski zvezi v 80-ih letih 20. stoletja, ki je omogočil zasebno lastnino in tržno gospodarstvo) - glasnost (»odprtost«, program liberalizacije sistema informiranja državljanov v Sovjetski zvezi v 80-ih letih 20. stoletja, ki je uvedel svobodo govora) - sporazum INF (prvi sovjetsko-ameriški sporazum, s katerim sta se velesili zavezali k postopnemu uničevanju obstoječega jedrskega orožja)	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<i>Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija.</i> (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo: http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2016/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (20. 12. 2023).
	Učna priprava	- Klun, K., Rupel, D. (2023). <i>Hladna vojna</i>. E-enciklopedija slovenske osamosvojitve, državnosti, ustavnosti. https://enciklopedija-osamosvojitve.si/clanek/hladna-vojna/ (20. 12. 2023). - Nečak, D., Repe, B. (2003). <i>Oris sodobne obče in slovenske zgodovine. Učbenik za študente 4. letnika</i>. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za zgodovino, str. 212–234. - <i>Propad komunizma v Evropi</i> (2021). Modrijan

	izobraževanje. https://api.izzi.digital/preview/page/222114 (20. 12. 2023). - Režek, M., Antoličič, G., Frantar, Š., Popovič Lozar, G. (2021). <i>Zgodovina 4: Sodobnost. Digitalni učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij</i>. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 135–138. - Škrubej, J. (2008). <i>Hladna vojna in bitka za informacijsko tehnologijo</i>. Ljubljana: Založba Pasadena.
Slikovno, avdiovizualno in/ali dodatno pisno gradivo na PowerPointu	Drsnica 1: Sklenitev Sporazuma INF. https://g.denik.cz/1/97/1113-gorby-reagan-cmyk_denik-630-16x9@2x.jpg (20. 12. 2023). Drsnica 2: Sklenitev Sporazuma INF. https://g.denik.cz/1/97/1113-gorby-reagan-cmyk_denik-630-16x9@2x.jpg (20. 12. 2023). Drsnica 5: Ronald Reagan. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/16/Official_Portrait_of_President_Reagan_1981.jpg (20. 12. 2023). Drsnica 6: Strateška obrambna iniciativa. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/28/SDI_Logo.svg/440px-SDI_Logo.svg.png (20. 12. 2023). Drsnica 7: Neoliberalizem. https://images.cartoonstock.com/lowres_800/politics-property_rights-deregulation-tax-us_politics-american_politics-iran289_low.jpg (20. 12. 2023). Drsnica 8: Margaret Thatcher. https://hips.hearstapps.com/hmg-prod/images/margaret-thatcher_500x500_gettyimages-108932085.jpg?resize=1200:* (20. 12. 2023). Drsnica 9: Piketty, Thomas (2014). <i>Kapital v 21. stoletju</i>. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2014, str. 128. Drsnica 10: Ronald Reagan in Margaret Thatcher. https://kvarkadabra.net/wp-content/uploads/2011/02/Reagan-Thatcher.jpg (20. 12. 2023).

Drsnica 13: Mihail Sergejevič Gorbačov.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/d0/RIAN_archive_359290_Mikhail_Gorbachev.jpg/1280px-RIAN_archive_359290_Mikhail_Gorbachev.jpg (20. 12. 2023).

Drsnica 16: Videoposnetek »Spremembe v Sovjetski zvezi«. *Propad komunizma v Evropi* (2021).
Modrijan izobraževanje.
<https://api.izzi.digital/preview/page/222114> (20. 12. 2023).

Drsnica 18: Hobsbawm, Eric (2000). *Čas skrajnosti: Svetovna zgodovina 1914-1991*, Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče, str. 253-254.

Drsnica 19: Karikatura hladne vojne.
https://www.mladina.si/media/www/slike/dnevne/2016/03/400/hladna_vojna.jpg (20. 12. 2023).

Drsnica 21: Podpis Sporazuma INF.
<https://www.dnevnik.si/i/as/2019/08/02/1199366.jpg> (20. 12. 2023).

Drsnica 22: Uradna razglasitev konca hladne vojne: Mihail Gorbačov in George H. W. Bush.
https://scontent-prg1-1.xx.fbcdn.net/v/t1.6435-9/47126693_2216842935048605_4875484868252794880_n.jpg?nc_cat=109&ccb=1-7&nc_sid=dd63ad&nc_ohc=9rf12i-9pgMAX8xGc5G&nc_ht=scontent-prg1-1.xx&oh=00_AfC0WEx5ggGfSkvJ29nSnczUJy7vBQ1I3vvrIEDKFrWQw&oe=65A1B47A (20. 12. 2023)

Drsnica 23:

- Zemljevid Evrope med hladno vojno: NATO in Varšavski pakt.
<https://cdn.britannica.com/62/64262-050-B5A6C575/Cold-War-membership-Europe-Soviet-Union-satellites.jpg?w=400&h=300&c=crop> (20. 12. 2023).
- Zemljevid Evrope danes: NATO.
<https://cdn.britannica.com/62/64262-050-B5A6C575/Cold-War-membership-Europe-Soviet-Union-satellites.jpg?w=400&h=300&c=crop> (20. 12. 2023).

		Drsnica 26: Ronald Reagan in Margaret Thatcher. https://kvarkadabra.net/wp-content/uploads/2011/02/Reagan-Thatcher.jpg (20. 12. 2023).
	Slikovno in/ali dodatno pisno gradivo na preverjalnih listih	Stran 1: Ronald Reagan in Margaret Thatcher. https://kvarkadabra.net/wp-content/uploads/2011/02/Reagan-Thatcher.jpg (20. 12. 2023).

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 MINUT	<i>Pozdravljeni. Danes bomo učno uro pričeli s fotografijo, s pomočjo katere bomo skupaj ugotovili, o čem bomo govorili.</i> <i>Oglejte si jo in mi povejte, kaj na njej opazite – sprva čisto osnovne stvari.</i> <i>Ostajamo znotraj konteksta hladne vojne. Kdo bi lahko bili osebi na fotografiji?</i> <i>Kateri dogodek bi fotografija lahko predstavljala?</i>	Opazujejo fotografijo in odgovarjajo na vprašanja. Pričakovani odgovori: - Dve osebi, ki se rokujeta. Eden v roki drži knjigo. V ozadju sta dve zastavi. - Predstavnika dveh velesil: Sovjetske zveze in Združenih držav Amerike. - Sklenitev premirja oziroma sporazuma med dvema stranema, velesilama.	Frontalna učna oblika. Metoda dela s slikovnimi viri.	Drsnica 1.
	<i>Kot smo razbrali iz fotografije, bomo danes govorili o postopnem ohlajevanju odnosov znotraj hladne</i>	Poslušajo in v zvezek napišejo naslov.	Frontalna učna oblika. Metoda	Drsnica 2.

vojne, natančneje o koncu hladne vojne. V zvezke si zapišite današnji naslov: Kako se je končala hladna vojna?		razlage.	
Kot smo vajeni, pričakujem, da si boste iz PowerPointa v svoje zvezke prepisali pomembne podatke, hkrati pa, da vestno poslušate in sodelujete. Današnjo učno vsebino bomo spoznali preko treh vsebinskih poudarkov, ki so oštevilčeni in zapisani na drsnici. Najprej bomo predstavili razmere v Združenih državah Amerike in Veliki Britaniji v 80-ih letih 20. stoletja, nato stanje v Sovjetski zvezi in vzhodnem bloku v istem času, nazadnje pa pogajanja in sporazume med velesilama, ki so pripeljali do končanja hladne vojne.	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 3.
Pričakujem, da boste na koncu učne ure znali: - prepoznati in poimenovati dva politika, ki sta v zahodni svet vpeljala neoliberalno gospodarsko politiko; - pojasniti razloge za uveljavitev gospodarskega neoliberalizma v Združenih državah Amerike in Veliki Britaniji - prepoznati značilnosti gospodarskega neoliberalizma in socialne države; - naštet in pojasniti reforme, ki so jih v drugi polovici 80-ih let uvedli v Sovjetski zvezi; - imenovati voditelja Sovjetske zveze, ki je v 80-ih letih uvedel reforme; - pojasniti, katera velesila je prevzela pobudo za končanje hladne vojne in zakaj; - imenovati sporazume za končanje hladne vojne in navesti, kateri politiki so jih sklenili.	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 3.

**GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE
ALI SPROTNO PREVERJANJE**

1. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE IN VELIKA BRITANIJA V 80-IH LETIH 20. STOLETJA (8 MINUT)	<i>Pa začnimo kar s prvim vsebinskim poudarkom, torej z Združenimi državami Amerike in Veliko Britanijo v 80-ih letih 20. stoletja.</i>	Poslušajo in si zapišejo naslov prvega vsebinskega poudarka.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 4.
	<i>Najprej z ZDA. Leta 1981 je mesto ameriškega predsednika prevzel Ronald Reagan, ki je to funkcijo ohranil do leta 1989. Na drsnici vidimo njegov portret. Vodil je radikalno politiko, za katero se je uveljavilo ime »reaganizem«. Bil je republikanec, uveljavil je izrazito militantno hladnovojno politiko ter gospodarski neoliberalizem. Oboje bomo v nadaljevanju podrobno pojasnili.</i> <i>Poleg tega pa je bil Reagan tudi izrazit protikomunist. Njegova cilja sta bila utrditi ameriško premoč v hladni vojni in poraziti Sovjetsko zvezo.</i> <i>Glede na povedano, si težko predstavljamo, da je v 80-ih letih, pod predsednikovanjem dotičnega politika, prišlo do umiritve hladne vojne. A je, vendar kot bomo spoznali v zadnjem vsebinskem poudarku, je do tega prišlo zato, ker je korak nazaj stopila nasprotna stran. A lepo počasi.</i>	Poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	Drsnica 5.
	<i>Najprej pojasnimo militantno hladnovojno politiko. Bi mi kdo znal razložiti, kaj pomeni pojem militarizem?</i>	Poslušajo in poskusijo odgovoriti na vprašanje. Pričakovan	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Drsnica 6.

Počakam na odgovor, če ga ne podajo, pojem pojasnim sama. <i>V času vladanja Ronalda Reagana v ZDA je militarizem prevladal tako v zunanji kot v notranji politiki. S svojimi intervencijami v latinskoameriških državah in v Evropi so še poglobljali hladno vojno. Konec 70-ih let je v Nikaragvi prišlo do uspešne komunistične revolucije, ki je leta 1979 levičarjem omogočila prevzem oblasti. To je Američane presenetilo in razjezilo, zato so v skrbi, da bi se to ponovilo še v drugih državah, v nadaljnjih letih finančno podpirali desničarske upornike v Nikaragvi in drugod po Latinski Ameriki, ki so se bojevali proti levičarski vladi oziroma aktivistom. Poleg tega so v evropskih članicah NATA nameščali nove, modernejše jedrske rakete. S tem so, kot omenjeno, še zaostrovali konflikte.</i> <i>Leta 1983 so začeli razvijati ambiciozen program raketnega obrambnega sistema, imenovan Strateška obrambna iniciativa (SDI). Šlo je za protiraketni obrambni sistem, namenjen zaščiti ZDA pred napadom jedrskega orožja z dolgim dosegom, torej tistim, ki bi bil lahko v ZDA izstreljen iz drugih celin. V javnosti se je za program uveljavilo ime »program vojne zvezd«, na drsnici pa si lahko ogledamo tudi njihov uradni logotip. Na njem vidimo ščit, ki jih varuje pred raketami.</i>	odgovor: <i>Militarizem je prevladovanje vojaških interesov v politiki.</i> Poslušajo in si zapisujejo snov.	Metoda razlage. Metoda slikovne demonstracije.	
<i>Preidimo k neoliberalni gospodarski politiki. Pri tej gre za umik države iz gospodarstva oziroma za tako imenovano deregulacijo. Odpravili so večino omejitev znotraj gospodarstva, s čimer so krepili svobodo trga. S tem so vzpodbujali</i>	Poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	Drsnica 7.

<i>tekmovalnost, kar je omogočilo povečan pritok denarja. Če znotraj gospodarstva veljajo stroge omejitve, se lahko napreduje le znotraj postavljenih okvirjev. Ko pa se te omejitve odstrani, lahko pride do presežkov.</i> <i>Poleg deregulacije in krepitve svobodnega trga, so znižali tudi davke za podjetja, s čimer so tistim, ki so že bili visoko pozicionirani, omogočili, da še lažje napredujejo. Večino podjetij v državni lasti so privatizirali (jih spremenili v zasebno lastnino).</i> <i>Če so na eni strani trg osvobodili, so na drugi strani krčili javni sektor, vključno z javnim zdravstvom in šolstvom. Znižali so tudi socialno varnost posameznikov – manjšali so pokojninske pravice, nadomestila za brezposelne, družinske prejemke, bolniški in porodniški dopust itd. Vse to je postalo ovira no poti k razvoju gospodarstva ter potrata časa in denarja.</i>		ije.	
<i>Stanje v Veliki Britaniji je bilo precej sorodno. Leta 1979 se je tam na oblast povzpela Margaret Thatcher. Postala je prva britanska premierka, ki je na poziciji ostala vse do leta 1990. Za njeno politiko se je uveljavilo poimenovanje »thatcherizem«. Zanj je prav tako kot za Reagana značilen gospodarski neoliberalizem, poleg tega pa še konservativne vrednote, poudarjeni patriotizem in vladanje s trdo roko.</i> <i>Bi kdo znal pojasniti, kaj pomeni patriotizem?</i> <i>Počakam na odgovor, če ga ne podajo, pojem pojasnim sama.</i>	Poslušajo in si zapisujejo snov. Poslušajo in poskusijo odgovoriti na vprašanje. Pričakovan odgovor: <i>Patriotizem je</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razlage. Metoda razgovora.	Drsnica 8.

	<i>Na desni strani drsnice si lahko ogledamo njen portret. Zanj se je uveljavil poseben vzdevek, ki ste ga verjetno že kdaj slišali. Se ga morda kdo spomni?</i> Počakam na odgovor, če ga ne podajo, povem sama. <i>Leta 2011 je bil o njej posnet film z naslovom Železna lady, ki si ga lahko po želji ogledate doma.</i> <i>Kot smo lahko ugotovili, sta voditelja ZDA in VB v 80-ih letih imela precej podobne poglede na gospodarstvo, zato so se med njima spletle tesne prijateljske vezi, ki so privedle do sodelovanja.</i>	<i>občudovanje in povzdigovanje svoje domovine, naroda, države.</i> Poslušajo in poskusijo odgovoriti na vprašanje. Pričakovan odgovor: <i>železna lady.</i> Poslušajo in si zapisujejo snov.	Metoda slikovne demonstracije in metoda razgovora. Metoda razlage.	
	SPROTNO PONAVLJANJE: <i>Sedaj pa nekoga izmed vas prosim, da prebere besedilo na drsnici, s pomočjo katerega bomo ugotovili, zakaj so se ZDA in VB odločile za tako politiko, hkrati pa bomo ponovili tudi značilnosti gospodarskega neoliberalizma in socialne države.</i> Če se nihče ne javi za branje, sama določim dijaka, ki prebere besedilo z drsnice. Najprej me zanima, če veste, kaj pomeni BDP? Počakam, da pojasnijo, sicer pojasnim sama.	Poslušajo. Eden dijak bere besedilo, drugi poslušajo. Odgovarjajo: <i>Bruto domači proizvod – skupna vrednost proizvedenih dobrin in storitev določenega narodnega gospodarstva.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razlage. Metoda dela s pisni viri.	Drsnica 9 in 10.

	<i>Sedaj bomo s pomočjo besedila odgovorili na tri vprašanja. Najprej me zanima, zakaj so se glede na vir ZDA in VB odločile za neoliberalne gospodarske reforme?</i> Vrnem se na prejšnjo drsnico (9) in jim po potrebi pomagam poiskati odgovor. <i>Nato poiščimo, kaj glede na vir pomeni »čisti kapitalizem 19. stoletja«?</i> <i>Sledi vprašanje, ki presega prebrano besedilo, vendar poskusite za odgovor pobrskati po svojem spominu in povezati svoje znanje o zgodovini in sociologiji, nekaj besed pa smo o tem spregovorili že tudi danes. Poskusite navesti nekaj značilnosti socialne države in pojasniti posledice ukinjanja socialne države za njene državljane.</i> Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim. <i>Ukinjanje socialne države torej omogoči rast »velikim«, hkrati pa večanje težav »malih«, torej ljudi, ki potrebujejo pomoč.</i> <i>Kaj menite, je Slovenija danes</i>	Odgovarjajo: <i>Zaradi dejstva, da so jih druge države v gospodarstvu dohitevale in celo prehitevale.</i> Odgovarjajo: <i>Konec socialne države.</i> Odgovarjajo. Pričakovani odgovori: - skrb za delavca - javno zdravstvo - javno šolstvo - bolniški dopust - porodniški dopust - pokojnina - nadomestila za brezposelnost - sindikati - itd. <i>Ukinjanje socialne države vodi do tega, da so delavci nezaščiteni in da se ljudem, ki potrebujejo pomoč, ne pomaga.</i> Poslušajo in si si zapisujejo snov. Odgovarjajo.	Metoda razgovora.	
--	--	---	--------------------------	--

	<i>socialna država ali vodi politiko gospodarskega neoliberalizma?</i> <i>V Sloveniji imamo veliko prvin socialne države, česar se je dobro zavedati. Sicer so nekatere ogrožene, vendar če vzamemo za primer porodniški dopust v ZDA in pri nas, ugotovimo, da so matere v Sloveniji upravičene do 365 dni dopusta ob rojstvu otroka, med tem ko v ZDA lahko prejmejo le 12 tednov dopusta, ki pa ni nujno plačan.</i> <i>Vseh teh prvin se je vredno zavedati in vzpodbujam vas, da jih opazujete na ravni vsakdanjega življenja in jih primerjate z drugimi državami.</i>	Pričakovani odgovor: <i>Slovenija je mešanica obojega.</i> Poslušajo in si zapisujejo snov.	Metoda razlage.	
--	---	---	-----------------	--

2. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
SOVJETSKA ZVEZA V 80- IH LETIH 20. STOLETJA (7 MINUT)	<i>Preidimo k drugemu vsebinskemu poudarku, torej k Sovjetski zvezi v 80-ih letih 20. stoletja.</i>	Poslušajo in si zapišejo naslov drugega vsebinskega poudarka.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 11.
	<i>Sovjetska zveza in vzhodni blok sta v obdobju od praške pomladi, leta 1968, pa do sredine 80-ih let doživljala čas stagnacije. Realni socializem, kot imenujemo udejanjanje socializma v Sovjetski zvezi in drugih državah vzhodnega bloka, je bil neučinkovit. Socialistična gospodarstva so životarila s pomočjo državnih podpor in tujih posojil, infrastruktura je bila nezadostna, družbeno življenje je dušila cenzura, politično pa oblastni monopol komunističnih partij. Voditelji vzhodnega bloka so z nujnimi reformami nenehno odlašali, saj bi z njimi lahko resno zamajali in ogrozili svojo oblast.</i>	Poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 12.
	<i>Do sprememb je prišlo leta 1985, ko je generalni sekretar sovjetske</i>	Poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika.	Drsnica 13 in

<i>komunistične partije in voditelj Sovjetske zveze postal Mihail Sergejevič Gorbačov, čigar fotografijo vidimo na desni strani prosojnice. Na poziciji se je obdržal do leta 1991. Uvedel je daljnosežne reforme sovjetskega sistema.</i> <i>Prvi uvedeni program je program gospodarskih reform, imenovan »perestrojka«, kar v prevodu pomeni preureditev oziroma prestrukturiranje. Program je bil osredinjen na modernizacijo in decentralizacijo gospodarstva, na uvajanje nekaterih mehanizmov tržne ekonomije in na omogočanje zasebne lastnine.</i> <i>Drugi sklop reform, imenovan »glasnost«, kar v prevodu pomeni odprtost, je obsegal liberalizacijo sistema informiranja državljanov. Do takrat je bil to strogo nadzorovan sistem, ki so ga nato začeli postopoma sproščati – odpirali so javne kritične razprave, omogočili svobodo govora in svobodne volitve.</i>		Metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	14.
<i>Na tem mestu se lahko vprašamo, če je Gorbačov želel odpraviti socializem? Kaj menite?</i> <i>Ne, Gorbačov ni želel odpraviti socializma – ga je pa želel modernizirati in demokratizirati, saj je videl, da je pretekli rigidni sistem pripeljal do stagnacije.</i> <i>Se je pa pri tem znotraj Sovjetske zveze soočal z marsikaterimi težavami. Spretno je moral loviti ravnotežje znotraj sovjetske komunistične partije, saj je konservativna struja vse reforme zavračala, na drugi strani pa so radikalni reformisti zahtevali še večje in odločnejše reforme.</i>	Poslušajo in odgovarjajo. Pričakovani odgovor: Ne. Poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora. Metoda razlage.	Drsnica 14.

<i>Vseeno je bilo za reforme že prepozno. Zaradi številnih zamujenih priložnosti v preteklih desetletjih so bile možnosti za njihov uspeh zelo majhne in na koncu je Gorbačov program gospodarskih reform spodletel.</i>			
<i>Kako pa je bilo na področju zunanje politike? Gorbačov si je zadal nalogo, da bo stabiliziral odnose z Zahodom in umiril hladno vojno.</i> <i>Zakaj? Popuščanje napetosti med blokoma bi omogočilo zmanjšanje sovjetskih izdatkov za vojsko, kar bi omogočilo preusmeritev proračunskih sredstev v gospodarstvo, s čimer bi se odprle boljše možnosti za uspeh načrtovanih gospodarskih reform.</i> <i>Iz tega je torej že razvidno, kdo je v kontekstu hladne vojne stopil korak nazaj in omogočil umiritve odnosov, a več o tem v nadaljevanju.</i>	Poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 15.
SPROTNO PONAVLJANJE: <i>Ponovimo ta vsebinski poudarek s pomočjo video prispevka o spremembah v Sovjetski zvezi. Predvajala bom posnetek, na prosojnici pa so zapisana vprašanja, na katere poskusite s pomočjo posnetka odgovoriti in odgovore zapisati v zvezek. Zapišite jih čim več, če vam ne uspe, pa bomo odgovore v nadaljevanju skupaj preverili in dopolnili.</i> Predvajam video posnetek in spremljam dijake ob gledanju in odgovarjanju na vprašanja. <i>Sedaj prosim prvega v vrsti, da prebere vprašanje in odgovor. Nato pa je na vrsti tisti, ki sedi na njegovi desni.</i>	Poslušajo. Gledajo video posnetek in v zvezek zapisujejo odgovore na vprašanja s prosojnic. Berejo vprašanja in odgovore: 1) <i>Kdaj je Mihail Gorbačov stopil</i>	Frontalna učna oblika. Metoda dela z gibljivimi slikami.	Drsnica 16.

	Odgovore sproti prikazujem na drsnici, po potrebi kaj dopolnim in pojasnim. Ima kdo na tem mestu po prvih dveh vsebinskih sklopih kakšno vprašanje? Po potrebi odgovorim.	<i>na oblast Sovjetske zveze? 1985.</i> <i>2) Katera so bila gesla obsežnih sprememb, ki jih je uvedel Gorbačov? Glasnost, demokratizacija, perestrojka.</i> <i>3) Katere družbene in gospodarske spremembe so omenjene v video posnetku? Svoboda govora, večstrankarski sistem, svobodne volitve. Omogočena zasebna lastnina in tržno gospodarstvo.</i> <i>4) Kakšne so bile reakcije na te spremembe znotraj ostalih držav vzhodnega bloka? Ljudje so začeli množično demonstrirati, zahtevati svobodo govora, tiska, zborovanj, gibanja in svobodne volitve.</i>		
--	---	---	--	--

3. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
POGAJANJA IN SPORAZUMI MED VELESILAMA ZA KONČANJE HLADNE VOJNE (15 MINUT)	<i>Preidimo še na zadnji vsebinski poudarek, torej na pogajanja in sporazume med velesilama, ki so privedli do končanja hladne vojne.</i>	Poslušajo in si zapišejo naslov tretjega vsebinskega poudarka.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 17.
	<i>Pričnimo z branjem besedila in odgovarjanjem na vprašanji, ki se nanašata nanj.</i> Izberem dijaka, ki naglas prebere besedilo iz drsnice, nato jih zastavim vprašanji, ki sta napisani na naslednji drsnici. <i>Katera stran je glede na vir prevzela pobudo za končanje hladne vojne?</i> <i>Navedimo vsaj en razlog za končanje oboroževalne tekme, ki ga lahko razberemo iz vira.</i> Poslušam odgovore in jim po potrebi pomagam oziroma kaj dodatno pojasnim.	Poslušajo. En dijak bere besedilo, ostali poslušajo. Odgovarjajo na vprašanji: - <i>Pobudo je prevzela sovjetska stran, z Mihailom Gorbačovom na čelu.</i> - <i>Obe sili sta v času hladne vojne preveč obremenili in deformirali svoje gospodarstvo. Finančni razlogi.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda dela s pisnimi viri.	Drsnica 18 in 19.
	<i>Kako pa je prišlo do pogajanj in sporazumov? Gorbačov se je z ameriškim predsednikom Reaganom prvič sestal že novembra 1985 v Ženevi. Ta je sprva zavrnil sporazum s tako imenovanim »imperijem zla«, kot je leta 1983 sam poimenoval Sovjetsko zvezo.</i>	Poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 20 in 21.

<i>Vendar Gorbačov je vztrajal še naprej in si trdno prizadeval za umiritev hladne vojne. Vztrajne pobude so sčasoma obrodile sadove in ZDA so popustile.</i> <i>Zgodovinski dogovor med ZDA in Sovjetsko zvezo je bil sklenjen decembra 1987 v Washingtonu. Voditelja obeh velesil, Gorbačov in Reagan, sta podpisala sporazum INF (Intermediate Nuclear Forces). In to je upodobljeno na fotografiji, ki smo jo spoznali v uvodnem delu naše učne ure, na drsnici pa sta voditelja prikazana v aktu podpisovanja. Sporazum je določal postopno odstranitev in uničenje jedrskih raket srednjega dosega v Evropi. Te bi lahko kadarkoli dosegle vsa evropska mesta in države ter jih zravnale z zemljo.</i> <i>Sporazum INF je bil prvi sovjetsko-ameriški sporazum, s katerim sta se velesili zavezali k postopnemu uničevanju obstoječega jedrskega orožja – in ne le k omejevanju njene proizvodnje.</i>		Metoda slikovne demonstracije.	
<i>Na tem mestu bi vas vprašala, kaj menite – je bil Gorbačov radikalen politik?</i> <i>Ne, Gorbačov ni bil radikalen politik, je pa s svojimi prizadevanji za reformiranje socializma v Sovjetski zvezi in za zaustavitev hladne vojne nehote pospešil enega najradikalnejših prelomov v 20. stoletju.</i>	Poslušajo in odgovorijo. Pričakovan odgovor: Ne.	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora. Metoda razlage.	Drsnica 21.
<i>Kaj je sledilo temu? Kateri so bili nadaljnji koraki k zaključku hladne vojne?</i> <i>Uradna razglasitev konca hladne vojne se je zgodila decembra 1989. Na sovjetski bojni ladji Maksim Gorki sta se pred malteško obalo sestala</i>	Poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 22 in 23.

<i>Mihail Gorbačov in ameriški predsednik George H. W. Bush (ki je nasledil Ronalda Regana) in opravila razglasitev.</i> <i>Temu je leta 1991 sledila formalna razpustitev Varšavskega pakta. Kaj pa se je zgodilo z NATOM? Se je ohranil?</i> Počakam na odgovor, če ne odgovorijo jih dopolnim: <i>NATO se je ohranil. V naslednjih desetletjih se je razširil na večino nekdanjih članic vzhodnega bloka ter tako v Evropi prišel do samih meja Rusije.</i> <i>To si lahko ogledamo na dveh zemljevidih: prvi prikazuje NATO in Varšavski pakt v času hladne vojne, drugi pa NATO danes.</i>	Poslušajo in odgovorijo na vprašanje. Pričakovan odgovor: <i>Da, NATO se je ohranil vse do danes.</i>	Metoda razgovora. Metoda razlage.	
SPROTNO PONAVLJANJE: <i>Zadnji vsebinski poudarek bomo ponovili s pomočjo avtentične naloge.</i> <i>Razdelite se v pare in se prelevite v novinarje. Ob obletnici podpisa sporazuma INF (Intermediate Nuclear Forces), ki je bil sklenjen 8. decembra 1987, je vaša naloga, da raziščete, če je ta še vedno v veljavi oziroma kdaj in zakaj je prenehal veljati.</i> <i>Pripravite kratko novico, s katero boste 8. decembra v večerni dnevno-informativni oddaji gledalce seznanili o samem sporazumu, njegovem pomenu za zgodovino in nadaljnjem razvoju. Na voljo imate 5 minut, pri iskanju podatkov si lahko pomagata tudi s ChatGPT-jem, vendar preverite verodostojnost informacij.</i> <i>Navodila so zapisana tudi na drsnici.</i>	Poslušajo navodila in se razdelijo v pare.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Drsnica 24.

	Hodim po razredu, preverjam delo dijakov in jim po potrebi pomagam.	V paru iščejo informacije po spletu in pišejo novico.	Parna učna oblika. Metoda izkustvenega učenja.	Drsnica 24.
	Čas je potekel. Se kdo javi, da bi se še pred nami prelevil v novinarja in svojo novico naglas prebral oziroma predstavil? Če se nihče ne javi, sama izberem tri pare.	Berejo oziroma predstavijo svojo novico, ostali dijaki poskušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda izkustvenega učenja.	Drsnica 24.

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
10 MINUT	Danes smo spoznali razmere v Združenih državah Amerike in Veliki Britaniji v 80-ih letih 20. stoletja, nato smo predstavili reforme v Sovjetski zvezi in vzhodnem bloku v istem času, nazadnje pa pogajanja in sporazume med velesilama, ki so pripeljali do končanja hladne vojne. Za konec učne ure sem za vas pripravila preverjalne liste, s pomočjo katerih bomo preverili vaše znanje o obravnavanih tematikah. Razdelim preverjalne liste. Učni list vsebuje 5 nalog. Na voljo imate 5 minut, da jih rešite, nato pa jih bomo skupaj preverili.	Poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 25. Preverjalni list.
	Hodim po razredu in spremljam, kako dijaki rešujejo naloge.	Rešujejo naloge na preverjalnem listu.	Individualna učna oblika.	Drsnica 25. Preverjalni list.
	Pet minut je poteklo. Zdaj bomo preverili rezultate. Kot ste lahko opazili, so naloge točkovane. Ob vsaki nalogi vam bom sproti pojasnila način točkovanja. V primeru, da je vaš odgovor napačen, si zraven dopišite pravega, ker preverjalni list povzema vso	Poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 25. Preverjalni list.

<i>današnjo snov in si boste lahko z njim pomagali pri nadaljnjem učenju. Pravilne rešitve so zabeležene tudi na PowerPointu.</i>			
Enega izmed dijakov prosim, da prebere navodilo in rešitve prve naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi popravim ali dopolnim. Odgovore sproti odkrivam na PowerPoint drsnici.	Eden izmed dijakov prebere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore: - <i>Ronald Reagan</i> - <i>ameriški predsednik</i> - <i>reaganizem</i> - <i>Margaret Thatcher</i> - <i>britanska premierka</i> - <i>thatcherizem.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Drsnica 26. Preverjalni list, str. 1, nal. 1.
<i>Vsak pravilni odgovor vam prinese po eno točko, torej največ 6. Preštejte jih in zapišite število doseženih točk.</i>	Poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 26. Preverjalni list, str. 1, nal. 1.
Določim dijaka, ki prebere rešitve druge naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.	Eden izmed dijakov prebere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore: - <i>pravilne rešitve so: A, B, D, F</i> - <i>napačni rešitvi: C, E.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Drsnica 27. Preverjalni list, str. 1, nal. 2.
<i>Vsaka pravilno obkrožena ali prečrtana črka vam prinese po eno točko.</i>	Poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 27. Preverjalni list, str. 1, nal. 2.
Določim dijaka, ki prebere rešitve tretje naloge. Poslušam odgovor in ga po potrebi dopolnim.	Eden izmed dijakov prebere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore: - <i>Zaradi dejstva, da so</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Drsnica 27. Preverjalni list, str. 1, nal. 3.

	<i>jih v gospodarske m razvoju dohitevale oziroma celo prehitevale druge države.</i>		
<i>Pravilni odgovor vam prinese eno točko.</i>	Poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 27. Preverjalni list, str. 1, nal 3.
Določim dijaka, ki prebere rešitve četrte naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.	Eden izmed dijakov prebere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore. Napačni podatki, ki jih popravijo s pravilnimi: - 1975 → 1985 - tihost → glasnost - enostrankarski → večstrankarski - glasnost → perestrojka - radikalizirati → demokratizirati - zaostrovanje → stabilizacijo - povečevanje → zmanjšanje.	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Drsnica 28. Preverjalni list, str. 1 in 2, nal. 4.
<i>Vsaka pravilno popravljena napačna beseda vam prinese po eno točko. Preštejte jih in zapišite število doseženih točk.</i>	Poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 28. Preverjalni list, str. 1 in 2, nal. 4.
Določim dijaka, ki prebere rešitve pete naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.	Eden izmed dijakov prebere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore: - Sovjetska. - Imperij zla.	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Drsnica 29 in 30. Preverjalni list, str. 2, nal 5.

	- <i>Sporazum INF.</i> - <i>Mihail Gorbačov in Ronald Reagan.</i> - <i>Ne.</i> - <i>Mihail Gorbačov in George H. W. Bush.</i> - <i>1991.</i>		
<i>Vsak pravilni odgovor vam prinese eno točko.</i>	Poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 29 in 30. Preverjalni list, str. 2, nal 5.
<i>Sedaj seštejte vse dosežene točke pri posameznih nalogah in seštevek zapišite na vrh preverjalnega lista.</i>	Poslušajo, seštevajo točke in zapišejo končni rezultat.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 30. Preverjalni list, str. 1 in 2.
Učence vprašam, koliko točk so dosegli.	Učenci poročajo.	Metoda razgovora.	
<i>V tej učni uri ste pokazali, da znate zelo dobro/ dobro/ slabo:</i> - <i>prepoznati in poimenovati dva politika, ki sta v zahodni svet vpeljala neoliberalno gospodarsko politiko;</i> - <i>pojasniti razloge za uveljavitev gospodarskega neoliberalizma v Združenih državah Amerike in Veliki Britaniji</i> - <i>prepoznati značilnosti gospodarskega neoliberalizma in socialne države;</i> - <i>našteti in pojasniti reforme, ki so jih v drugi polovici 80-ih let uvedli v Sovjetski zvezi;</i> - <i>imenovati voditelja Sovjetske zveze, ki je v 80-ih letih uvedel reforme;</i> - <i>pojasniti, katera velesila je prevzela pobudo za končanje hladne vojne in zakaj;</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 30.

	- <i>imenovati sporazume za končanje hladne vojne in navesti, kateri politiki so jih sklenili.</i> V primeru, da ugotovim, da določene snovi ne znajo ali ne razumejo, jo ponovim oziroma dijakom še enkrat postavim vprašanja na izobraževalne cilje.			
--	--	--	--	--

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	PowerPoint (z zapisom učne snovi)
PRILOGA 2 :	Preverjalni list – prazen
PRILOGA 3 :	Preverjalni list – izpolnjen s pojasnilom točkovanja
PRILOGA 4:	Rešitve avtentične naloge
PRILOGA 5:	Vsebinska priprava učitelja za učno uro

PRILOGA 1: POWERPOINT (Z ZAPISOM UČNE SNOVI)

Drsnica 1:

Hladna vojna

1. Opišite, kaj opazite na fotografiji.
2. Kdo bi lahko bili osebi na fotografiji (funkcija)?
3. Kateri dogodek bi fotografija lahko predstavljala?

Drsnica 2:

**KAKO SE JE
KONČALA
HLADNA VOJNA?**

4. letnik gimnazije

Drsnica 3:

Poglavja in ključni pojmi

1.	2.	3.
ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE IN VELIKA BRITANIJA V 80-IH LETIH 20. STOLETJA	SOVJETSKA ZVEZA V 80-IH LETIH 20. STOLETJA	POGAJANJA IN SPORAZUMI MED VELESILAMA ZA KONČANJE HLADNE VOJNE
• reaganizem • gospodarski neoliberalizem • thatcherizem	• perestrojka • glasnost	• sporazum INF

1. ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE IN VELIKA BRITANIJA V 80-IH LETIH 20. STOLETJA

A) ZDA IN REAGANIZEM

RONALD REAGAN (1911-2004):

- Ameriški predsednik, 1981-89
- Reaganizem – ime za njegovo politiko
- Republikanec
- Izrazita militantna hladnovojna politika
- Neoliberalna gospodarska politika
- Izrazit protikomunizem
- Cilj: utrditi ameriško premoč v hladni vojni + poraziti Sovjetsko zvezo

Militantna hladnovojna politika

POGLABLJANJE VOJNE:

- Latinskoameriške države: vpletanje zaradi groženj komunističnih prevratov (Grenada, Nikaragva, Salvador)
- Evropa: nameščanje novih, modernejših jedrskih raket v evropskih članicah Nata

STRATEŠKA OBRAMBNA INICIATIVA:

- Ambiciozen program raketnega obrambnega sistema
- Začeli razvijati 1983
- Strategic Defense Initiative – SDI
- V javnosti ime “Star Wars” (Vojna zvezd)

Neoliberalna gospodarska politika

- Umik države iz gospodarstva → **deregulacija** (odprava omejitev)
- Krepitev svobode trga (tekmovalnost)
- Znižanje davkov za podjetja
- Privatizacija podjetij v državni lasti
- Krčenje javnega sektorja, vključno z javnim zdravstvom in šolstvom
- Znižanje socialne varnosti – pokojninskih pravic, nadomestil za brezposelne, družinskih prejemkov, bolniškega in porodniškega dopusta itd.

Drsnica 8:

B) VB IN THATCHERIZEM

MARGARET THATCHER (1925-2013):

- (Prva) britanska premierka, 1979-1990
- Thatcherizem – ime za njeno politiko
 - Gospodarski neoliberalizem
 - Konservativne vrednote
 - Poudarjeni patriotizem
 - Vladanje s trdo roko
 - Vzdevek “**železna lady**”
- Sorodni pogledi z Reaganom – v 80-ih letih ZDA in VB spletle tesne prijateljske vezi

Dodatno:
Lahko si ogledate film
Železna lady, posnet
leta 2011.

Drsnica 9:

Francoski ekonomist Thomas Piketty o razlogih za vzpon gospodarskega neoliberalizma v ZDA in VB:

“Države, ki so izgubile 2. svetovno vojno, so v obdobju od petdesetih do sedemdesetih let zelo naglo dohitele anglosaške dežele. Ob koncu sedemdesetih let so v ZDA naslovnice revij druga za drugo obsojale zaton ZDA ter uspeh nemške in japonske industrije. V Združenem kraljestvu se je BDP na prebivalca znižal pod raven nemškega, francoskega, japonskega in celo italijanskega. Upravičeno smemo pomisliti, da je ta občutek – da jih drugi dohitevajo (v britanskem primeru pa celo prehitevajo) – igral bistveno vlogo pri nastanku t. i. “konservativne revolucije”. Thatcherjeva v Združenem kraljestvu in nato Reagan v ZDA sta obljubila konec “socialne države” (Welfare State), zaradi katere so se menda pomehkužili anglosaški podjetniki, in vrnitev k čistemu kapitalizmu 19. stoletja, s katerim bi Združeno kraljestvo in ZDA spet prešli v vodstvo.”

Piketty, Thomas (2014). *Kapital v 21. stoletju*. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 128.

Drsnica 10:

BDP = Bruto domači proizvod → skupna vrednost proizvedenih dobrin in storitev določenega narodnega gospodarstva

Vprašanja:

1.

Zakaj so se glede na vir Združene države Amerike in Velika Britanija odločile za neoliberalne gospodarske reforme?

2.

Kaj glede na vir pomeni "čisti kapitalizem 19. stoletja"?

3. razširitev

Poskusite navesti nekaj značilnosti socialne države.

Pojasnite posledice ukinjanja socialne države za njene državljane.

Drsnica 11:

2.

SOVJETSKA ZVEZA V 80-IH LETIH 20. STOLETJA

Drsnica 12:

Čas stagnacije zahodnega bloka

Obdobje **od zloma praške pomladi (1968) do sredine 80-ih let**

- Neučinkovitost *realnega socializma* (= ime za udejanjanje socializma v Sovjetski zvezi in drugih državah vzhodnega bloka)
- Socialistična gospodarstva: životarila s pomočjo državnih podpor in tujih posojil
- Nezdostna in dotrajana infrastruktura
- Cenzura
- Oblastni monopol komunističnih partij
- Odlašanje z reformami → da ne bi ogrozile njihove oblasti

Drsnica 13:

Reforme v Sovjetski zvezi in vzhodnem bloku

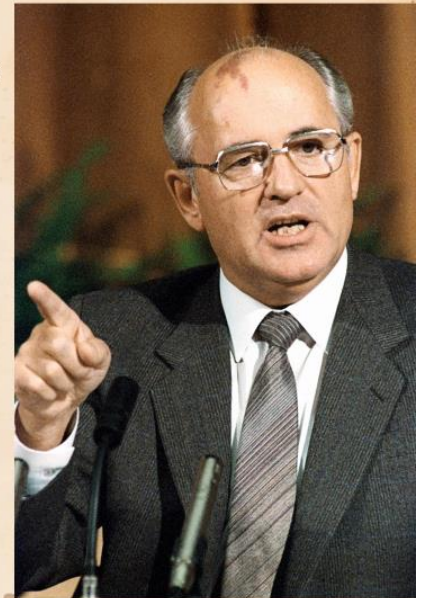
MIHAIL SERGEJEVIČ GORBAČOV (1931-2022):

- Generalni sekretar sovjetske komunistične partije in voditelj Sovjetske zveze, 1985-1991
- Daljnosežne reforme sovjetskega sistema

A) Program gospodarskih reform: **PERESTROJKA**
(**"PREUREDITEV"**, **"PRESTRUKTURIRANJE"**)

- Modernizacija in decentralizacija gospodarstva
- Uvajanje nekaterih mehanizmov tržne ekonomije → zasebna lastnina in tržno gospodarstvo

Drsnica 14:

B) Liberalizacija sistema informiranja državljanov: GLASNOST ("ODPRTOST")

- Do takrat strogo nadzorovani sistem
- Potem postopno odpiranje javne kritične razprave → svoboda govora, svobodne volitve

Je želel Gorbačov odpraviti socializem?

Ne, želel ga je **modernizirati** in **demokratizirati**.

Težave:

- Lovljenje ravnotežja znotraj sovjetske komunistične partije
 - Konservativna struja: zavračanje reform
 - Radikalni reformisti: zahtevanje odločnejših reform
- Zamujene priložnosti v preteklosti → program gospodarskih reform spodletel

Drsnica 15:

Gorbačov in zunanja politika

- Želja po stabilizaciji odnosov z Zahodom + umiritvi hladne vojne

Zakaj?

Popuščanje napetosti med blokoma bi omogočilo zmanjšanje sovjetskih izdatkov za vojsko in preusmeritev proračunskih sredstev v gospodarstvo.

boljše možnosti za uspeh gospodarskih reform

Drsnica 16:

Spremembe v Sovjetski zvezi

Ponovitev s pomočjo video prispevka:

- 1) Kdaj je Mihail Gorbačov stopil na oblast Sovjetske zveze?
 - 1985.
- 2) Katera so bila gesla obsežnih sprememb, ki jih je uvedel Gorbačov?
 - Glasnost, demokratizacija, perestrojka (prestrukturiranje).
- 3) Katere družbene in gospodarske spremembe so omenjene v video posnetku?
 - Svoboda govora, večstrankarski sistem, svobodne volitve.
 - Omogočena zasebna lastnina in tržno gospodarstvo.
- 4) Kakšne so bile reakcije na te spremembe znotraj ostalih držav vzhodnega bloka?
 - Ljudje so začeli množično demonstrirati, zahtevati svobodo govora, tiska, zborovanj, gibanja in svobodne volitve.

Drsnica 17:

3. POGAJANJA IN SPORAZUMI MED VELESILAMA ZA KONČANJE HLADNE VOJNE

Drsnica 18:

Konec hladne vojne

“Hladna vojna se je končala, ko je ena velesila (ali obe) uvidela zloveščo absurdnost tekme v jedrskem oboroževanju in ko je ena (ali obe) začela verjeti, da bi druga stran iskreno rada nehala s tem. Verjetno je to pobudo lažje prevzel sovjetski kot ameriški voditelj, ker Moskva do hladne vojne nikoli ni bila tako križarsko nastrojena kot Washington, morda zato, ker se ji ni bilo treba ozirati na razvneto javno mnenje. Po drugi strani pa je bilo prav zato sovjetskemu voditelju težje prepričati Zahod, da ima resne namene. Zato svet tako veliko dolguje Mihailu Gorbačovu, ki ni bil le pobudnik, ampak mu je tudi lastnoročno uspelo prepričati ameriško vlado in druge na Zahodu, da misli resno. [...] Obe velesili sta preveč obremenili in deformirali svoje gospodarstvo z obsežno in izredno drago tekmovalno bitko v oboroževanju ...”

Hobsbawm, Eric (2000). *Čas skrajnosti: Svetovna zgodovina 1914-1991*, Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče, str. 253-254.

Drsnica 19:

Vprašanja:

1.

Katera stran je glede na vir prevzela pobudo za končanje hladne vojne?

2.

Navedite vsaj en razlog za končanje oboroževalne tekme, ki ga lahko razberete iz vira.

Drsnica 20:

Pogajanja in sporazumi med velesilama

1.) November 1985, Ženeva

- Gorbačov in Reagan
- Reagan zavračal sporazum z "imperijem zla" (poimenovanje iz leta 1983)

Vztrajne pobude Gorbačova za umiritev hladne vojne → ZDA so popustile

2.) December 1987, Washington → podpisan **SPORAZUM INF** (Intermediate Nuclear Forces)

- Gorbačov in Reagan
- Sporazum o postopni odstranitvi in uničenju jedrskih raket srednjega dosega v Evropi (lahko bi dosegle vsa evropska mesta in države ter jih zravnale z zemljo)

Drsnica 21:

- Sporazum INF → prvi sovjetsko-ameriški sporazum, s katerim sta se velesili **zavezali k postopnemu uničevanju obstoječega jedrskega orožja** in ne le k omejevanju njene proizvodnje

Je bil Gorbačov radikalen politik?

Ne, a je s svojimi prizadevanji za reformiranje socializma v Sovjetski zvezi in za zaustavitev hladne vojne nehote pospešil enega najradikalnejših prelomov v 20. stoletju.

Drsnica 22:

Nadaljni koraki k zaključku hladne vojne

1.) URADNA RAZGLASITEV KONCA HLADNE VOJNE: december 1989

- Mihail Gorbačov in ameriški predsednik George Herbert Walker Bush (na položaju 1989-1993)
- Srečanje na sovjetski bojni ladji Maksim Gorki pred malteško obalo

Drsnica 23:

2.) FORMALNA RAZPUSTITEV VARŠAVSKEGA PAKTA: julij 1991

NATO?

Ta se je ohranil. V naslednjih desetletjih se je razširil na večino nekdanjih članic vzhodnega bloka ter tako v Evropi prišel do samih meja Rusije.

NATO
danes

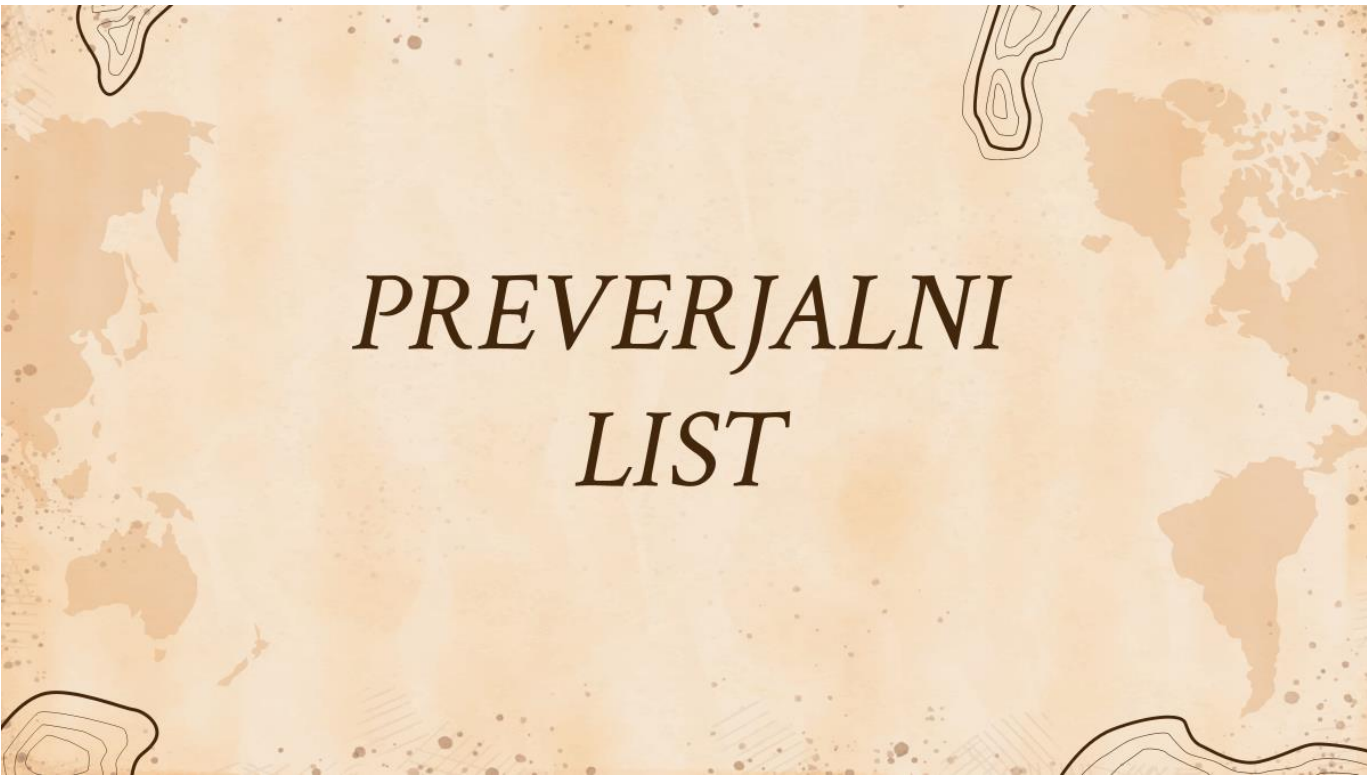
Drsnica 24:

Avtentična naloga: Ali je sporazum INF še v veljavi?

Razdelite se v pare in se prelevite v novinarje. Ob obletnici podpisa sporazuma INF (Intermediate Nuclear Forces), ki je bil sklenjen 8. decembra 1987, je vaša naloga, da raziščete, če je ta še vedno v veljavi oziroma kdaj in zakaj je prenehal veljati.

Pripravite kratko novico, s katero boste 8. decembra v večerni dnevno-informativni oddaji gledalce seznanili o samem sporazumu, njegovem pomenu za zgodovino in nadaljnjem razvoju. Na voljo imate 5 minut, pri iskanju podatkov si lahko pomagata tudi s ChatGPT-jem, vendar preverite verodostojnost informacij.

Drsnica 25:

PREVERJALNI LIST

Drsnica 26:

1. Poimenuj osebi na fotografiji (ime in priimek), njuno pozicijo v politiki (funkcijo in državo) ter zapiši poimenovanje za njuno obliko politike. ____/6

Ronald Reagan
ameriški predsednik
reaganizem

Margaret Thatcher
britanska premierka
thatcherizem

Drsnica 27:

2. Obkroži črke pred elementi, ki so značilni za gospodarski neoliberalizem in prečrtaj črke pred tistimi, ki so značilni za socialno državo. ____/6

☐ (A) krepitev svobode trga

☐ (D) znižanje davkov za podjetja

☐ (B) privatizacija podjetij v državni lasti

☒ ~~(E)~~ zaščita delavca (npr. porodniški dopust)

☒ ~~(C)~~ krepitev javnega zdravstva

☐ (F) deregulacija

3. Na kratko pojasni, zakaj so se Združene države Amerike in Velika Britanija odločile za neoliberalne gospodarske reforme. ____/1

Zaradi dejstva, da so jih v gospodarskem razvoju dohitevale oziroma celo prehitevale druge države.

Drsnica 28:

4. Preberi spodnje besedilo in v njem poišči napake. Prečrtaj jih in dopiši pravilne rešitve. _____/7

Leta ~~1975~~ je oblast v Sovjetski zvezi prevzel Mihail Gorbačov in se odločil za obsežne sistemske reforme, pod gesli ~~tihost~~, demokratizacija in perestrojka. Uvedli so svobodo govora, ~~enostrankarski~~ sistem in svobodne volitve. ~~Glasnost~~ je gospodarska reforma, ki je omogočila zasebno lastnino in tržno gospodarstvo. Gorbačov ni želel odpraviti socializma, želel pa ga je modernizirati in ~~radikalizirati~~. V zunanji politiki si je prizadeval za ~~zaestrevanje~~ odnosov z Zahodom in za umiritev hladne vojne. To bi mu omogočilo ~~povečanje~~ izdatkov za vojsko in preusmeritev proračunskih sredstev v gospodarstvo.

Drsnica 29:

5.) Na kratko odgovori na spodnja vprašanja.

a) Katera stran je prevzela pobudo za končanje hladne vojne?

Sovjetska.

b) Kako je Reagan leta 1983 poimenoval Sovjetsko zvezo?

Imperij zla.

c) Kako se je imenoval sovjetsko-ameriški sporazum o postopni odstranitvi in uničenju jedrskega orožja, ki je bil podpisan leta 1987?

Sporazum INF.

Drsnica 30:

d) Katera dva predsednika sta podpisala dotični sporazum (iz vprašanja c)?
Mihail Gorbačov in Ronald Reagan.

e) Je bil Gorbačov radikalen politik?
Ne.

f) Katera dva predsednika sta decembra 1989 uradno razglasila konec hladne vojne?
Mihail Gorbačov in George H. W. Bush.

g) Katerega leta je bil formalno razpuščen Varšavski pakt?
1991.

PRILOGA 2: PREVERJALNI LIST – PRAZEN

Preverjalni list, Zgodovina, 4. letnik gimnazije, 14. 12. 2023

KAKO SE JE KONČALA HLADNA VOJNA?

Ime in priimek: _____

Število doseženih točk: ____/27

1. ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE IN VELIKA BRITANIJA V 80-IH LETIH 20. STOLETJA

- 1) Poimenuj osebi na fotografiji (ime in priimek), njuno pozicijo v politiki (funkcijo in državo) ter zapiši poimenovanje za njuno obliko politike. ____/6

_____	_____
_____	_____
_____	_____

- 2) Obkroži črke pred elementi, ki so značilni za gospodarski neoliberalizem in prečrtaj črke pred tistimi, ki so značilni za socialno državo. ____/6

A krepitev svobode trga	D znižanje davkov za podjetja
B privatizacija podjetij v državni lasti	E zaščita delavca (npr. porodniški dopust)
C krepitev javnega zdravstva	F deregulacija

- 3) Na kratko pojasni, zakaj so se Združene države Amerike in Velika Britanija odločile za neoliberalne gospodarske reforme. ____/1

2. SOVJETSKA ZVEZA V 80-IH LETIH 20. STOLETJA

- 4) Preberi spodnje besedilo in v njem poišči napake. Prečrtaj jih in dopiši pravilne rešitve. ____/7

Leta 1975 je oblast v Sovjetski zvezi prevzel Mihail Gorbačov in se odločil za obsežne sistemske reforme, pod gesli tihost, demokratizacija in perestrojka. Uvedli so svobodo govora, enostrankarski sistem in svobodne volitve. Glasnost je gospodarska reforma, ki je omogočila zasebno lastnino in tržno gospodarstvo. Gorbačov ni želel odpraviti socializma, želel pa ga je modernizirati in radikalizirati. V zunanji politiki si je prizadeval za zaostrovanje odnosov z Zahodom in za umiritev hladne vojne. To bi mu omogočilo povečanje izdatkov za vojsko in preusmeritev proračunskih sredstev v gospodarstvo.

3. POGAJANJA IN SPORAZUMI MED VELESILAMA ZA KONČANJE HLADNE VOJNE

5) Na kratko odgovori na spodnja vprašanja. _____/7

a) Katera stran je prevzela pobudo za končanje hladne vojne?

b) Kako je Reagan leta 1983 poimenoval Sovjetsko zvezo?

c) Kako se je imenoval sovjetsko-ameriški sporazum o postopni odstranitvi in uničenju jedrskega orožja, ki je bil podpisan leta 1987?

d) Katera dva politika sta podpisala dotični sporazum (iz vprašanja c)?

e) Je bil Gorbačov radikalen politik?

f) Katera dva politika sta decembra 1989 uradno razglasila konec hladne vojne?

g) Katerega leta je bil formalno razpuščen Varšavski pakt?

PRILOGA 3: PREVERJALNI LIST – IZPOLNJEN S POJASNILOM TOČKOVANJA

Preverjalni list, Zgodovina, 4. letnik gimnazije, 14. 12. 2023

KAKO SE JE KONČALA HLADNA VOJNA?

Ime in priimek: _____

Število doseženih točk: 27/27

1. ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE IN VELIKA BRITANIJA V 80-IH LETIH 20. STOLETJA

- 1) Poimenuj osebi na fotografiji (ime in priimek), njuno pozicijo v politiki (funkcijo in državo) ter zapiši poimenovanje za njuno obliko politike. 6/6

Ronald Reagan

Margaret Thatcher

ameriški predsednik

britanska premierka

reaganizem

thatcherizem

Vsak pravilni odgovor prinese 1 točko, torej skupaj največ 6 točk.

- 2) Obkroži črke pred elementi, ki so značilni za gospodarski neoliberalizem in prečrtaj črke pred tistimi, ki so značilni za socialno državo. 6/6

☒ A krepitev svobode trga

☒ D znižanje davkov za podjetja

☒ B privatizacija podjetij v državni lasti

☐ E zaščita delavca (npr. porodniški dopust)

☐ C krepitev javnega zdravstva

☒ F deregulacija

Vsaka pravilno obkrožena ali prečrtana črka prinese 1 točko, torej skupaj največ 6 točk.

- 3) Na kratko pojasni, zakaj so se Združene države Amerike in Velika Britanija odločile za neoliberalne gospodarske reforme. 1/1

Zaradi dejstva, da so jih v gospodarskem razvoju dohitevale oziroma celo prehitevale druge države.

Pravilni odgovor prinese 1 točko.

2. SOVJETSKA ZVEZA V 80-IH LETIH 20. STOLETJA

- 4) Preberi spodnje besedilo in v njem poišči napake. Prečrtaj jih in dopiši pravilne rešitve. _7_/7

Leta ~~1975~~ je oblast v Sovjetski zvezi prevzel ~~Mihail~~ Gorbačov in se odločil za obsežne sistemske reforme, pod gesli ~~tihost~~, demokratizacija in perestrojka. Uvedli so svobodo govora, ~~enostrankarski~~ sistem in svobodne volitve. ~~Glasnost~~ je gospodarska reforma, ki je omogočila zasebno lastnino in tržno gospodarstvo. Gorbačov ni želel odpraviti socializma, želel pa ga je modernizirati in ~~radikalizirati~~. V zunanji politiki si je prizadeval za ~~zaostrovanje~~ odnosov z Zahodom in za umiritev hladne vojne. To bi mu omogočilo ~~povečanje~~ izdatkov za vojsko in preusmeritev proračunskih sredstev v gospodarstvo.

Pravilne rešitve po vrsti: 1985, glasnost, večstrankarski, perestrojka, demokratizirati, stabilizacijo, zmanjšanje.

Vsaka pravilno popravljena napačna beseda prinese 1 točko, torej skupaj največ 7 točk.

3. POGAJANJA IN SPORAZUMI MED VELESILAMA ZA KONČANJE HLADNE VOJNE

- 5) Na kratko odgovori na spodnja vprašanja. _7_/7

a) Katera stran je prevzela pobudo za končanje hladne vojne?

Sovjetska.

b) Kako je Reagan leta 1983 poimenoval Sovjetsko zvezo?

Imperij zla.

c) Kako se je imenoval sovjetsko-ameriški sporazum o postopni odstranitvi in uničenju jedrskega orožja, ki je bil podpisan leta 1987?

Sporazum INF.

d) Katera dva politika sta podpisala dotični sporazum (iz vprašanja c)?

Mihail Gorbačov in Ronald Reagan.

e) Je bil Gorbačov radikalen politik?

_____ **Ne.** _____

f) Katera dva politika sta decembra 1989 uradno razglasila konec hladne vojne?

_____ **Mihail Gorbačov in George H. W. Bush.** _____

g) Katerega leta je bil formalno razpuščen Varšavski pakt?

_____ **1991.** _____

Vsak pravilni odgovor prinese 1 točko, torej skupaj največ 7 točk.

PRILOGA 4: REŠITVE AVTENTIČNE NALOGE

Navodilo:

Razdelite se v pare in se prelevite v novinarje. Ob obletnici podpisa sporazuma INF (Intermediate Nuclear Forces), ki je bil sklenjen 8. decembra 1987, je vaša naloga, da raziščete, če je ta še vedno v veljavi oziroma kdaj in zakaj je prenehal veljati.

Pripravite kratko novico, s katero boste 8. decembra v večerni dnevno-informativni oddaji gledalce seznanili o samem sporazumu, njegovem pomenu za zgodovino in nadaljnjem razvoju. Na voljo imate 5 minut, pri iskanju podatkov si lahko pomagate tudi s ChatGPT-jem, vendar preverite verodostojnost informacij.

Predlagana rešitev:

Danes, 8. decembra 2023, mineva 38 let od podpisa sporazuma INF (Intermediate Nuclear Forces), ki je predstavljal enega izmed ključnih korakov h koncu hladne vojne. Zgodovinski dogovor med Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo je bil sklenjen decembra 1987 v Washingtonu. Voditelja obeh velesil, Mihail Gorbačov in Ronald Reagan, sta podpisala sporazum, ki je določal postopno odstranitev in uničenje jedrskih raket srednjega dosega v Evropi. Te bi lahko kadarkoli dosegle vsa evropska mesta in države ter jih zravnale z zemljo. Sporazum INF je bil prvi sovjetsko-ameriški sporazum, s katerim sta se velesili zavezali k postopnemu uničevanju obstoječega jedrskega orožja – in ne le k omejevanju njene proizvodnje. Pa je sporazum še vedno v veljavi? Ne: Združene države Amerike so leta 2019 zaradi naraščanja jedrske vojaške moči Kitajske in ruskih kršitev sporazuma INF odstopile od te pogodbe, uradni odstop pa je zatem razglasila tudi Rusija.

PRILOGA 5: VSEBINSKA PRIPRAVA UČITELJA ZA UČNO URO

KAKO SE JE KONČALA HLADNA VOJNA?

1. ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE IN VELIKA BRITANIJA V 80-IH LETIH 20. STOLETJA

Leta 1981 je mesto ameriškega predsednika prevzel Ronald Reagan, ki je to funkcijo ohranil do leta 1989. Vodil je radikalno politiko, za katero se je uveljavilo ime »reaganizem«. Bil je republikanec, uveljavil je izrazito militantno hladnovojno politiko ter gospodarski neoliberalizem. Poleg tega pa je bil tudi izrazit protikomunist. Njegova cilja sta bila utrditi ameriško premoč v hladni vojni in poraziti Sovjetsko zvezo.

V času vladanja Ronalda Reagana v ZDA je militarizem prevladal tako v zunanji kot v notranji politiki. S svojimi intervencijami v latinskoameriških državah in v Evropi so še poglobljali hladno vojno. Konec 70-ih let je v Nikaragvi prišlo do uspešne komunistične revolucije, ki je leta 1979 levičarjem omogočila prevzem oblasti. To je Američane presenetilo in razjezilo, zato so v skrbi, da bi se to ponovilo še v drugih državah, v nadaljnjih letih finančno podpirali desničarske upornike v Nikaragvi in drugod po Latinski Ameriki, ki so se bojevali proti levičarski vladi oziroma aktivistom. Poleg tega so v evropskih članicah NATA nameščali nove, modernejše jedrske rakete. Leta 1983 so začeli razvijati ambiciozen program raketnega obrambnega sistema, imenovan Strateška obrambna iniciativa (SDI). Šlo je za protiraketni obrambni sistem, namenjen zaščiti ZDA pred napadom jedrskega orožja z dolгим dosegom, torej tistim, ki bi bil lahko v ZDA izstreljen iz drugih celin. V javnosti se je za program uveljavilo ime »program vojne zvezd«.

Reagan je v ZDA uveljavil neoliberalno gospodarsko politiko, bistvo katere je bil umik države iz gospodarstva. Odpravili so večino omejitev znotraj gospodarstva, s čimer so krepili svobodo trga. S tem so vzpodbujali tekmovalnost, kar je omogočilo povečan pritok denarja. Prav tako so znižali davke za podjetja, večino podjetij v državni lasti pa privatizirali. Na drugi strani pa so krčili javni sektor, vključno z javnim zdravstvom in šolstvom ter znižali socialno varnost posameznikov – manjšali so pokojninske pravice, nadomestila za brezposelne, družinske prejemke, bolniški in porodniški dopust itd.

Stanje v Veliki Britaniji je bilo precej sorodno. Leta 1979 se je tam na oblast povzpela Margaret Thatcher. Postala je prva britanska premierka, ki je na poziciji ostala vse do leta 1990. Za njeno politiko se je uveljavilo poimenovanje »thatcherizem«. Zanja je prav tako kot za Reagana značilen gospodarski neoliberalizem, poleg tega pa še konservativne vrednote, poudarjeni patriotizem in vladanje s trdo roko. Reagan in Thatcher sta imela precej podobne poglede na gospodarstvo, zato so se med njima spletle tesne prijateljske vezi, ki so privedle do sodelovanja. Druge države so dohitevale oziroma celo prehitevale razvoj ZDA in VB, zato sta se oba politika poslužila gospodarskega neoliberalizma.

2. SOVJETSKA ZVEZA V 80-IH LETIH 20. STOLETJA

Sovjetska zveza in vzhodni blok sta v obdobju od praške pomladi, leta 1968, pa do sredine 80-ih let doživljala čas stagnacije. Realni socializem je bil neučinkovit. Socialistična gospodarstva so živovarila s pomočjo državnih podpor in tujih posojil, infrastruktura je bila nezadostna, družbeno

življenje je dušila cenzura, politično pa oblastni monopol komunističnih partij. Voditelji vzhodnega bloka so z nujnimi reformami nenehno odlašali, saj bi z njimi lahko resno zamajali in ogrozili svojo oblast. Do sprememb je prišlo leta 1985, ko je generalni sekretar sovjetske komunistične partije in voditelj Sovjetske zveze postal Mihail Sergejevič Gorbačov. Na poziciji se je obdržal do leta 1991. Uvedel je daljnosežne reforme sovjetskega sistema. Prvi uvedeni program je program gospodarskih reform, imenovan »perestrojka«, kar v prevodu pomeni preureditev oziroma prestrukturiranje. Program je bil osredinjen na modernizacijo in decentralizacijo gospodarstva, na uvajanje nekaterih mehanizmov tržne ekonomije in na omogočanje zasebne lastnine. Drugi sklop reform, imenovan »glasnost«, kar v prevodu pomeni odprtost, je obsegal liberalizacijo sistema informiranja državljanov. Do takrat je bil to strogo nadzorovan sistem, ki so ga nato začeli postopoma sproščati – odpirali so javne kritične razprave, omogočili svobodo govora in svobodne volitve. Vseeno je bilo za reforme že prepozno. Zaradi številnih zamujenih priložnosti v preteklih desetletjih so bile možnosti za njihov uspeh zelo majhne in na koncu je Gorbačov program gospodarskih reform spodletel. Na področju zunanje politike si je Gorbačov zadal nalogo, da bo stabiliziral odnose z Zahodom in umiril hladno vojno. Popuščanje napetosti med blokoma bi omogočilo zmanjšanje sovjetskih izdatkov za vojsko, kar bi omogočilo preusmeritev proračunskih sredstev v gospodarstvo, s čimer bi se odprle boljše možnosti za uspeh načrtovanih gospodarskih reform.

3. POGAJANJA IN SPORAZUMI MED VELESILAMA ZA KONČANJE HLADNE VOJNE

Obe sili sta v času hladne vojne preveč obremenili in deformirali svoje gospodarstvo, vendar pobudo za stabilizacijo odnosov med velesilama je prevzela sovjetska stran, z Mihailom Gorbačovem na čelu. Gorbačov se je z ameriškim predsednikom Reaganom prvič sestal že novembra 1985 v Ženevi. Ta je sprva zavračal sporazum, a Gorbačov je vztrajal še naprej in si trdno prizadeval za umiritev hladne vojne. Vztrajne pobude so sčasoma obrodile sadove in ZDA so popustile. Zgodovinski dogovor med ZDA in Sovjetsko zvezo je bil sklenjen decembra 1987 v Washingtonu. Voditelja obeh velesil, Gorbačov in Reagan, sta podpisala sporazum INF (Intermediate Nuclear Forces). Sporazum je določal postopno odstranitev in uničenje jedrskih raket srednjega dosega v Evropi. Te bi lahko kadarkoli dosegle vsa evropska mesta in države ter jih zravnale z zemljo. Sporazum INF je bil prvi sovjetsko-ameriški sporazum, s katerim sta se velesili zavezali k postopnemu uničevanju obstoječega jedrskega orožja – in ne le k omejevanju njene proizvodnje. Gorbačov je s svojimi prizadevanji za reformiranje socializma v Sovjetski zvezi in za zaustavitev hladne vojne nehote pospešil enega najradikalnejših prelomov v 20. stoletju.

Uradna razglasitev konca hladne vojne se je zgodila decembra 1989. Na sovjetski bojni ladji Maksim Gorki sta se pred malteško obalo sestala Mihail Gorbačov in ameriški predsednik George H. W. Bush (ki je nasledil Ronalda Regana) in opravila razglasitev. Temu je leta 1991 sledila formalna razpustitev Varšavskega pakta.

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

SEMINARSKA NALOGA

PISNA UČNA PRIPRAVA:

Kako je arabsko-izraelski spor zapletel razmere na Bližnjem vzhodu

IME IN PRIIMEK: Nika Plohl

DATUM: 14. 12. 2023

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Srednja šola	
Razred:	4. letnik	
Datum:	14. 12. 2023	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema – širša tema iz učnega načrta	Sodelovanje in konflikti v 20. stoletju.	
Učna enota – naslov učne ure:	Kako je arabsko-izraelski spor zapletel razmere na Bližnjem vzhodu.	
Učne oblike:	- Frontalna učna oblika, - individualna učna oblika, - parna učna oblika.	
Učne metode:	- Metoda razlage, - metoda razgovora, - metoda slikovne demonstracije, - metoda dela s pisnimi viri, - metoda dela z gibljivimi slikami.	
Učne tehnike:		
Cilji iz učnega načrta:	Učenci: • “raziščejo in primerjajo različne konflikte, ki jih je povzročila hladna vojna; • /.../ • raziščejo različne cilje in oblike terorizma ter poglede nanj; • ključne dogodke, pojave in procese umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor;” (Učni načrt Zgodovina – gimnazija, 2008, str. 38).	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	Ob koncu učne ure učenec zna: - naštet in pojasniti potek vseh izraelsko-arabskih vojn; - analizirati vzroke za še vedno nerešeno palestinsko vprašanje; - pojasniti pojma sionistično gibanje in nakba; - kritično vrednotiti trenutno dogajanje na Bližnjem vzhodu.
	Funkcionalni učni cilji	Ob koncu učne ure učenec zna: - na zemljevidu pokazati območja Gaze, Zahodnega brega in Golanskega višavja; - s pomočjo zemljevida razložiti potek izraelskega osvajanja ozemelj;

		- <i>samostojno analizirati zgodovinski vir.</i>
	Vzgojni (odnosni) učni cilji	<i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i> - <i>pokazati ustrezen odnos do sodobne zgodovine;</i> - <i>obsoditi zločine proti človeštvu in kršenje človekovih pravic;</i> - <i>pokazati vrednoto kot je kritičnost.</i>
Učne etape:	- Uvajanje - Obravnavanje nove učne snovi - Preverjanje	
Vsebinski poudarki:	1. Leta 1948 je bila v Palestini ustanovljena judovska država Izrael. 2. Sueška kriza je izrisala hladnovojna zavezništva na Bližnjem vzhodu. 3. Šestdnevna vojna je zarisala nov geopolitični zemljevid Bližnjega vzhoda. 4. Po jomkipurski vojni so se začela mirovna pogajanja. 5. Palestinsko vprašanje ostaja nerešeno.	
Učna sredstva:	Učila:	- Učbenik (Antoličič idr., 2021, str. 117–124), - preverjalni list, - PowerPoint predstavitev (z zapisom učne snovi).
	Učni pripomočki:	- LCD projektor, - računalnik, - projekcijsko platno, - tabla.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	Geografija (lokacija držav, umestitev dogajanja na zemljevid).	
Novi pojmi s pojasnilom:	- sionizem (politično gibanje za ustanovitev in ohranitev nacionalne judovske države na ozemlju Palestine); - nakba (palestinska katastrofa); - resolucija (javna izjava o pomembnem vprašanju, položaju, sprejeta na sestanku, zborovanju); - embargo (prepoved ali omejitev trgovine s kako državo, trgovinska zapora); - eksodus (množična izselitev, odhod prebivalcev); - jom kipur (največji judovski praznik); - intifada (upor arabskega prebivalstva proti izraelski zasedbi).	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<i>Učni načrt. Program gimnazija. Zgodovina.</i> Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2008. https://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (Dostop: 9. december 2023).
	Učna priprava	Režek, M., Antoličič, G., Frantar, Š., Popovič Lozar,

	G. (2021). dZgodovina 4: Sodobnost. Digitalni učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga. Böing, G. (ur.) (1981). Svetovna zgodovina: Ljubljana: Cankarjeva založba. Šehić, D. (2006). Atlas svetovne zgodovine. Ljubljana: Dnevnik. Pucer, M. (ur.) (2009). Velika ilustrirana enciklopedija zgodovina. Ljubljana: Mladinska knjiga.
Slikovno, avdiovizualno in/ali dodatno pisno gradivo na PowerPointu	Stran 2: RTV Slo. Izraelske sile obkolile mesto Gaza. URL: https://365.rtvlo.si/arhiv/odmevi/174998272 (Dostop: 9. 12. 2023). Stran 4: Blank map of Middle East. URL: https://infographic.tv/map-blank-map-of-the-middle-east/ (Dostop: 9. 12. 2023). Stran 5: Map of Middle East countries. URL: https://map.comersis.com/carte-Vector-map-of-Miiddle-East-countries-with-names--cm3o5906903.html (Dostop: 9. 12. 2023). Stran 6: Arthur Balfour. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Arthur_Balfour (Dostop: 9. 12. 2023). Stran 7: Balfour declaration. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Balfour_Declaration (Dostop 9. 12. 2023). Stran 8: Režek, M., Antoličič, G., Frantar, Š., Popovič Lozar, G. (2021). dZgodovina 4: Sodobnost. Digitalni učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga. Stran 10: Režek, M., Antoličič, G., Frantar, Š., Popovič Lozar, G. (2021). dZgodovina 4: Sodobnost. Digitalni učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga. Stran 11: Režek, M., Antoličič, G., Frantar, Š., Popovič Lozar, G. (2021). dZgodovina 4: Sodobnost. Digitalni učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga. Stran 12: Režek, M., Antoličič, G., Frantar, Š., Popovič Lozar, G. (2021). dZgodovina 4: Sodobnost. Digitalni učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga. Stran 13: Režek, M., Antoličič, G., Frantar, Š., Popovič Lozar, G. (2021). dZgodovina 4: Sodobnost. Digitalni učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga.

		Stran 14: Režek, M., Antoličič, G., Frantar, Š., Popovič Lozar, G. (2021). dZgodovina 4: Sodobnost. Digitalni učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga. Stran 15: Israel-Gaza conflicts. URL: https://hub.jhu.edu/2023/10/20/humanitarian-health-effects-of-israel-hamas-war/ (Dostop: 9. 12. 2023).
	Slikovno in/ali dodatno pisno gradivo na ponavljalnih listih	Blank map of Israel. URL: https://israelmap360.com/israel-blank-map (Dostop 9. 12. 2023).

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
4 min	<i>Dober dan. Danes se bomo pogovarjali o eni temi, za katero sem prepričana, da je večina izmed vas že slišala oz. jo tudi dobro pozna, saj je še vedno zelo aktualna. Če vsaj malo spremljate novice in trenutno dogajanje po svetu, ste verjetno slišali za vojno v Gazi. Kdo izmed vas je že slišal kakšne novice o tem oz. kaj točno ste o tem slišali?</i>	Učenci odgovorijo: <i>Izrael je kot odgovor napadu Hamasa napadel območje Gaze, trenutno potekajo srditi spopadi med Izraelom in Hamasom, v Gazi pa poteka velika humanitarna kriza, Palestinci živijo v nenehnih spopadih, ogromno število žrtev, pomanjkanje vode, hrane, napadajo tudi bolnišnice ...</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Stran 1.
	<i>Sedaj si bomo pogledali novico o tem dogodku, ki je bila predvajana na poročilih naše RTV. Dobro opazujte.</i> Predvajam prvo minuto videoposnetka.	Učenci si ogledajo videoposnetek.	Frontalna učna oblika. Metoda dela z gibljevimi	Stran 2.

	<i>O čem govori videoposnetek? Na kakšen način so poročali o novici? Kakšna je vaša reakcija na takšne novice?</i>	Učenci odgovorijo: o vojni v Gazi in njenemu obkoljevanju. Reakcije učencev pa so odvisne od posameznika.	slikami.	
	Ko končamo z razgovorom, napovem naslov učne ure in učence seznanim z vsebinskimi poudarki in potekom učne ure. <i>Naslov današnje učne ure je »Kako je arabsko-izraelski spor zapletel razmere na Bližnjem vzhodu.«</i> <i>Obravnavali bomo:</i> <i>1. Leta 1948 je bila v Palestini ustanovljena judovska država Izrael</i> <i>2. Sueška kriza je izrisala hladnovojna zavezništva na Bližnjem vzhodu</i> <i>3. Šestdnevna vojna je zarisala nov geopolitični zemljevid Bližnjega vzhoda</i> <i>4. Po jomkipurski vojni so se začela mirovna pogajanja</i> <i>5. Palestinsko vprašanje ostaja nerešeno.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Stran 3.
	<i>V tej učni uri se boste naučili:</i> <i>- naštetiti in pojasniti potek vseh izraelsko-arabskih vojn;</i> <i>- analizirati vzroke za še vedno nerešeno palestinsko vprašanje;</i> <i>- pojasniti pojma sionistično gibanje in nakba;</i> <i>- kritično vrednotiti trenutno dogajanje na Bližnjem vzhodu.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Stran 3.

**GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE
ALI SPROTNO PREVERJANJE**

1. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Leta 1948 je bila v Palestini ustanovljena judovska država Izrael (8 min)	<i>Za začetek bomo pogledali, kje se območja, o katerih se bomo danes pogovarjali, sploh nahajajo. Na drsnici lahko vidite zemljevid. Ali mi znate naštet države oz. območja?</i> Pokažem na obravnavane države oz. območja s prstom, nato jih skupaj poimenujemo.	Učenci odgovorijo: da/ne oz. naštejejo: Izrael, Zahodni breg, Gaza, Golansko višavje, Jordanija, Egipt, Sirija, Libanon.	Frontalna učna oblika. Metoda dela s slikovnimi viri.	Stran 4 in 5.
	<i>Ali poznate pojem sionizem?</i> <i>Zamisel o oblikovanju judovske države je obstajala že kar nekaj časa, konec 19. stoletja pa si je sionistično gibanje za svoj cilj postavilo ustanovitev judovske države na ozemlju Palestine. Vodenje takratnega sionističnega gibanja je prevzel Theodor Herzl – avstroogrski novinar, pisatelj in politični aktivist.</i> <i>Pred prvo svetovno vojno je bila Palestina sicer del Osmanske države, ki je po vojni razpadla, tako da je Društvo narodov podelilo mandat za vodenje Palestine Veliki Britaniji. Že med prvo svetovno vojno (leta 1917) je bila sprejeta Balfourjeva deklaracija. Mogoče veste, o čem je govorila?</i> <i>Zagotovila je podporo Judom pri oblikovanju judovske države na območju Palestine. V zameno za to je</i>	Učenci odgovorijo: <i>sionizem je gibanje Judov za samostojno državo Izrael na območju Palestine.</i> Učenci odgovorijo: <i>VB je zagotovila podporo Judom pri oblikovanju</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda razgovora.	Stran 6 in 7.

<i>Velika Britanija zahtevala podporo vplivne judovske skupnosti – da bi torej podpirali njihove interese. Takrat je v Palestini prevladovalo arabsko prebivalstvo. Med obema vojnama se je sicer močno povečalo tudi priseljevanje judovskega prebivalstva na območje Palestine, kar pa je med arabskim prebivalstvom sprožilo odpor, zato so Britanci to priseljevanje v tridesetih letih omejili.</i>	<i>države.</i>		
<i>Po koncu druge svetovne vojne se je priseljevanje judovskega prebivalstva v Palestino zopet močno povečalo. Leta 1947 je OZN sprejela načrt, ki bi Palestino razdelil na judovski in arabski del, Jeruzalem pa bi ostal pod mednarodnim nadzorom. Že takrat so naredili veliko napako s tem, ko so judovski državi namenili več kot polovico ozemlja Palestine, čeprav je bilo judovskega prebivalstva v primerjavi z arabskim veliko manj. Maja 1948 je bila država Izrael tudi uradno ustanovljena, takoj po tem pa je izbruhnila vojna med Izraelom na eni strani ter Egiptom, Sirijo, Libanonom, Jordanijo in Irakom na drugi strani.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Stran 8.
<i>Prva arabsko-izraelska vojna je terjala veliko število žrtev, arabske države pa so bile v vojni poražene. Judje pa ne samo, da so premagali arabske države, ampak so celo zasedli ozemlja, ki jim niso bila dodeljena z resolucijo OZN, ampak so pripadala palestinski državi.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Stran 8.
<i>Ali poznate pojem »nakba«? Ste mogoče v zadnjem času slišali za to?</i> <i>Nakba torej pomeni palestinsko katastrofo - eksodus palestinskega</i>	Učenci odgovorijo: s pojmom nakba označujemo ustanovitev Izraela in eksodus Palestincev.	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	stran 8.

<i>prebivalstva iz svojih domov leta 1948, saj je bilo med prvo izraelsko-arabsko vojno z domov pregnanih več kot 700.000 Palestincev, kar je seveda ogromna številka. Izraelska vojska je z domov pregnala Palestince, uničila njihove vasi, s tem pa ustvarila ogromno število palestinskih beguncev.</i>		Metoda razlage.	
<i>Leta 1949 je bilo sklenjeno premirje, Izrael pa je bil sprejet v OZN. Kar pa je bilo sporno že v tem trenutku, pa je bilo to, da je obveljalo takšno stanje, kot je bilo doseženo po prvi arabsko-izraelski vojni – Izrael je torej lahko obdržal ozemlja, ki si jih je ilegalno prisvojil v času vojne. Ozemlje na zahodnem bregu reke Jordan je pripadlo Jordaniji, območje Gaze pa Egiptu, palestinsko prebivalstvo pa je s tem ostalo brez svoje države.</i> Območja pokažem na zemljevidu.	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage. Metoda slikovne demonstracije.	Stran 9 in 10.
<i>Prva arabsko-izraelska vojna je sprožila velik problem, ki še danes ni rešen – imenujemo ga palestinsko vprašanje. Palestinci še do danes niso dobili svoje države, število beguncev narašča, trenutna vojna pa je stanje seveda še močno poslabšala.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	
<i>Sedaj pa odprite učbenike na str. 118. Prebrali bomo besedilo iz vira 1 in vira 2. Za tiste, ki nimate učbenika, pa imamo besedilo tudi na PowerPointu.</i> Najprej prostovoljec (ali tisti, ki je določen) prebere vir 1, drug prostovoljec pa vir 2. <i>Kakšen pogled ima na ustanovitev Izraela izraelski zgodovinar na podlagi vira 1? Kakšen pogled pa ima na to palestinski zgodovinar?</i>	Učenci odprejo učbenik in preberejo besedilo. Učenci odgovorijo: <i>da je ustanovitev domovine za Jude</i>	Frontalna učna oblika. Metoda dela s pisnimi viri.	Stran 11, učbenik str. 118.

		<i>pravična, saj so po letih preganjanja in sovraštva končno dobili svojo državo, kjer so lahko varni. Palestinski zgodovinar pa meni, da se je ustanovitev Izraela zgodila na račun Palestincev, ki so s tem postali marginalizirani, zanikana pa jim je bila njihova nacionalnost.</i>		
	<i>Ponovimo – za kaj se je zavzemalo sionistično gibanje in kaj pomeni nakba?</i>	Učenci odgovorijo: <i>sionistično gibanje se je zavzemalo za ustanovitev nacionalne judovske države na ozemlju Palestine. Nakba pomeni palestinsko katastrofo.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	
	<i>Ali vam je uspelo napisati glavne poudarke učne vsebine v zvezke?</i>	Učenci odgovorijo.	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	

2. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Sueška kriza je izrisala hladnovojna zavezništva na Bližnjem vzhodu (6 min)	<i>Leta 1952 je bil v Egiptu z vojaškim udarom odstavljen probritanski kralj Faruk. S tem je vpliv Velike Britanije v Egiptu oslabil, Britanci pa so se zbalj, da bodo izgubili svoje privilegije v Sueškem prekopu, ki je bila strateško in gospodarsko zelo pomembna točka, saj je omogočala hiter pretok nafte iz Arabskega</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Stran 12.

<i>polotoka do Evrope. Leta 1954 je postal premier Gamal Abdel Naser, ki ga najverjetneje poznate kot enega izmed pobudnikov gibanja neuvrščenih. Vodil je izrazito protikolonialno politiko, prizadeval pa si je tudi za arabsko enotnost.</i>			
<i>Ali ste že slišali za sueško krizo? Kaj se je takrat zgodilo?</i> <i>Naser je torej nacionaliziral britansko-francosko podjetje, ki je upravljalo s Sueškim prekopom. Velika Britanija in Francija pa sta se tajno dogovorili, da bosta vojaško posredovali v Egiptu in odstavili Naserja, v svoje načrte pa sta vključili še Izrael, ki je želel območje svoje države razširiti še na Sinajski polotok, ki je bil v lasti Egipta. To se je zgodilo leta 1956, ko se je dogajala še ena pomembna stvar, ki je oči javnosti sprva odvrnila od sueške krize. Se mogoče spomnite, kaj se je še dogajalo leta 1956?</i> <i>Leta 1956 je Izrael napadel Egipt in zasedel Sinaj vse do Sueza, prav tako pa sta tja svojo vojsko poslali še Velika Britanija in Francija, sicer pod pretvezo, da posredujeta med Egiptom in Izraelom. Na udeleženske sta pritisnili tako ZDA kot tudi Sovjetska zveza. ZDA namreč o namenih Francije, Velike Britanije in Izraela niso bile obveščene. OZN je na Sinaj poslala mirovne enote, ki so več kot deset let ohranjale premirje med Izraelom in Egiptom. Med državami, ki so na Sinaj poslale svoje vojake, je bila tudi Jugoslavija.</i>	Učenci odgovorijo: <i>Naser je nacionaliziral podjetje, ki je upravljalo Sueški prekop, zato sta Velika Britanija in Francija vojaško posredovali.</i> Učenci odgovorijo: <i>madžarska vstaja.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda razgovora. Metoda razlage.	stran 12.

	<i>Kakšne posledice je prinesel ta napad?</i> <i>Območje Bližnjega vzhoda je postalo še eno od žarišč hladne vojne, na stran Izraela so stopile ZDA, na stran arabskih držav, predvsem Egipta, Sirije in Iraka pa je stopila Sovjetska zveza.</i> <i>Ker je imel Bližnji vzhod bogata nahajališča nafte, so se ZDA prav tako trudile, da bi se približale tem državam. Če se sedaj spomnite Eisenhowerjeve doktrine iz leta 1957 – tudi arabskim državam je bila obljubljena pomoč (finančna in vojaška), če bi jih ogrožal komunizem. ZDA so seveda želele območja z ogromnimi količinami nafte na svoji strani.</i>	Učenci odgovorijo: <i>Velika Britanija in Franciji sta izgubili nadzor nad Bližnjim vzhodom.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora. Metoda razlage.	Stran 12.
	<i>Ponovimo – kaj je bil vzrok za sueško krizo in kakšne posledice je prinesel?</i>	Učenci odgovorijo: <i>vzrok za sueško krizo je bila Naserjeva nacionalizacija podjetja, ki je upravljalo s Sueškim prekopom. S tem sta VB in Francija izgubili vpliv na Bližnjem vzhodu, pokazal pa se je velik vpliv ZDA in SZ v svetu.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	

3. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Šestdnevna vojna je zarisala nov geopolitični zemljevid	<i>Leta 1967 se je začela nova, že tretja arabsko-izraelska vojna, ki jo imenujemo tudi šestdnevna vojna. Že pred začetkom so se na mejah med Izraelom in arabskimi sosedami</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika.	Stran 13.

Bližnjega vzhoda (5 min)	<i>vrstili različni incidenti, kar pa je nato vodilo tudi v vojno. Izrael je imel zelo dobro oboroženo in izurjeno vojsko, na drugi strani pa so stale Egipt, Sirija in Jordanija, ki so imele številčnejšo vojsko. Prvi je napadel Izrael, ki je bombardiral egiptovska, jordanska in sirska letališča, pri tem pa uničil večino arabskih letal. Izrael je zasedel zahodni breg reke Jordan, ki je do takrat bil del Jordanije, Gazo in Sinaj, ki sta pred tem spadala pod Egipt ter Golansko višavje oz. planoto v Libanonu.</i> Vsa območja zopet pokažem na zemljevidu. <i>Kasneje je Izrael sicer privolil v umik s Sinaja, medtem ko so Golansko višavje, Gaza, Zahodni breg in vzhodni Jeruzalem še dandanes pod njegovo okupacijo.</i> <i>Kakšen pomen pa ima Jeruzalem v vseh teh vojnah?</i>		Metoda razlage.	
		Učenci odgovorijo: <i>Izrael je sveto mesto kristjanov, muslimanov in judov.</i>	Metoda slikovne demonstracije.	
	<i>Ne samo, da je šestdnevna vojna korenito spremenila geopolitični zemljevid Bližnjega vzhoda, izraelska okupacije je spet sprožila nov val palestinskih beguncev. Hkrati je Izrael pričel z nezakonito gradnjo judovskih naselij na zasedenih ozemljih, kar počne še danes.</i> <i>Kot zanimivost lahko dodam še to, da je ob šestdnevni vojni Jugoslavija prekinila diplomatske odnose z Izraelom, ki jih ni nikoli več obnovila.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika.	Stran 13.
	<i>Ponovimo – kdo je zmagal v šestdnevni vojni in katera območja je zasedel?</i>	Učenci odgovorijo: <i>zmagal je Izrael, ki je zasedel</i>	Frontalna učna oblika. Metoda	

		<i>Zahodni breg, Gazo, Sinaj in Golansko višavje.</i>	razgovora.	
--	--	---	------------	--

4. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Po jomkipurski vojni so se začela mirovna pogajanja (6 min)	<i>Ali mogoče kdo ve, kaj pomeni jom kipur – zakaj torej jomkipurska vojna?</i>	Učenci odgovorijo: <i>ker se je napad začel na največji judovski praznik jom kipur ali dan sprave.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Stran 14.
	<i>Četrta vojna ali jomkipurska vojna se je začela oktobra 1973 na največji judovski praznik jom kipur, ko sta Egipt in Sirija napadla Izrael. Izrael je sprva doživel nekaj porazov, nato pa začel zavzemati nova območja. V spor so se vmešale ZDA, ki so Izrael prisilile k ustavitvi ognja. Zakaj?</i> <i>Arabske države so zelo hitro posegle po svojem najmočnejšem orožju – nafti. Izvoznice nafte so močno dvignile njeno ceno in uvedle prepoved prodaje tistim državam, ki so podpirale Izrael vse dokler se ta ne bi umaknil z zasedenih ozemelj, Palestincem pa priznal pravico do samoodločbe. To je seveda sprožilo velik dvig cen nafte po svetu, s tem pa je bilo prizadeto tudi ameriško gospodarstvo, ki v tistem času še ni temeljilo na svoji nafti – to pa imenujemo prva naftna kriza.</i>	Učenci odgovorijo: <i>ker je to sprožilo prvo naftno krizo.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora. Metoda razlage.	Stran 14.
	<i>Arabske države so embargo po nekaj mesecih že umaknile, čeprav se izraelska vojska ni umaknila, Palestinci pa še vedno niso dobili pravice do samoodločbe – zakaj?</i>	Učenci odgovorijo: <i>ker so imele zmanjšano količino dobička, hkrati pa so se arabski monarhi</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Stran 14.

	<i>bali okrepitve vpliva Sovjetske zveze in socializma.</i>		
<i>Leta 1979 sta egiptovski predsednik Anvar Sadat in izraelski premier Menahem Begin podpisala mirovni sporazum – ker sta se prvič sestala pod pokroviteljstvom ameriškega predsednika Jimmyja Carterja v Camp Davidu, ta sporazum imenujemo mirovni sporazum iz Camp Davida. Egipt je s tem priznal Izrael, Izrael pa se je v zameno umaknil s Sinaja. Arabske države so ta sporazum razumele kot izdajo, zato so z Egiptom prekinile diplomatske odnose.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Stran 14.
<i>Sedaj boste spet odprli vaše učbenike na strani 123. Prebrali bomo vir 8.</i> Prostovoljec prebere besedilo. <i>Na čigavi strani je bila na podlagi tega besedila torej Jugoslavija? Kako besedilo opisuje odnos Izraela do palestinskega vprašanja?</i>	Učenci odgovorijo: na strani Palestincev. Besedilo opisuje, da je Izraelu nerešeno palestinsko vprašanje odgovarjalo, saj je s tem ohranjal svoj položaj in agresijo, aneksijo ter naseljevanje okupiranih ozemelj. Rešitve so želeli vsiliti s silo, ne s pogajanjem.	Frontalna učna oblika. Metoda dela s pisnimi viri.	Učbenik str. 123.
<i>Ponovimo – kaj je bilo glavno orožje, po katerem so posegle arabske države in kakšne posledice je imelo to za svet?</i>	Učenci odgovorijo: države so posegle po nafti, kar je povzročilo velik dvig cen nafte po svetu.	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	

5. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Palestinsko vprašanje ostaja nerešeno (8 min)	<i>Palestinci so bili zaradi vojn, izгона iz svojih ozemelj, vojnih žrtev in množičnega kratenja pravic v skoraj brezizhodnem položaju. Leta 1964 so ustanovili Palestinsko osvobodilno organizacijo (PLO), ki je zahtevala palestinsko državo na ozemlju nekdanje britanske Palestine. To organizacijo je sestavljalo več palestinskih organizacij – najmočnejša je bila Fatah, ki jo je ustanovil Jaser Arafat. Ste že slišali zanj?</i> <i>Gverilska vojna proti Izraelu je bila neučinkovita, zato so se nekatere palestinske organizacije začele posluževati terorizma. Mogoče poznate dogodek, ki se je zgodil na olimpijskih igrah leta 1972 v Münchnu?</i> <i>Na OI je palestinska organizacija Črni september zajela 9 izraelskih športnikov za talce, dva pa ubila. V zameno za izpustitev talcev so zahtevali izpustitev Palestincev iz izraelskih zaporov. Med spopadi s policijo pa so vse talce tudi pobili.</i>	Učenci poslušajo. Učenci odgovorijo: DA/NE. Učenci odgovorijo: skupina Črni september je zajela izraelske talce. Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage. Metoda razgovora. Metoda razlage.	Stran 15.
	<i>Kot sem že omenila, je Izrael na zasedenih ozemljih vzpostavil vojaško upravo, Palestincem pa so bile kršene človekove pravice. Izraelske oblasti so zaprle na tisoče domnevno sumljivih Palestincev, ali pa so jih pregnale v Libanon in Jordanijo, hkrati pa so jim nezakonito odvzemale zemljo in gradile judovska naselja, kar pa kot veste, se še vedno dogaja tudi danes.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	

Leta 1987 je na zasedenih ozemljih izbruhnila palestinska vstaja, ki jo imenujemo prva intifada. S tem so Palestinci želeli opozoriti svetovno javnost na svoj težek položaj. Sledila so mirovna pogajanja, ki so se končala s sporazumom iz Osla, ki sta ga podpisala izraelski premier ter voditelj PLO Arafat, s te pa je Izrael priznal PLO kot legitimno predstavnico Palestincev, PLO pa je v zameno priznala Izrael. Ker je PLO v pogajanjih pristala na veliko kompromisov, je to sprožilo nezadovoljstvo med Palestinci. Ti so se zato kmalu razdelili na zagovornike zmernejše politike PLO in Fataha ter na privrženice Hamasa, ki ne priznava Izraela in zahteva ustanovitev islamske države na ozemlju celotne Palestine. Za Hamas pa ste tudi v zadnjem času verjetno že večkrat slišali, kajne?	Učenci poslušajo. Učenci odgovorijo: <i>da/ne</i> oz. <i>to, kar so o tem že slišali</i>.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage. Metoda razgovora.	Stran 15.
Leta 2000 je izbruhnila druga intifada. Hamas je v tem času ohranil prevlado v Gazi, kjer jo ima še danes, Fatah pa na Zahodnem bregu. Izrael pa je še vedno (tako kot danes) nadaljeval z gradnjo judovskih naselij na zasedenih ozemljih. Leta 2005 so se iz Gaze sicer umaknili, spopadi pa so sledili tudi v letih 2008, 2012, 2014, 2021 in nenazadnje 2023. Leta 2007 je Izrael popolnoma blokiral Gazo iz kopnega, morja ter tudi zraka. Iz Gaze je naredil zelo velik »zapor na prostem«. To območje je eno najgostejše naseljenih območij na svetu, saj na 365 km² površine živi več kot dva milijona prebivalcev. Za primerjavo: površina Slovenije znaša 20.273 km². Palestincem je s tem bil preprečen nemoten prehod iz Gaze v Izrael, za prehod pa so največkrat uporabili tistega, ki poteka v Egipt.	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Stran 15.

	Avtentična naloga <i>Sedaj pa bomo izvedli eno krajšo avtentično nalogo. Predstavljajte si, da ste palestinski politik oz. član PLO-ja. Povabili so vas na izredno sejo OZN. Zapišite krajši sestavek, ki bi predstavljal vaše ideje, možnosti in želje za rešitev palestinskega vprašanja. Delate lahko v dvojicah. Na voljo imate tri minute.</i>	Učenci se razdelijo v dvojice in napišejo sestavek.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage. Parna učna oblika.	Stran 16.
	<i>Če ste zaključili, mi lahko liste oddate ali pa si jih shranite nekam, kjer veste, da boste jih imeli naslednjič zraven, da jih bomo pregledali. Tisti, ki pa še niste dokončali, pa lahko dokončate doma, naslednjič pa jih bomo torej prebrali.</i>	Učenci poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	
	<i>Ponovimo – kateri organizaciji sta danes glavni predstavnici palestinskega naroda in kje delujeta?</i>	Učenci odgovorijo: najvidnejši predstavnici sta Hamas, ki deluje v Gazi, in Fatah, ki deluje na Zahodnem bregu.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
8 min	<i>Za konec pa bomo preverili, kaj ste si zapomnili iz današnje učne ure. Razdelila vam bom preverjalne liste, ki jih rešite, če kdo želi, lahko rešuje v dvojicah. Na voljo imate 8 minut. Ker je današnja snov bila zelo obsežna, ne bo dovolj časa, da bi naloge tudi preverili, zato vam bom liste pobrala in bomo rešitve z obrazloženim točkovanjem pogledali naslednjič.</i>	Učenci poslušajo navodila in si razdelijo preverjalne liste.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Preverjalni list.
	Razdelim preverjalne liste in počakam, da jih učenci rešijo.	Učenci rešujejo preverjalne liste.	Individualna /parna učna oblika.	Preverjalni list.

	<i>Tako, vidim, da ste večinoma končali z reševanjem, sedaj bom torej pobrala liste, naslednjič pa bomo preverili odgovore. Lep dan vam želim.</i>	Učenci oddajo liste in poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	
--	--	-----------------------------------	---	--

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	PowerPoint (z zapisom učne snovi)
PRILOGA 2 :	Preverjalni list – prazen
PRILOGA 3 :	Preverjalni list – izpolnjen s pojasnilom točkovanja
PRILOGA 4:	Rešitve avtentične naloge
PRILOGA 5:	Vsebinska priprava učitelja za učno uro

PRILOGA 1: PowerPoint (z zapisom učne snovi)

Stran 1:

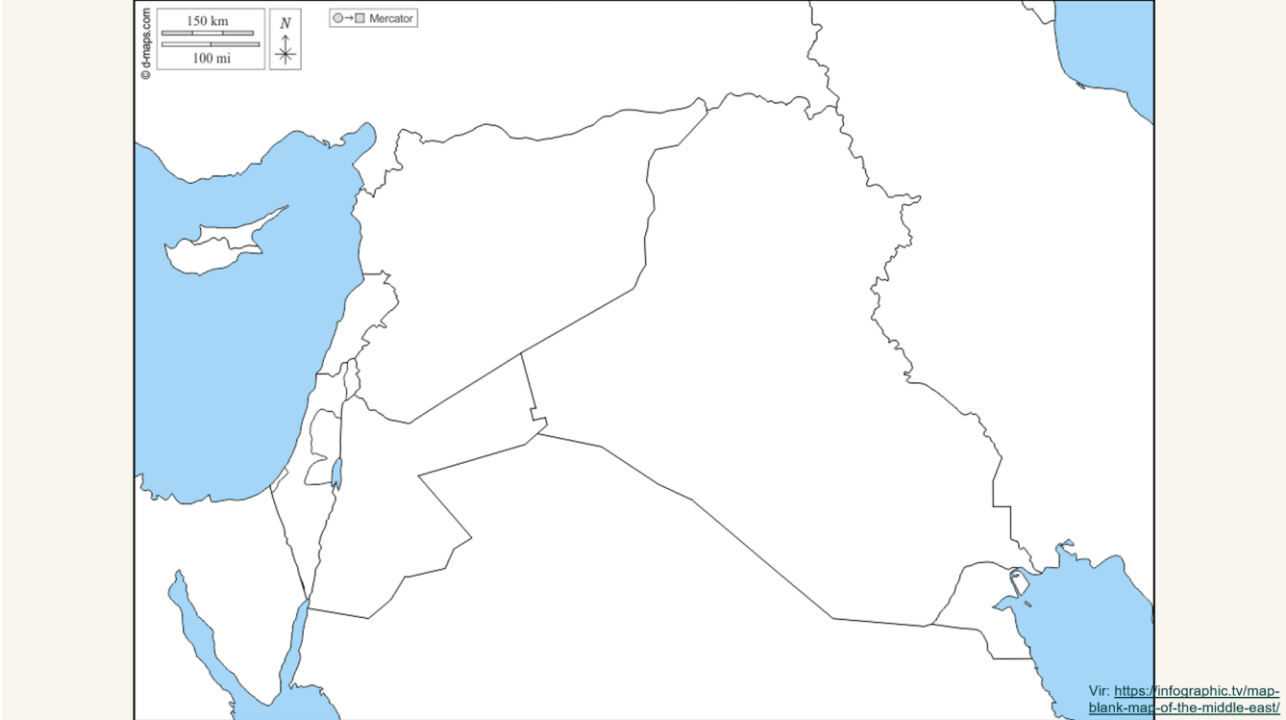
Kaj se trenutno dogaja na Bližnjem vzhodu?

- <https://365.rtvsllo.si/arhiv/odmevi/174998272>

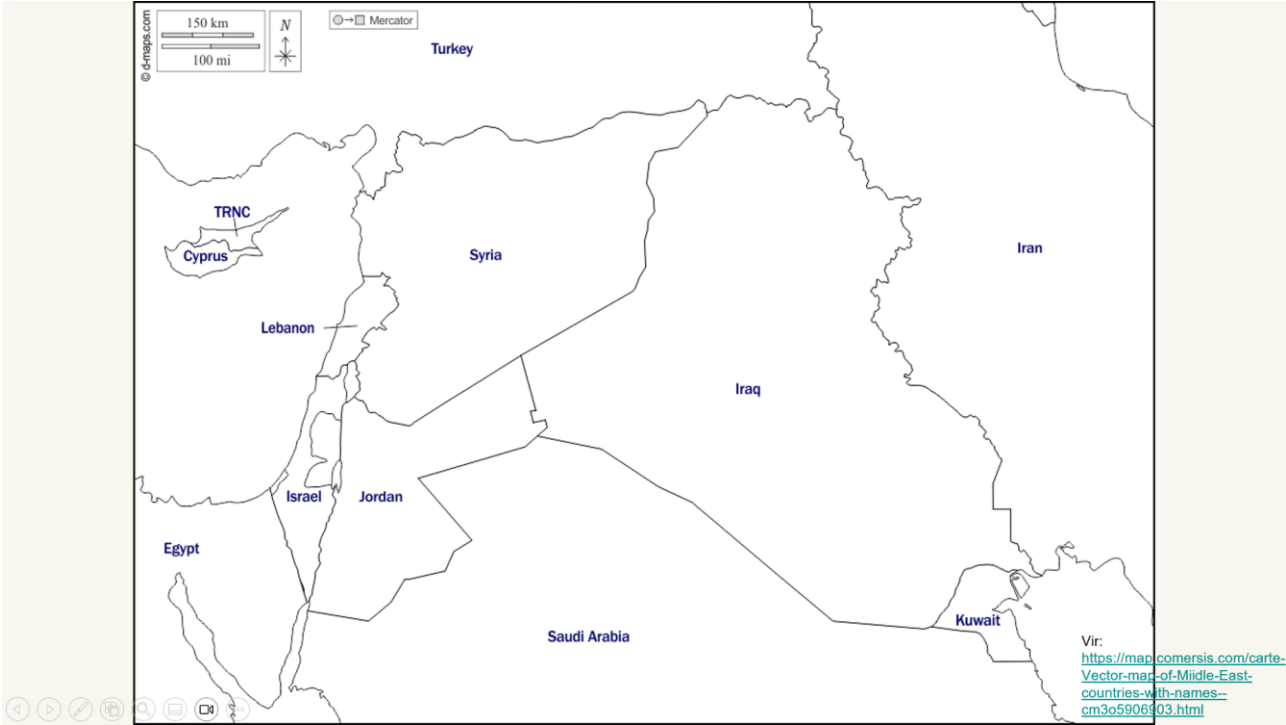
Vsebinski poudarki

1. Leta 1948 je bila v Palestini ustanovljena judovska država Izrael.
2. Sueška kriza je izrisala hladnovojna zavezništva na Bližnjem vzhodu.
3. Šestdnevna vojna je zarisala nov geopolitični zemljevid Bližnjega vzhoda.
4. Po jomkipurski vojni so se začela mirovna pogajanja.
5. Palestinsko vprašanje ostaja nerešeno.

Stran 4:

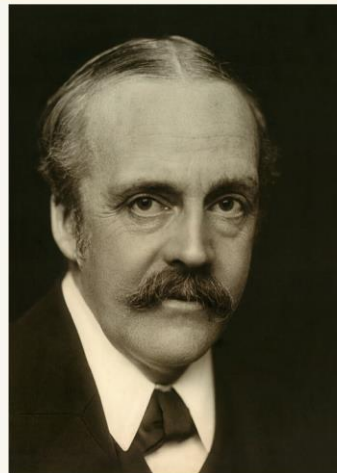
Stran 5:

Stran 6:

Leta 1948 je bila v Palestini ustanovljena judovska država Izrael

- Sionizem,
- Theodor Herzl,
- pred I. sv. vojno Palestina del Osmanske države.
- Po vojni je mandat za vodenje dobila Velika Britanija.
- **1917 Balfourjeva deklaracija.**
- Priseljevanje Judov na območje Palestine med obema vojnoma.

Arthur Balfour

Vir: https://en.wikipedia.org/wiki/Arthur_Balfour

Stran 7:

Foreign Office,
November 2nd, 1917.

Dear Lord Rothschild,

I have much pleasure in conveying to you, on behalf of His Majesty's Government, the following declaration of sympathy with Jewish Zionist aspirations which has been submitted to, and approved by, the Cabinet

"His Majesty's Government view with favour the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people, and will use their best endeavours to facilitate the achievement of this object, it being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine, or the rights and political status enjoyed by Jews in any other country"

I should be grateful if you would bring this declaration to the knowledge of the Zionist Federation.

Balfourjeva deklaracija

"His Majesty's Government view with favour the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people,

Vir: https://en.wikipedia.org/wiki/Balfour_Declaration

Stran 8:

- 1947 OZN sprejela načrt o delitvi Palestine na judovski in arabski del.
- Judovski del je dobil več kot polovico ozemlja.
- **1948 ustanovitev Izraela** → izbruhne **prva izraelsko-arabska vojna**.
- Izrael proti Egiptu, Siriji, Libanonu, Jordaniji, Iraku.
- **Nakba.**

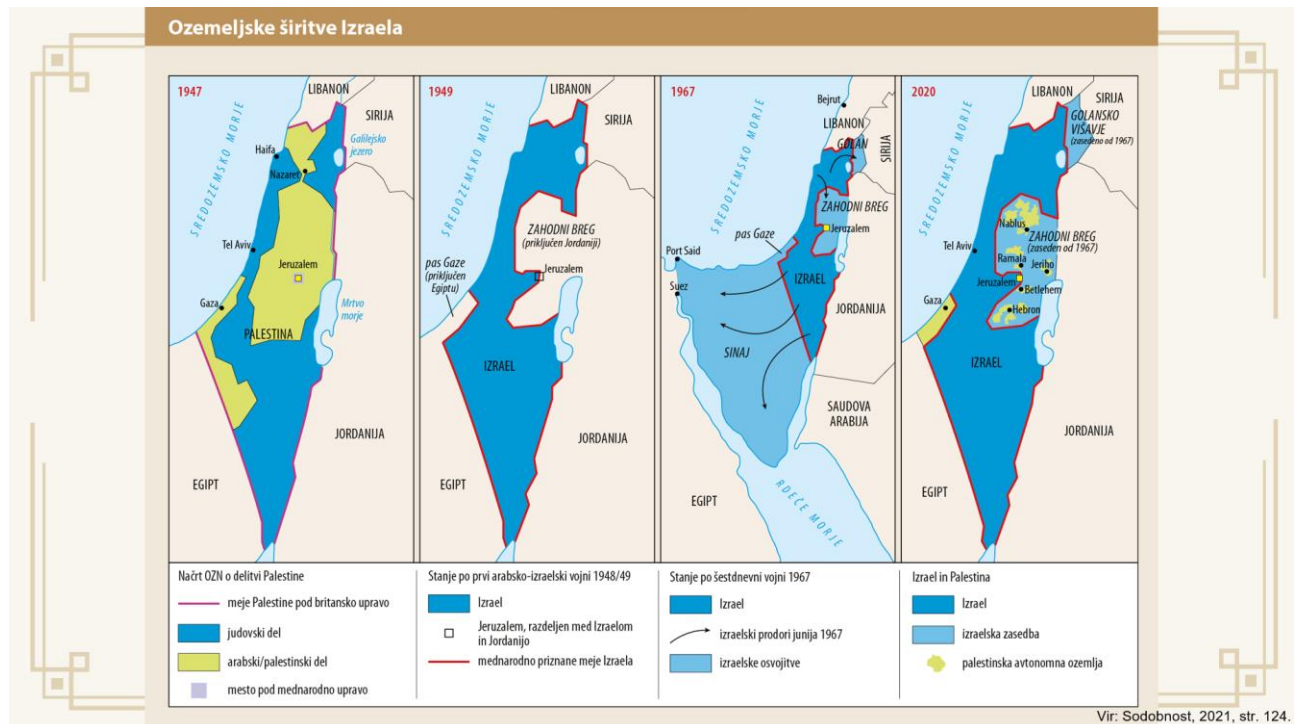
Palestinski begunci zapuščajo svoje domove, 1948

Vir: Sodobnost, 2021, str. 118.

Stran 9:

Stanje po prvi izraelsko-arabski vojni

- **1949 sklenjeno premirje**, Izrael sprejet v OZN.
- Obveljalo stanje, ki je bilo doseženo med vojno → Izrael obdrži nezakonito pridobljena ozemlja.
- Zahodni breg → Jordanija,
- Gaza → Egipt,
- Začetek t.i. **palestinskega vprašanja**.

Pogled izraelskega zgodovinarja na ustanovitev Izraela	Vir 1	Pogled palestinskega zgodovinarja na ustanovitev Izraela	Vir 2
»Skozi stoletja so bili Judje v mnogih deželah, kjer so se naselili, izpostavljeni sovražstvu in nasilju. Kaj bi lahko bilo pravičnejše od ustanovitve domovine za Jude v deželi njihovih korenin, Izraelu – v državi, kjer je judovska nacionalnost priznana, in kjer so lahko njihovi prebivalci končno varni pred preganjanjem?« Dan Cohn-Sherbok: <i>The Palestine-Israeli Conflict, a Beginner's Guide</i>. Oxford: Oneworld, 2002. Prevedla Mateja Režek.		»Ustanovitev izraelske države se je zgodila na račun Palestincev. Avtohtono arabsko prebivalstvo v Palestini je bilo sistematično diskriminirano od Balfourjeve deklaracije leta 1917. Ta je ustvarila Izrael za Jude na račun domačega prebivalstva, ki mu je bila zanikana njegova nacionalnost in je postalo razlašeno, marginalizirano ljudstvo.« Dawoud El-Alami: <i>The Palestine-Israeli Conflict, a Beginner's Guide</i>. Oxford: Oneworld, 2002. Prevedla Mateja Režek.	

Vir: Sodobnost, 2021, str. 118.

Stran 12:

Sueška kriza je izrisala hladnovojna zavezništva na Bližnjem vzhodu

- 1952 v Egiptu odstranjen probritanski kralj Faruk → 1954 postane premier Gamal Abdel **Naser**.
- **Nacionalizacija podjetja**, ki je upravljalo s sueškim prekopom.
- Dogovor Velike Britanije, Francije in Izraela o vojaškem posredovanju.
- **1956 Izrael napade Egipt** in zasede Sinaj vse do Sueza, posredujeta še VB in Francija
- Pritisk ZDA in SZ.
- OZN pošlje mirovne enote.
- Posledice?

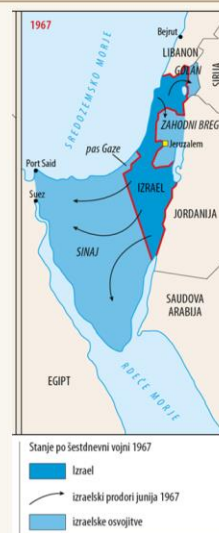
Goreči rezervoarji nafte ob Sueškem prekopu.

Vir: Sodobnost, 2021, str. 119.

Stran 13:

Šestdnevna vojna je zarisala nov geopolitični zemljevid Bližnjega vzhoda.

- **1967** začetek tretje izraelsko-arabske vojne (**šestdnevna vojna**).
- Izrael zasede Zahodni breg, Gazo, Sinaj in Golansko višavje.
- Nov val palestinskih beguncev.

Vir: Sodobnost, 2021, str. 124.

Po jomkipurski vojni so se začela mirovna pogajanja.

- Začetek oktobra **1973** na največji judovski praznik **jom kipur**.
- Egipt in Sirija sta napadla Izrael.
- Dvig cen nafte in embargo podpornicam Izraela → ZDA so pritiskale na Izrael za zaustavitev spopadov.
- **Prva naftna kriza.**
- Leta 1979 sta egiptovski predsednik Anvar Sadat in izraelski premier Menahem Begin podpisala **mirovni sporazum iz Camp Davida**.

Anvar Sadat (levo), Jimmy Carter (sredina), Menahem Begin (desno).

Vir: Sodobnost, 2021, str. 121.

Palestinsko vprašanje ostaja nerešeno.

- 1964 so Palestinci ustanovili **Palestinsko osvobodilno organizacijo (PLO)**.
- Fatah → Jaser Arafat.
- Dogodek na Ol v Münchnu 1972.
- Izraelci so na palestinskih ozemljih nezakonito gradili naselja, preganjali in zapirali Palestince ...
- **1987 prva intifada** → sporazum iz Osla.
- Zmernejša politika **Fataha** in ostrejša politika **Hamasa**.
- **2000 druga intifada**.
- Spopadi 2008, 2012, 2014, 2021, 2023.
- Od leta 2007 Izrael popolnoma blokira Gazo.

Vojna v Gazi leta 2023.

Vir:
<https://hub.jhu.edu/2023/10/20/humanitarian-health-effects-of-israel-hamas-war/>.

Avtentična naloga

- Predstavljajte si, da ste palestinski politik oz. član PLO-ja. Povabili so vas na izredno sejo OZN. Zapišite krajši sestavek, ki bi predstavljal vaše ideje, možnosti in želje za rešitev palestinskega vprašanja.
- Delate lahko v dvojicah.
- Na voljo imate tri minute.

PRILOGA 2:

PREVERJALNI LIST: **Kako je arabsko-izraelski spor zapletel razmere na Bližnjem vzhodu**

1. Odgovori na vprašanja. 3T/

a) Del katere države je bila Palestina pred prvo svetovno vojno?

b) Katera država je dobila mandat za vodenje Palestine po vojni?

c) Kaj je bil glavni cilj sionističnega gibanja v 19. in 20. stoletju?

2. Pojasni pojem nakba (kaj, kdaj, zakaj). 1,5T/

3. Poveži območje s tisto državo, ki ga je nadzorovala po prvi arabsko-izraelski vojni. 1,5T/

Gaza	Izrael
Golansko višavje	Jordanija
Zahodni breg	Sirija
	Egipt

4. Označi, če je trditev pravilna ali napačna. Napačne trditve tudi popravi, tako da obkrožiš napačen del trditve in zraven napišeš pravilni odgovor. 2T/

a) Leta 1954 je v Egiptu postal premier Naser, ki se je močno zbližal z Veliko Britanijo. DA/NE

b) Velika Britanija, Francija in Nemčija so se dogovorile, da bodo vojaško posredovale v Egiptu. DA/NE

c) Leta 1956 je Izrael napadel Egipt in zasedel Sinaj vse do Sueza. DA/NE

d) OZN je po sueški krizi na Sinaj poslala mirovne enote, ki so več kot deset let ohranjale premirje med Izraelom in Egiptom. DA/NE

5. Pojasni pomen Jeruzalema in njegovo vlogo v arabsko-izraelskih vojnah. 2T/

6. Na zemljevid vriši stanje po tretji arabsko-izraelski vojni (1967) – vriši območja Gaze, Golanskega višavja, Jeruzalema in Zahodnega brega ter označi katerim državam so pripadala. 2T/

7. Vstavi manjkajoče besede. 5T/

Četrta arabsko-izraelska ali _____ vojna se je začela leta 1973. Začela se je na največji judovski praznik, ko sta Egipt in _____ napadla Izrael. V spor so se vmešale ZDA, saj so arabske države zelo hitro posegle po svojem najmočnejšem orožju - _____. Izvoznice so močno dvignile njeno ceno in uvedle prepoved prodaje tistim državam, ki so podpirale Izrael. To imenujemo tudi prva _____ kriza. Leta 1979 sta egiptovski predsednik Anvar Sadat in izraelski premier Menahem Begin podpisala mirovni sporazum, ki se imenuje mirovni sporazum iz _____.

8. Kaj označuje besedna zveza prva infitada? 1T/

9. Opiši trenutno stanje na območju Gaze in Zahodnega brega. 2T/

PRILOGA 3:

PREVERJALNI LIST: Kako je arabsko-izraelski spor zapletel razmere na Bližnjem vzhodu - **REŠITVE**

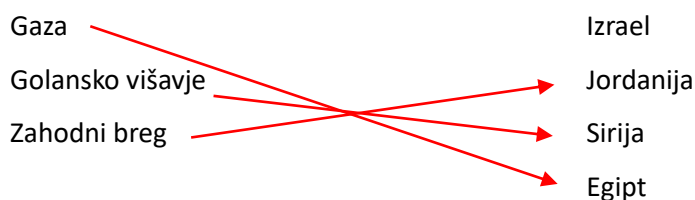
1. Odgovori na vprašanja. 3T/ **Vsak pravilen odgovor 1 točka.**

- d) Del katere države je bila Palestina pred prvo svetovno vojno? **Del Osmanske države.**
- e) Katera država je dobila mandat za vodenje Palestine po vojni? **Velika Britanija.**
- f) Kaj je bil glavni cilj sionističnega gibanja v 19. in 20. stoletju? **Ustanovitev judovske države na ozemlju Palestine.**

2. Pojasni pojem nakba (kaj, kdaj, zakaj). 1,5T/ **Kaj – 0,5 točke, kdaj – 0,5 točke, zakaj – 0,5 točke.**

Nakba pomeni palestinsko katastrofo – eksodus palestinskega prebivalstva iz svojih domov leta 1948, ko je bilo iz svojih domov pregnanih več kot 700.000 Palestincev. Izraelska vojska je z domov pregnala Palestince, uničila njihove vasi, s tem pa ustvarila ogromno število palestinskih beguncev.

3. Poveži območje s tisto državo, ki ga je nadzorovala po prvi arabsko-izraelski vojni. 1,5T/ **Vsaka pravilna povezava 0,5 točke.**

4. Označi, če je trditev pravilna ali napačna. Napačne trditve tudi popravi, tako da obkrožiš napačen del trditve in zraven napišeš pravilni odgovor. 2T/ **Vsaka trditev (plus popravek trditve) 0,5 točke.**

Če trditev ni pravilno popravljena, dobi učenec 0 točk.

- e) Leta 1954 je v Egiptu postal premier Naser, ki se je močno zbližal z Veliko Britanijo. **NE – vodil je izrazito protikolonialno politiko/bil eden izmed pobudnikov gibanja neuvršenih.**
- f) Velika Britanija, Francija in Nemčija so se dogovorile, da bodo vojaško posredovale v Egiptu. **NE – Velika Britanija, Francija in Izrael.**
- g) Leta 1956 je Izrael napadel Egipt in zasedel Sinaj vse do Sueza. **DA**
- h) OZN je po sueški krizi na Sinaj poslala mirovne enote, ki so več kot deset let ohranjale premirje med Izraelom in Egiptom. **DA**

5. Pojasni pomen Jeruzalema in njegovo vlogo v arabsko-izraelskih vojnah. 2T/ **Pomen Jeruzalema – 1 točka, vloga v vojnah – 1 točka.**

Jeruzalem je sveto mesto kar treh najbolj razširjenih monoteističnih ver – krščanske, judovske in islamske vere. Nadzor nad tem mestom pomeni tudi nadzor nad svetimi območji (cerkev, mošeje, zid žalovanja ...).

6. Na zemljevid vriši stanje po tretji arabsko-izraelski vojni (1967) – vriši območja Gaze, Golanskega višavja, Jeruzalema in Zahodnega brega ter označi katerim državam so pripadala. 2T/ Vsako pravilno vrisano območje 0,5 točke.

Gaza, Zahodni breg, Jeruzalem in Golansko višavje so pripadali Izraelu, začasno tudi Sinaj.

7. Vstavi manjkajoče besede. 5T/ Vsaka pravilno vstavljena beseda 1 točka.

Četrta arabsko-izraelska ali **jomkipurska** vojna se je začela leta 1973. Začela se je na največji judovski praznik, ko sta Egipt in **Sirija** napadla Izrael. V spor so se vmešale ZDA, saj so arabske države zelo hitro posegle po svojem najmočnejšem orožju - **nafti**. Izvoznice so močno dvignile njeno ceno in uvedle prepoved prodaje tistim državam, ki so podpirale Izrael. To imenujemo tudi prva **naftna** kriza. Leta 1979 sta egiptovski predsednik Anvar Sadat in izraelski premier Menahem Begin podpisala mirovni sporazum, ki se imenuje mirovni sporazum iz **Camp Davida**.

8. Kaj označuje besedna zveza prva infitada? 1T/ V celoti pravilno pojasnjen pojem 1 točka (dodatek letnice ni obvezen za dobljeno točko).

Prvo palestinsko vstajo, ki je izbruhnila na zasedenih ozemljih leta 1987.

9. Opiši trenutno stanje na območju Gaze in Zahodnega brega. 2T/ Pravilno pojasnjen vzrok 1 točka, pravilno pojasnjeno stanje v Gazi (pomanjkanje, humanitarna kriza, genocid) 1 točka.

Trenutno potekajo veliki spopadi na območju Gaze, saj jo je Izrael napadel po tem, ko je Hamas izvedel napad na Egipt. Številno smrtnih žrtev med Palestinci je ogromno, poteka velika humanitarna kriza, saj jim primanjkuje hrane, vode, bolniške opreme ... Pravzaprav poteka genocid nad palestinskim narodom.

PRILOGA 4: Rešitve avtentične naloge

Spoštovani vsi navzoči!

Že ogromno let lahko spremljamo težkoče našega prebivalstva! Naši ljudje trpijo težke bitke iz dneva v dan, komajda se še borijo za svoj obstanek. Ne smemo oz. ne smete več gledati stran! Čas je, da ta problem rešimo enkrat za vselej. Dovolj imamo vojn, nemirov, pomanjkanja, revščine in trpljenja. Najbolje bo, da ponovno zarišemo meje med arabskim in izraelskim delom in da Palestina končno postane država, kot ji je bilo to obljubljeno daljnega leta 1947. Izrael se naj umakne iz zasedenih ozemelj, celotno območje Palestine in trenutnega Izraela pa naj se pravično razdeli na dva dela. Pri tem pa potrebujemo podporo čisto vsakega izmed vas, saj bomo lahko le s skupno močjo in skupno voljo rešili ta dolgotrajen in temačen problem. Območje naj se razdeli primerno številu prebivalcev, saj je arabsko prebivalstvo številčno, za svoje normalno življenje pa potrebujemo primeren prostor. Lepo vas prosim za vaše razumevanje tega problema in čimprejšnjo rešitev, ki bo pravična za vsakega izmed nas in vas. Hvala!

PRILOGA 5:

Vsebinska priprava:

1. Leta 1948 je bila v Palestini ustanovljena judovska država Izrael
 - Sionistično gibanje (Theodor Herzl) → v 19. stoletju cilj ustanovitev judovske države v Palestini
 - Pred prvo svetovno vojno Palestina del Osmanske države, po razpadu pa mandat za vodenje dobi VB
 - Balfourjeva deklaracija 1917 → VB zagotovi podporo Judom pri oblikovanju judovske nacionalne države v Palestini
 - Arabci : Judi v tem času → razmerje 10:1
 - Priseljevanje Judov med obema vojnoma, nato VB omeji zaradi arabskega odpora
 - Nato druga svetovna vojna, po vojni spet priseljevanje Judov v Palestino
 - 1947 OZN sprejme načrt delitve Palestine na judovski in arabski del, Jeruzalem naj bi bil pod mednarodnim nadzorom
 - Uradna ustanovitev Izraela 1948, takoj po razglasitvi izbruhne vojna med Izraelom ter Egiptom, Sirijo, Libanonom, Jordanijo in Irakom → poraz arabskih držav, Izrael zasede ogromno ozemlja
 - 1949 → premirje, Izrael sprejet v OZN, obvelja stanje, kot je doseženo med vojno
 - Zahodni breg → Jordanija, Gaza → Egipt
 - Veliko beguncev – začetek palestinskega vprašanja, danes že več kot 5 milijonov palestinskih beguncev
2. Sueška kriza je izrisala hladnovojna zavezništva na Bližnjem vzhodu
 - 1952 v Egiptu odstavljen probritanski kralj Faruk → strah VB, da bo izgubila privilegije v Sueškem prekopu (velik prihodek)
 - 1954 postane egiptovski premier Gamal Abdel Naser – prizadevanje za arabsko enotnost, protikolonialna politika, povezovanje s SZ
 - 1956 začetek sueške krize → Naser nacionaliziral britansko-francosko podjetje, ki je upravljalo Sueški prekop
 - Dogovor Francije in VB, da bosta vojaško posredovali + Izrael, ki je želel Sinajski polotok
 - Izrael napadel Egipt in zasedel Sinaj do Sueza (v tem času tudi madžarska vstaja, zato oči javnosti usmerjene drugam), posredujeta še VB in Francija
 - Pritisk ZDA in SZ, OZN pošlje na Sinaj mirovne enote (med drugim tudi Jugoslavija), ki več kot deset let ohranjajo premirje

- VB in Francija izgubita nadzor nad Bližnjim vzhodom
 - Eisenhowerjeva doktrina → ZDA obljubijo pomoč v denarju in orožju bližnjevzhodnim državam, ki bi jih ogrožal komunizem (želja po arabski nafti)
3. Šestdnevna vojna je zarisala nov geopolitični zemljevid Bližnjega vzhoda
- 1967 → veliko incidentov na meji med Izraelom in sosedami
 - 1967 začetek tretje arabsko-izraelske vojne (šestdnevna vojna)
 - Izrael protu Egiptu, Siriji in Jordaniji
 - Izrael bombardira egiptovska, jordanska in sirska letališča, zasedejo Zahodni breg, Gazo, Sinaj, Golansko višavje. Kasneje se mora umakniti s Sinaja
 - Jugoslavija v znak podpore pretrgala diplomatske odnose z Izraelom, ki jih ni več obnovila vse do svojega razpada
 - Izrael prične z gradnjo nezakonitih judovskih naselij na zasedenih ozemljih (kar se dogaja še danes), po letu 2000 začnejo graditi visok zid okoli Zahodnega brega
4. Po jomkipurski vojni so se začela mirovna pogajanja
- Egipt in Sirija napadeta Izrael na največji judovski praznik jom kipur (6. oktober 1973)
 - ZDA pritisnejo na Izrael in zahtevajo ustavitev spopadov
 - Arabske države so močno dvignile ceno nafte in prepovedale prodajo nafte državam, ki so podpirale Izrael → prva naftna kriza
 - 1979 egiptovski predsednik Anvar Sadat in izraelski premier Menahem Begin pod pokroviteljstvom ameriškega predsednika Jimmyja Carterja podpišeta mirovni sporazum → mirovni sporazum iz Camp Davida. Egipt prizna Izrael v zameno za umik s Sinaja. Arabske države to razumejo kot izdajo, zato so z Egiptom prekinile diplomatske odnose. Sadata pa so leta 1981 ubili islamski skrajneži (nasledi ga Mubarak do 2011)
5. Palestinsko vprašanje ostaja nerešeno
- 1964 ustanovljena Palestinska osvobodilna organizacija (PLO) – zahteva po ustanovitvi palestinske države
 - Fatah → ustanovitelj Jaser Arafat
 - Črni september → palestinska teroristična organizacija. Leta 1972 v Münchnu zajela 9 izraelskih športnikov za talce, dva pa ubila. V zameno za izpustitev so zahtevali izpustitev Palestincev iz izraelskih zaporov
 - Izrael je na zasedenih ozemljih množično (tako kot tudi danes) kršil človekove pravice, izražanje palestinskega nacionalizma je bilo prepovedano, izraelske oblasti pa so zapirale domnevno sumljive Palestince in jih preganjale
 - 1987 → izbruhnili prva palestinska vstaja, imenovana prva intifada (Palestinci so skušali svetovno javnost opozoriti na svoj položaj in prisiliti Izrael k umiku iz zasedenih ozemelj)
 - 1993 → sporazum iz Osla, ki sta ga podpisala izraelski premier Jicak Rabin in voditelj PLO Jaser Arafat – Izrael priznal PLO kot legitimno predstavnico Palestincev, PLO pa je priznala Izrael
 - Zagovorniki zmernejše politike → Fatah, privrženci militantnega gibanja, ki ne priznava Izraela in zahteva ustanovitev islamske države na ozemlju celotne Palestine → Hamas
 - 2000 → druga intifada, Hamas ohrani prevlado v Gazi, Fatah pa na Zahodnem bregu
 - Spopadi še v letih 2008, 2012, 2014, 2021 in 2023
 - Leta 2007 je Izrael popolnoma blokiral Gazo iz kopnega, morja in zraka → zapor na prostem. Na 365 km² živi več kot dva milijona prebivalcev (površina Slovenije 20.273 km²)
 - Danes potekajo siloviti spopadi na območju Gaze, več kot 20.000 žrtev, velika humanitarna kriza, pomanjkanje hrane, zdravil, vode ... velik zločin nad človeštvom

Avtorji prispevkov:

GAŠPER HRIBERŠEK

TAMARA KLEPEC

LUCIJA LUNDER

POLONA MEGLIČ

NIKA PLOHL

***Naslov: Prispevki k didaktiki zgodovine,
Letnik XXII, št. 1***

ISSN: 1581-8713

ISSN: 1581-8721 (ELEK. VERZIJA)

Urednica: Danijela Trškan

Oblikovalka: Danijela Trškan

*Copyright © Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete UL
(za potrebe predmetov Didaktika zgodovine I, Didaktika
zgodovine II, Pedagoška praksa iz zgodovine, Terensko
delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli)*

Ljubljana

2024